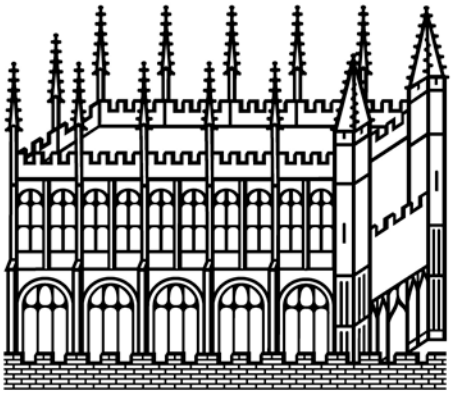

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

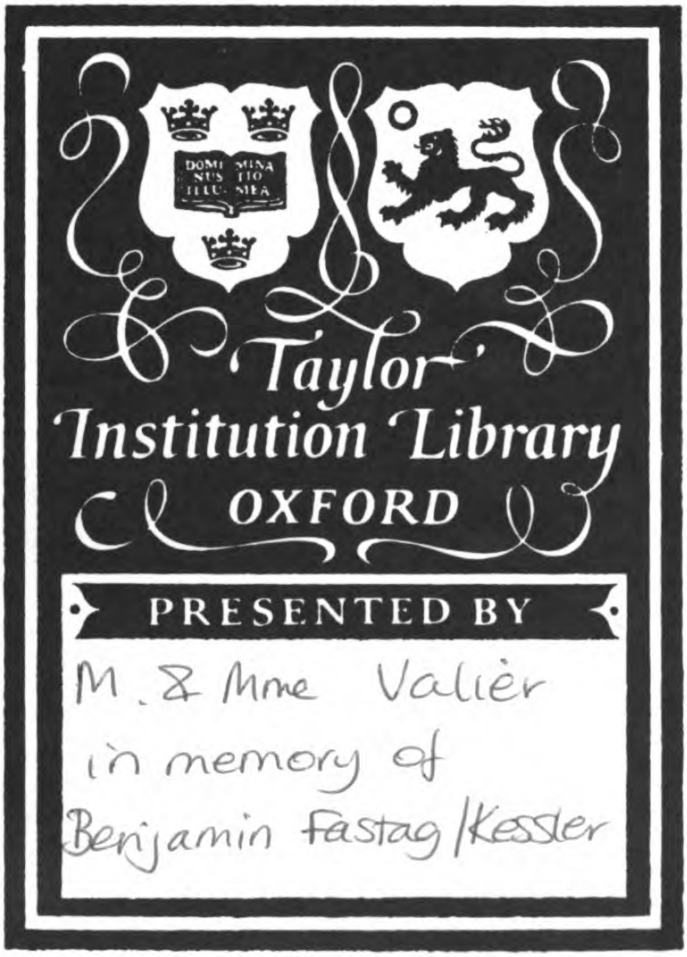
Taylor
Institution Library
OXFORD
PRESENTED BY
M. & Mme Valier
in memory of
Benjamin Fastag/Kessler

פאלגענדע ווערק ווערן פערפערטיגט צום דרוק:

א פאלשטענדיגע אויסגאבע פון י. ל. פרץ'ס שריפטען

דר. ח. זשיטלאווסקי'ס שריפטען

ליעסינ'ס געזאמעלטע ליעדער

יודישע פאלקס-ליעדער געזאמעלט פון י. ל. כהן

דער מטורף, דראמא אין 4 אקטען, פון יעקב גאדין

ל. מאלסטאי'ס די שקלאפעריי פון אונזער ציים

" " דער סוף פון דער היינטיגער וועלט

" " די אויפשטעלונג פון גיהנם

" " וועגען דער געזעלשאפטליכער בעווענגונג אין רוסלאנד

" " תחית המתים

חיינעם געדיכטע, איבערזעצט פון ד. פינסקי

געקליבענע ערצעהלונגען פון גיואי דע מאפאסאן, איבערזעצט פון י. ענטין

אדרעסירען:

The International Library Pub. Co.

102 & 104 W. 38th ST.

NEW YORK.

פריז

דזשאהן סטוארט מילל, פרויהויט, איבערזעצט אויס דעם ענגלישען אריגינאל מיט א ביאגראפיע פון פערפאסער, פון דר. י. א. מעריסאן, מיט אן הקדמה פון דר. ח. זשימלאווסקי, געבונדען ..... .75

דר. פאול עלטצבאכער, דער אנארכיזם, איבערזעצט פון דר. י. א. מעריסאן, געבונדען 1.00

מיכל קאפלאן, גהעטא־קלאנגען ..... .25

פרייז

ד. פּינסקי, ערצעהלונגען, 2 בענדער, געבונדען, יעדער באַנד .75
" אייזיק שעפּטעל, דראמא ..... .15
דר. קאספּע, מעכאַניקע ..... .10
" " כעמיע ..... .15
" " אַסטראַנאַמיע ..... .15
יהואש, געזאַמעלטע ליעדער, געבונדען 1.00
י. גאַרדין, ערצעהלונגען, געבונדען ..... .75
" " סאַפפּהא ..... .25
" " גאַט, מענש און מיפּעל ..... .25
" " אלישע בן אבויה ..... .15
" " דער אונבעקאַנטער ..... .20
" " די אמת'ע קראַפט ..... .20
מאַקסים גאָרקי, ערצעהלונגען ..... .15
" " אינטערוויוס ..... .15
ליעוו טאָלסטאָי, אויסציגער מיטעל 5
" " פּאַטריאָטיזמוס און רעגירונג 5
" " צום ארבייטער פּאָלק ..... .15
דר. ח. זשיטלאָווסקי, דער סאָציאָליזם און די נאַציאָנאַלע פראַגע ..... .40
ז. ליבין, געקליבענע סקיצען, געבונדען ..... .75
מ. בראנאָוו, דער מענש און די נאַטור ..... .10
לעאָפּ. קאמפּף, פּאַר'ן שטורם, דראמא ..... .20
הענריק איבסען, די גייסטער " ..... .20
„קניאז פּאטיאמקין" ..... .20
דר. ש. פּעסקין, סטרייקס 5

קאטאלאג

פון די

אינטערנאַציאָנאַלע ביבליאָטהעק

		פריז
פילים	קראנץ, קולטור געשיכטע, 3 בענדער, געבונדען, יעדער באַנד	.75
"	" פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן, געבונדען	1.00
"	" אַמעריקע פאר קאָלומבוס, געבונדען	.50
"	" יציאת מצרים, פאַפיער	.15
"	" וואָס חייסט נאַציאָן	.10

לעבענס-בעשרייבונגען פון בעריהמטע מענער.

א זאַמלונג פון ביאָגראַפיעס פון די גרעסטע דענקער, פאָלקען און שריפטשטעלער פון דער אַלטער און נייער ציים, אין 3 בענדער, געבונדען, יעדער 1.25

מאָרים	ראָזענפעלד,	שריפטען,	1טער	סעט,	באַנד	1,	געבונדען	1.00
"	"	"	"	"	"	2	"	1.00
"	"	"	"	"	"	3	"	1.00
"	"	נייע	שריפטען	2טער	סעט,	באַנד	4,	געבונדען	1.25
"	"	"	"	"	"	5	"	1.25
"	"	"	"	"	"	6	"	1.25

אין דעם לאגער פון זיינע פיזישע און גייסטיגע שונאים: די פאבריק, די באנק, די קראם, דער פעדלער מארק און די מוזיק האל...

„באלטימאר!... באלטימאר!"

איך האב געגומען מיין פעקעל און בין אוועק אין שמאדט...

פון געקינסטעלטע שפּייזען. זיינע מאכלים זיינען געזונדע, זיין וואסער איז ריין, זיין מילך קאנקורירט ניט מיט'ן ברונים, זיין פוטער איז ניט קיין פּאראדי אויף חלב און זיינע קעז איז ניט געמישט מיט קרייד. זיין שפּייז און זיין געטראנק זיינען נאטירליך, זיין ארבייט — מענשליך, און זיין שלאף — זים.

פאר אונז אנאנסירט מען דאס אט די אלע פאטענט רעצעפטען, פאר אונז אבטרעניגע פון דער נאטור. דער אקס און דער פערד און דער פארמער דארפען דאס ניט. געזונד און קרעפטיג איז דער וואלד, זיינע בוימער וואקסען, דער דוב קריגט ניט קיין לעבער־קראנקהייט, דער בארג — קיין דיספעפסי; די קרעניצע — קיין קאיך־הוסט, און געזונד איז דער מענש, וואס חבר'ט זיך מיט זיי .אויף אן ארט זיצט ער, דער מענש, דער נאטירליכער מענש, אויף אן ארט, גלייך ווי דער דוב און דער בארג, און דער טייך.

איין שנעל־צוג לויפט נאך באלטימאר און ווייטער, און א צווייטער — צוריק נאך ניו יארק און פון ניו יארק אין טויזענד אנדערע שטעדט און שטעדטלעך און דערפער. פאהרענדיג שלאפט ער, שלאפענדיג עסט ער, עסענדיג לעזט ער און לעזענדיג ווערט ער אויפגערעגט דער האבון, דער שטאדט־מענש, דער מענש פון שטאדט, דער אפיקורס פון אמת'ן לעבען, דער חכם, וואס זוכט א גאט אויסער דער נאטור און זינגט הללויה'ס צו א פאלשער ציווילויזאציע; דער רענעגאט, וואס פערלאנגט א תקומה

שלאגען זיי זיך אב אן די גרויסע אאנסען, וואס ציהען זיך, מיט קארגע אונטערברעכונגען, דעם גאנצען וועג פון ניו־יארק ביז באלטימאר. די אנאנסען זיינען פערשיעדענע און אויף פערשיעדענע ערטער און ארטען זיינען זיי אויפגעשריבען, אויף פלאנקענס, אויף גרויסע ברעטער, אויף בוימער, אויף שטיינער, אויף פארם־הייזער און פארמער שטאלען.

די אנאנסען זיינען געמאכט פאר די אייזען באהן־פאהרער. די פאסאזשירען זאלען קוקען דורך די פענסטער און לעזען. און מען קען ניט לייקענען אז אנאנסע אין פרייען פעלד לאקט מעהר אן ווי א אויסגעהאנגענער שילד אין שטאדט. דאס אויג קוקט אין דער פרייער וועלט ארויס, די בליקען שלינגען מיט א זשעדנעקייט יעדער בוים און יעדער בערגעל, מיט איינמאל ערשיינט אן אנאנסע פון לעבער פילען, נירגען פראשקעס, צירקוס פאר אויסגעקראכענע האר און סגולות פאר שלעכטע מאגענס א. ז. ו. רפואות פאר קינדער, פאר וויבער און פאר מענער און מערקווירדיג, אט די אלע זאבעבאנעס זיינען נאר גוט פאר שטאדט לייט... דער פארמער, אויף וועמען פלאנקען אדער שטאל דאס איז אויפגעשריבען, דארף דאס פונקט ווי דער פלאנקען, אדער דער שטאל.

דער מענש וואס בעוועגט זיך שטענדיג אין דער פרייער לופט, ביי געזונדע ארבייט דארף ניט קיין מאגען־פולווער, און קיין מעריזען־זאלב. זיין געדערים־פאבריק ארבייט רעגעלמעסיג, זיינע לונגען שעפען דעם פרישען ריח פון די פעלדער און זיינע צייהן וועלען ניט קאליע

הימעל און ערד, פערלאָרען מיט א ברכה; דאָס האָב איך איהם געבענשט...

גלייך אָבער האָט זיך מיין געדאַנקען בליק אַוועק־געפליעגעלט אין שטאָדט צו דעם נערוועזען רויך פון דער פאַבריק, וועלכער טראָגט אין זיך דעם האוך פון פערוועלקטע הערצער און צו דעם פיבערהאפטען, קראַנ־קען רויך פון דער טענעמענט הויז. איך האָב אין די דאָ־זיגע רויכען דערזעהען דעם אונגליקליכען לעבען פון דער ארעמער גאַס.

אין דער טענעמענט הויז שטעהט די בלייכע ארבי־טער פרוי און יאָגט זיך מאַכען דעם קאָרגען איבערבי־סען צו דער צייט. דאָס קינד וויינט, דער מאַן אויילט זיך, דער אויוועז רויכערט. זי בלאָזט אריין איהר קורצען אָטהעם אין דעם פייער ער זאָל גיכער ברענען...

ביי דעם גיהנום־אויוועז פון פאַבריק שטעהט דער פערשוויצטער פייער־מאַן און קאָרמעט די פלאַמען מיט גאַנצע טונען קויליען. דער רויך זעצט מיט א בראַנד דורך דעם לאַנגען קוימען וואָס זעהט אויס ווי אַן ארויס־געשטעקטע צונג געגען הימעל...

זיי טראָגען זיך אָט די דאָזיגע רויכען אין דער לופ־טען. ווי געשפענסטער שפרייטען זיי זיך איבער דער וועלט און זיי פערשווינדען מיט א פלוך; מיין נשמה פער־שילט זיי.

אזוי לויפט דער שנעל־צוג און עס לויפען די רעיונות איבער מענשען און זאכען און אידעען און גיט ווילענדיג

פריהער ווי מיין שנעל־צוג. ווען דער קאַנדוקטאָר האָט נאָך ערשט אויסגעשריען „טרענטאָן!" בין איך שוין לאַנג געווען אויף אַן אָרט.

אָבער ניט בלויז פֿאַרוויס זיינען מיינע געדאַנקען געפֿלויגען, נאָר אין אַ רגע האָבען זיי זיך געפֿונען דאָ, דאָרט און אומעטום. איך האָב געקוקט דורך דעם פֿענסטער פון מיין וואַגאָן אויף די שטילע, ניט־געשטערטע פֿאַרם־הייזער מיט זייערע שטאָלען, שאַיערען, שפּאַיכלערס און היהנער שטיבלאַך אַרום. אַ הימלשער שלום און אַ הייליגע מנוחה איז געווען אויסגעגאָסען אויף זיי. מיט אַ בעל הבית'ישע רוהיגקייט, מיט אַ הרחבה האָט זיך דער רויך געצויגען דורך די קוימענס פון די הייזער, פונקט ווי דער לאַנגזאַם אַרויסגעפֿאָפּטער ליולקע־רויך פון אַ טערקישען פּאַשאַ, ווען ער רויכערט מרוימענדיג פון זיין געשטאַרבענע צולויימאַ...

דער רויך האָט זיך ניט געאויילט, ווייל אין קיך האָט זיך די גוטע פֿאַרמער פֿרוי ניט געאויילט און אין הויז האָט זיך דער פֿאַרמער ניט געאויילט. דער ווינטער איז פֿערזאַרגט. די גוטהערציגע פֿעלד, וועלכע ליעגט יעצט און שלאָפֿט, האָט בעצאָהלט דעם אַרבייטער פֿאַר זיין אַרבייט, און ער קען זיך נעהמען מעהר צייט צום לעבען. אַנצושעפֿען קרעפֿטען פֿאַר דעם קומענדען פֿריהלינג.

און געגאַנגען איז זיך דער רויך פֿריי וואו ער האָט געוואָלט, קיינער איז איהם אין וועג ניט געשטאַנען, ער האָט זיך געליגט אין דער לייג און אין דער בריט און האָט זיך פֿערלאָרען אין דער שמומער גערוימקייט פון

מיך געטראגען.

ווי א רוח האט ער געשוועבט, דער מלאך הגואל־מלאך המות, דער שנעל־צוג. מיט א קרעכץ איז ער אריבער א בריק, מיט א סאפ — אדורכגערוישט א וואלד. זומער וואלט ער צושראקען די סטאדעם אויף דער פאשע, א בוהאי וואלט אויפגעשפרונגען און געבריקעווען איבער די בערג, די קאלב וואלט זיך ארונטערגערוקט אונטער דער צושראקענער מוטער, שוואלבען וואלטען פון זייערע נעסטען אנטלאפען; יעצט אבער האט ער קיינעם ניט געשטערט.

קיין פליגעלע האט פון א בוים ניט ארויסגעפלאטערט. אויסער מיין אייגען הארץ האט זיך קיינער ניט אויפגערעגט און א חוץ מיין פאנטאזיע האט זיך קיינער איבער די בערג ניט געיאגט. די טיעפע שטלקייט פון דער פער־שלאפענער נאטור האט מיך בעגיסטערט. אין די נעם־טען פון מיין מח האט דאס אנגעפאנגען צו פיפצען: די פויגלאך האבען זיך דארט ריהרען געגומען...

אין דער בלומענצייט וואלטען זיי זיך אויפגעכאפט און ארויסגעלאפען אין דער וויטער נאטור, יעצט אבער האבען זיי בלויז געשעפצעט פון שלאף, און האבען זיך פאמעלאך געטוליעט אין זייערע אייגענע פעדערען, אזוי ווי זיי וואלטען זיך איבערגעקערט פון איין זייט אויף די אנדערע.

געפלויגען איז דער מאגישער פערד פון דער ציווי־ליזאציע מיט א פייער, אבער מיינע רעיונות זיינען א סך פלינקער גיווען. איך בין געקומען נאך באלטימאר א סך

אויפ׳ן וועג

(איינדריקע).

ווינטער אָדער זומער, מען פיהלט זיך ערפרישט ווען מען פערבייט די ענגע שטאָדט אויף דער פרייער נאַטור. הערליך זיינען די אָפענע פעלדער אפילו ווען זיי זיינען פערשנעעט. דער הוילער באַרג האָט מעהר צויבער ווי די געפאַרבטע הויז מיט גאָלדענע שילדען.

שען איז צו זעהען ווי די קראָה טרייסעלט אָב די זילבערנע ברעקלאך פון איהרע שוואַרצע פליעגעל אויף אַ באָרהאַפטיגע ווערבע.

די נאַטור איז מאַיעסטעטיש אין איהר ווינטער־פאַ־לאַסט ווי אין איהרע זומערדיגע לוסטגערטנער. אויף איהר ווייסען בעזילבערטען מאַנטעל שוועבט אַ הייליגע ערנסטקייט, פונקט ווי אויף איהרע גרינע, פלאטערענדע בענדער שמייכעלט אַ זינגענדער חלום.

איך האָב אויף די פעלדער ניט שפּאַציערט. דער אייזערנער טרוים, וואָס הייסט „שנעל־צוג" איז דאָס מיט מיר געפלויגען איבער בערג און טהאָלען, וועלדער, פעל־דער, וואַסערען און לאָנקעס. נאָך באַלטימאָר האָט ער

טע הענד. מאנכע פון די שענע הייזער בעלאנגען צו אידען, דאס זיינען כשר'ע האטעלען. ווינטער האבען די אייגענטהימער אנדערע געשעפטען אין ניו יארק.

— אט די אלע פלעצער זיינען צום פערקויפען, האט דער אלטער פארמער בעמערקט.

— וואס איז דער מעהר, האב איך איהם געפרעגט, איז דאס לאנד שלעכט?

— חלילה, האט ער געענטפערט, — דאס זיינען אידישע פארמס, געקויפט געווארען בלויז פאר ספעקולאציע.

אויף א ווייל האבען זיך די טהאלען פערלארען פון אונזער בליק און מיר האבען דערזעהן א ווילדע שרעקענס־פולע וויזע. די שפיציגע, גרויע פעלזען, וואס האבען ארויסגעשטארט פון דר'ערד האבען אויסגעוויעזען ווי הוילע, מענשליכע שארבענס. דער טהאל האט פארגעשטעלט מיט זיך דעם „עמק יהושפט", וואו עם וועלען אמאל ג'משפט ווערען די פעלקער... א ים מיט בוימער אלטע און יונגע זיינען געלעגען אויסגעצויגען אין פערשיעדענע ריכטונגען, פונקט ווי אן עולם וואלט געפאלען כורעים. איבער דיעזער וויזע איז אומגעפלויגען א זעלטענער פויגעל ארויסלאזענדיג אלע ווייל א הייזעריגען קרעכץ (ווי א בעל מוסף, וואס ענדיגט דאוונען נעילה...)

אבער אויך אט די סצענע זיינען מיר פארבייגעפאהרען און זיינען ענדליך, ענדליך געקומען אין פארקסווילל.

נער אין אמעריקא׳ס בירגער־קריג און אז ער קריגט א פענסיע פון דער רעגיערונג און לעבט דא איינער אליין ווי א נזיר.

— ער איז געווען א העלד דער אלטער, האט דער פוהרמאן פארטגעזעצט, ער האט עטליכע מעדאלען פאר בראווקייט. נעבען דער דאזיגער הייזעל ליגען זיין ווייב און זיין טאכטער, ביידע זיינען זיי געשטארבען אין איין טאג. ער וול דא אויך שטארבען.

מיר זיינען דערווייל אלץ לאנגזאם און האלב־זיכער געפאהרען בארג ארא, זיך דערנעהענטערענדיג צו פארקסוויל. דאס ארונטערפאהרען איז געווען שוידע־רענד־ערהאבען. פון ביידע זייטען וועג, טיף, טיף ארא אזוי ווי אין א תהום, האבען זיך אויסגעשפרייט צויבערפולע לאנדשאפטען — מיט פרעכטיגע הייזער, מיט פעטע, פיין־קולטיווירטע פעלדער. דער וועג, אויף וועלכען עס קענען זיך קוים, קוים אויסקערעווען צוויי שמאלע וועגענער, האט געפיהרט דורך אימת מות. די מהאלען פון ביידע זייטען האבען געשווינדעלט פאר די אויגען. די פערד האבען אונז געפיהרט גלייך אין תהום ארײן, וועו זיי זאלען זיך חלילה א גליטש טאן, פאלען מיר ארונטער און ווערען צוריבען אויף שטויב.

מיר זיינען געפאהרען דורך מדבריות, וואו די נאטור איז נאך אזוי ווילד, יונג און ניי ווי זי וואלט יעצט ארויס פון בעשעפערס הענד. אבער פון די מהאלען האט ארויפ־געשמייכעלט דער וואכענדער געניום פון מענשליכע ארבייט. די פעלדער זיינען געווען בעמיסטערט פון גראיב־

קיהלט און געפעכערט. א ים מיט יונגע בוימעלאך דורכ־
געשטרייפט מיט ווילדע בלומעלאך האבען זיך ענטפלעקט
פאר אונז. דערביי איז געשטאנען אן אלטער הוילער,
איינגעבויגענער בוים מיט איין אייניציגען ארונטערהענ־
גענדען צווייג. ער האט אויסגעזעהן ווי אן אלטער יא־
דושליווער דרדקה מלמד מיט'ן קאנטשיק איז האנד אין
א חדר פון אלף־בית אינגלאך...

אביסעל ווייטער איז דאס הויל. א שטיק נאקעטע
בארג ווי יעצט ארוים פון מוטער־לייב. אט שטעהט אן
איינזאמער דוב ארומגעוויקעלט מיט די וואלצלען פון אן
אויסגעריסענע סאסנע, וועלכע דער דונער האט מן הסתם
אויסגעפליקט, לויפענדיג איבער די בערג. די ארומגע־
דרעהטע וואלצלען ארום דעם פעסטען דוב זעהען אוים
ווי רצועות פון תפילין, דער בוים שטעהט פארטראכט
געגען הימעל, ער דאוונט ביחידות...

פאהרענדיג ווייטער האבען מיר דערזעהן א הילצער־
נע, בויפעליגע פארם־הייזעל צווישען פעלזען. אן אלטער,
הויכער מאן מיט א גרייז־גרויע לאנגע בארד ביז איבער
דער ברוסט, איז נאכגעגאנגען א בארועסער נאך א
משונה־גרוסען אקס, וואס האט זיך געפיטערט צווישען
די ווילדע קוסטען. דער אלטער, בארועסער ריעז האט
אויסגעזעהן ווי דער גייסט פון די בערג, אדער ווי משיח,
וועלכער פיטערט דעם שור־הבר פאר די צדיקים לעתיד
לבא...

אונזער פוהרמאן האט אונז אבער געזאגט, אז דער
אלטער איז א פארמער, אז ער איז געווען אמאל א זעל־

איך אטראכט געטאן און האב זיך וויעדער פערטיעפט, פער׳דבק׳עט אין הייליגע רעיונות און האב געפהילט ווי איך האב עליות נשמה. מיין גייסט האט זיך צונויפגע־גאסען מיט דעם טיעפען שווייגען פון די פעלזען און האט זיך פערוועבט אין א געטרוימטען „שמע ישראל"...

— מיר האבען נאך ניט דערגרייכט דעם שפיץ, האט דער פארמער וויעדער אונטערבראכען, אט ערשט קומען מיר אויפ׳ן רעכטען קאפ פון בארג. מען קען פון דאנען זעהן אויף צעהנדליגע מיילען ווייט, נאר די בוימער פער־שטעלען. דאס שענסטע וועט אבער זיין וען מיר וועלען אראבפאהרען פון בארג אין טהאל.

איך האב מעהר ניט געטרוימט.

דער וואגען האט געגומען געהן אלץ העכער און העכער ארויף, די פערד האבען זיך אנגעהויבען אבשפא־רען אויף די הינטערשטע פים און מיר האבען דערפיהלט ווי מיר הענגען אין דער לופטען. עס האט אויסגעזעהן ווי מיר וואלטען אריינגעפאהרען אין די וואלקען. שרעק און וואונדער זיינען אונז בעפאלען. מיינע נערוון האב־בען געציטערט ווי אין פיעבער; אט דאכט זיך פאלען מיר הינטערוועלאך ארונטער אין אבגרונד, עס וועט פון אונז קיין זכר ניט בלייבען.

ענדליך האבען מיר דערגרייכט די קרוין פון „פארק מאונטיין". א נייע נאטור, א יונגער, פרישער הימעל, אנדערע בוימער און אן אנדער לופט. א קיהלער ווינטעל האט געווועהט און געגלעט די צארט־פיהלענדע פפלאנ־צען, און פערבלאנדזשענדיג צום וועג האט ער אונז גע־

כאַליש־אָפּטימיסטישען, שמאַלען, געדאַנקען־בריטען וועג פון די בערג. פון בויד זיטען זיינען געשטאַנען דורות, יאַהרהונדערטע און האָבען אונז ערנסט און שארף אָנגעגלאָצט.

דאָס זיינען געווען מעכטיגע בוימער, דער שטעמ־פּעל פון אייביגקייט איז געווען איינגעדריקט אין זייערע גיגאַנטישע לייבער און דער שאַטען פון פערלאָרענע וועל־טען האָט גערוהט אן זייערע צווייגען.

פון צייט צו צייט האָט זיך געהערט דער קול פון אן אונבעקאַנטען פויגעל. ער האָט אונז עפּעס דערצעהלט, ער האָט אונז מגלה סוד געווען, נאָר וער האָט איהם פערשטאַנען? פלוצלונג פלעגט זיך דערהערען א שארך צווישען די געדיכטענים און באלד נאָך א שארך, פונקט ווי גיימטער וואַלטען זיך געשפּיעלט אין בעהעלטענים. וואָס דאָרט איז געווען וויים איך נאָך ביז היינטיגען טאָג ניט.

— וואָס פאר א וואונדערליכע געגענד דאָס איז, האָט פלוצלונג דער פּארמער בעמערקט זיך וועגדעגדיג צו אונז — איך בין אפילו אין די מקומות געבאָרען געווא־רען, דאָך וועז איך קום דא, ערשיינט דאָס מיר אלץ ניי און אינטערעסאַנט.

מיר האָבען זיך האַסטיג אויפגעכאַפּט ווי פון א זאַנ־דערבאָרען חלום, אָדער אזוי ווי אייגער וואַלט מפסיק געווען אין שוהל אין מיטען שמונה־עשרה... מיר האָבען אויף דעם אלטען פאראיבעל געהאָט, וואָס ער איז בע־גאַנגען אזא עבירה. „גאָט זאָל איהם מוחל זיין", האָב

אונזער פוהרמאן איז געווען אן אלטער, קריסטליכער פארמער, וואס האט זיך געהאדעווט אין די „מאונטיינס" און האט געוואוסט יעדער שטעג צווישען די געווילדען.

מיר זיינען אריבערגעפאהרען דעם בעריהמטען „פארק מאונטיין", דעם פארק בארג, וועלכער אטהעמט נאך מיט דעם אור־שטאף פון די מעשי בראשית.

אן ערהאבענע ערנסטקייט האט אונז דורכגעדרונגען דורך אלע גליעדער. אפילו די פערד האבען אזוי ווי מיט א כיון אנגעהויבען צו געהן גאנץ פאמעלאך, טריט אין טריט, כדי צו געבען אונז די מעגליכקייט צו זעהן גאט'ס וואונדער אין דער אבגעזונדערטער נאטור.

מיר האבען ניט גערעדט, מיר האבען געשוויגען. ווערטער וואלטען דארט געווען א חילול השם. איך האב זאגאר מורא געהאט הויך צו אטהעמען, אום ניט צו שטער רען די געטליכע רוהע, וואס האט געשוועבט ארום אונז.

מיר האבען געזעהן גאט, מיר האבען איהם געפיהלט, מיר האבען איהם פערשטאנען...

יא, מיר האבען געשוויגען און האבען זיך נאר גע־דריקט די הענד פונקט ווי אריינצודריקען אונזערע גע־פיהלען אויגע די אנדערע אין די הענד אריין; אין די בלוטען; אין די נשמות. וואס מיר האבען געפיהלט איז געבליעבען א געהיימנים, אזוי ווי די בעשאפונג פון די בערג. מיר וועלען דאס קיינמאל ניט דערצעהלען, מיר קענען דאס ניט דערצעהלען, דען ווי גיך מיר זיינן ארויס אין טהאל האבען מיר דאס פערגעסען...

מיר זיינען דורכגעפאהרען דעם איינזאמען מעלאנ־

סצענעס אין די בערג

מיט א פאַר טעג צוריק האָב איך מיט צוויי פרײַנד געמאַכט א רײַזע איבער די סאוטה־וועסטערן קעטסקילס נאָך דער פּיצענאַנציקער שטעדטעלע פּארקסווילל.

מיין כוונה איז געווען א דאָפּעלטע: ערשטענס צו בעטראַכטען די הערליכע נאַטור פון יענע ערטער און גענישען די קרעפּטיגענדע לופט, וואָס איז אַזוי נויטיג פאַר מיין געזונד, און צווייטענס — צו זעהן די פּערשיע־דענע אידישע פּארם־געגענדען, וועלכע ליגען אין די וואונדערפולע טהאַלען.

מיר האָבען ניט געמאַכט די רײַזע אין דעם האָטעל'ס אָטאָמאָביל, זאָנדערן אין אַן איינפאַכע פּארמער בריטש־קע, וואָס האָט אויסגעזעהן מעהר ווי א פּראָסטער וואָגען. מיר האָבען געוואָלט, אַז די זאַך זאָל אויסזעהן מעהר נאַ־טירליך און די זעהר ניט־שמעקעדיגע שטיק ציוויליזאַציע זאָל ניט שטערען דעם נשמה־פּרישען ריח, וואָס וועהט פון די אור־אַלטע בערג פון סאַלליוואַן קאָונטי. אגב האָ־בען מיר מורא געהאַט זיך אָנצוטרויען דעם מלאך־המות, אַז ער זאָל אונז פיהרען.

איהם פּנים אל פּנים מיט אַ האַק ווי אַ גזלן, דער טעות און די אונגליקען קומען ניט מעהר ווי דורך אַ לייקע, נאָר עמערווייז, „ענגראַ", אין „האָלסייל" — דאַן ווערט ער איבערראַשט און שרייט אויס פערצווייפעלט.

מיט ערשטוינענדע התפּעלות, גליווערענדיג פאר דעם שאָטען פון אונזערע אונענדליכע נישטיגקייט לעזען מיר די חורבן־בשורות פון יענעם לאַנד, וואו די מענשליכע גאונות שטעהט אויפ'ן גיפּפעל פון בעוואונדערונג, דאָך, וואָס זיינען מיר אַזוי נתפּעל? מיר זיינען אַלע קאַנדידא־טען פון בית־עולם, עס ציטערט אונטער אונז אַלעמען די ערד.

געבענשט איז דער מלאך פון שכחה. זיין היפּנאָטי־שער שנעל אונטער'ן ליפּ איז די איינציגע סגולה פאר אַלע ציטערנישען.

עם דארף אזוי זיין, מען מוז דאס פערגעסען.
אן ערד־ציטערנים אין איטאליען.

דער טוידט האט איבערגעמאכט די לאנדקארטע. מיט זיינע ביינערנע הענד האט ער אבגעווישט א שטיק גיאגראפיע, וואס דאס קאכיגע לעבען האט פערצייכענט. בערג זיינען גיוואקרען מהאלען און מהאלען בערג, איין איבערקעהרענים אין דער נאטור.

דאך דאס וועט זיך אלץ פערגעסען.

דער פאעט פון דער צוקונפט וועט בעזינגען די נייע בערג און די נייע מהאלען און דער מאהלער וועט זיי אבמאהלען מיט די שענסטע פארבען. די וועלט וועט לעזען די ליעדער און בעווונדערען די לאנדשאפטען, ניט וויסענדיג, אז זי פרעהט זיך מיט קברים.

דער מענש איז געבארען צו פערגעסען. זיין לעבען איז א קייט פון ענטוישונגען, ער איז געווהנט גענארט און בערויבט צו ווערען. פון וויעג ביז דעם קבר ציהט זיך זיין פערלוסט. וועז זיינע האפנונגען מיט איהם צוזאמען פערליערען זיך און ווערען אויסגעווישט פאוואליע און לעפעל־וויז; וועז זיין שיקזאל בע'גנב'עט איהם מטבע נאך מטבע, הינטער ארום, מיט די לייכטקייט פון אן אלטען, געאיבטען און דורכגעטריבענעם קעשעניק, דאז בעמערקט ער כמעט גאר ניט זיין שאדען און איז נאך אפט גליקליך אין זיינע אונגליקען. נאר וועז דער בע־טרוג קומט האסטיג, מיט איין מאל; אלע נארעריין פון לעבען פערוויקלען זיך אין א חארטען קנויט און דערלאנ־גען איהם אין מח; וועז דער בייזער מזל שטעלט זיך

נו, רוה אצינד! פערצווייפעל
צום לעצטען מאל!
דער שיקזאל גיט דעם מענשען
ניט ווייטער ווי צו שטארבען.
נענוג! פער'מיאום זיך אליין,
די נאטור, די בעהאלט'נע מאכט,
דעם פינסטערען, פערשאלט'נעם וועבען,
וואס שאפט נאר יאמער און נעוויין
און רק פון אונזער שאדען טראכט
און פון די נישטיגקייט פון לעבען".

אבער לעאפארדי איז געווען א פעסימיסט, די וועלט פערצווייפעלט ניט. ווען דער מענש שלינגט מיט דער נשמה דעם רייץ פון שהנקיים, ווען זיינע געפיהלען שווימען אין א ים פון צויבערהאפטע אפערא־מעלאדיען איז איהם דאס לעבען ניט „עקעל" און די ערד ניט „קויט". פון די חן־גריבעלאך פון זיין געליעבטע זויגט ער הימעלס־לוסט, אין דעם שמייכעל פון זיין קינד זעהט ער די אונ־שטערבליכקייט און דורך זיין „קדיש" איז ער מתקן נשמות. ניט נאר לעבען די לעבעדיגע, נאר אפילו די טוידטע זיינען ניט געשטאָרבען.

אט אזוי וויל דאס די נאטור.

„דער מלאך המות שעכט
און בלייבט נערעכט".

אויף להכעים. אַן אייביגע רייצעניש צווישען בראַך־שטוהל און טהרה־שטיבעל.

— מזל־טוב! שרייט איינער.

— ברוך דיין אמת! — דער אַנדערער.

לויות און כשר־טענץ בעגעגענען זיך.

אַן ערד־ציטערנים אין איטאַליען.

אַט וואָס דער גרויסער לאַנדסמאַן פון די פערשלונ־גענע איטאַליענער קרבנות, גיאקאָמאָ לעאָפּאַרדי, זאָגט אין זיין געדיכט „צו זיך אַליין“:

„נו, מענסטו רוהען אויף אייביג,
מיין מידיג הארץ! פערשוואונדען
איז די לעצטע נארעריי,
איך האָב אומזיסט נאָך איהר געגארט.
זי איז אוועק. איך פיהל
די האָפנונג פערלעשט זיך,
דער וואונש נאָך דעם בעטרוג־שפיעל.
אויף אייביג רוה! ס'איז ניט כדאי,
דאָס לעבען איז ניט ווערטה
דעם קלאפען פון דיין דופק;
דאָס גאנצע טרויעריגע „זיין“
דעם קלאנג פון דיינע זיפצען.
דאָס לעבען איז נאָר עקעל
און ביטערקייט, ניט מעהר,
און קויט די ערד.

משה'ן האָט גאָט אליין בעהאַלטען אויפ'ן בארג נבו און קורח'ן האָט די ערד פערשלונגען, די אונטערשטע שורה: — זיי לעבען ביידע ניט מעהר.

אז גאָט בעגראָבט איז מען אויך א מת, שטאַרבען „בנשיקה" איז אויך געשטאַרבען.

די ערד האָט אונז אַלעמען פיינד און איהר געדולד, וועלכע לאָזט אונז דאָ קריכען, איז נאָר א חסד. אָפט קענען זיך די קברים ניט דערוואַרטען אויף אונז; אָפט זיינען מיר צו לאַנגזאַם, עפענען זיי זיך אליין און שלינגען אונז איין. זיי פערשפּאַרען אונז קבורה־געלד און חברה־קדישה הוצאות; מיר קומען ענדליך דאָרט, וואו מיר בעלאַנגען און אונזער געשריי איז נאָריש.

איז איבערהויפט כדאי די מיה און מאַטערנים, דער קאַמפּף מיט די שטירמישע וועלען פון לעבען, וויסענדיג, אז די צייט איז שטאַרקער פון אונז?

„מיר שלאָגען פאַליעס
אין אייערע כוואַליעס
און איהר טראָגט זיי אוועק"...

יא, „איהר טראָגט זיי אַוועק" מיט'ן שטראָם, מיר פערצאַמען אייער וועג מיט חופּה־שטאַנגען און מיט וויענען, איהר ווילדע כוואַליעס פון דעם אייביג־רוישענדען לעבענס־ים, און איהר רייסט זיי אוים ווי קיינמאָל ניט געווען, דאָס גאַנצע לעבען זעהט אוים ווי דעם טוידט

די קינדער טרעטען אויף זייערע אלטערען, דורות אויף דורות טראמפלען, עס איז אן אייביגע ערד־ציטערנים.

יעדע נייע חברה מוז האבען א נייעם בית־עולם, מיר מאכען בעלער און „פיקניקס" צו קויפען קרקע, ביי אונזערע גרעסטע עליות זיינען מיר מנדר אויף א בית־עלמין, וועלכער האלט אין איין ציטערען און פערשלינגען זיינע חברה־בריידער.

יעדע זונען־אונטערגאנג צעהלט מעהר קברים ווי דער מארגען־שטערען. ניין! ניט מיר בעזיצען גרונט־אייגענטהום, מיר זיינען דער אייגענטהום פון גרונט, פון אבגרונט, אונזערע גרעסטע פריצים מוזען ענדליך פוילען אין דעם באדען, וואס זיי האבען בעזעסען, זייערע אייגענע וועריים פרעסען זיי אויף, זיי האבען גאר ניט גע־וואוסט, אז די ערד ציטערט אונטער זיי און מיט נא־רישען שטאלץ, קאפריזען און רשעות האבען זיי געמאכט ציטערען זייערע שקלאפען.

אן ערד־ציטערנים אין סיציליען און קאלאבריען.

דאס האט זיך בלויז דער טוידט אבי׳סעל צוגעאיילט.

די זוניגע איטאליען מיט איהר טיף־בלויען, לויטער־רען הימעל, מיט איהר בשמים׳דיגע לופט, פול געווירץ און טרעלען, מוז גראבען איהרע קברים פונקט ווי די קאלטע, מרה־שחורה׳דיגע גרינלאנד, קיינער איז דא זיין אייגענער בעל הבית, איינציגווייז אדער קהלות־וויז, פריהער אדער שפעטער — אונזער סך־הכל לייענט זיך „בית־עולם".

די גרויסע, ווי די קלוינע, שטארבען און זיינען ניטא.

ערד־ציטערנים

(אויף דעם גרויסען אונגליק אין איטאליען).

ע ס ציטערט די ערד און שלינגט
אין איהרע טיעפע גריבער,
א דור נאָך א דור פערזינקט,
מיר בלייבען קיינער איבער.

אן ערד־ציטערניש אין איטאליען.
וואו, וען און אונטער וועמען ציטערט ניט די ערד?
וועי פון די שטערבליכע געהט אויף זיכערען גרונד?
האָבען מיר ניט יעדען טאָג מיליאָנען נייע קברים?
אויף וועלכען בייט וואקסען קיין בית־עולם בלעטלאך?
אונזער שפייז שפּראָצט פון צופּוילטע קערנער, מיר פּי־
טערען אונזער לעבעדיגען „היינט" מיט דעם טויטען
„נעכטען" און איין „אמאָל" פערשלינגט דעם צווייטען.
אויב די נאָטור עפענט ניט אליין אונזערע גריבער,
גראָבען מיר זיי מיט אונזערע אייגענע הענד, אויף א
נ א ט י ר ל י כ ע ן און א ו נ נ א ט י ר ל י כ ע ן אופן
געהען מיר אונטער, מיר בלייבען קיינער ניט פון אויבען.

דאַרט, וואו איך בין אַהינגעקומען נעכטען, דען מיין נעכטיגער „איך" איז שוין אויך ניטא און דאָך זעהט מען ניט, וואו ער איז נעלם געוואָרען.

איך וועל זיין דאָרט, וואו מיין לעצטער טרוים, מיין לעצטער געשטאַרבענער וואונש: — אין ערגעץ־ניט, וואָס איז אומעטום.

דאָס הייסט דער פערגאַנגענער יאָהר, וואָס האָט געמאַכט זיין אַלטען „בואי בשלום" און האָט זיך אומגעקעהרט צוריק מיט'ן פנים צום עולם, — יאָ, וועט מיך אָט דער זעלבער אַלטער־נייער יאָהר געפינען שוואַכער, טויטער ווי פּאַר א יאָהרען און דאָס וועט אַלץ אַזוי לאַנג דויערען, ביז ער וועט מיך א מאָל אין גאַנצען ניט געפינען.

וועל איך אָבער דעמאָלט פּעהלען? וועט בלייבען מיין אָרט לוידיג? וועט ערגעץ אומבלאַנדזשען עלענד מיין ליעבע, וואָס איך האָב געדארפט געניסען, מיין קאָמפּף, וואָס איך האָב געהאַלטען אין קעמפּפען, דער פלוך און די ברכה, וואָס איך האָב אַרויסרייַדען געדארפט?

חלילה!

דאָס לעבען איז מיין יורש.

ער פערגעהט ניט מיט מיר; ער קלעפּט צו דער צייט. טריט און טריט געהט ער מיט איהר דורך טאָג און נאַכט אָהן די קלענסטע ענדערונגען. דאָס זעלביגע לעבען, וואָס האָט מיר געגעבען א וויעג וועט מיר געבען א קבר; ער וועט אָפילו נאָך מיר קיין קדיש ניט זאָגען, קיין „יאָהרציים" ניט שטעלען. ירש'ענען וועט ער גלייך אַלע מיינע געוסען, לוידענשאַפטען און הנאה'ס.

„עס שוינט די זון, עס פערגעהט די זון און וועלט בלייבט וועלט".

איך וועל קיינעם ניט פעהלען, אָפילו ניט זיך אַליין... וואו וועל איך אָבער אַהינקומען?

איז אבער גראד א מילדער זומער־וועטער, די זון שמיי־כעלט און די שפּאציער־שיפלאך גליטשען זיך אויף וועלען פון זילבער.

און פערקעהרט.

ווי עהנליך דער אויפשטאנד פון א י י ן לאנד צו די רעוואלוציאן פון אן אנדער לאנד, דאך איז דער סך הכל אן אנדערער. אין איין מדינה האט דאס פאלק געקעפט דעם קעניג און אין די צווייטע — קעפט גאר דער קעניג דאס פאלק...

עס איז אלזא דער זעלביגער ים, די זעלביגע נאטור, נאר אנדערע אונערקלעהרליכע סיבות, וואס פערענדערען דעם פועל־יוצא, אט דאס איז אונזער לעבען, אט דאס איז די צייט, אט דאס איז די וועלט. זי איז ניי און אלט און דאך ניי.

ביים שוועל פון א נייעם יאהר.

שוידערענדיג ביי דיעזען מיסטישען, רעטהזעלהאפטען שוועל שטעה איך מיט א קלאפענדיג הארץ צווישען דעם „אלטען" יאהר און דעם „נייעם", צווישען א בליי־כען, אויסגעלאשענעם ציפער און דעם ליכטיגען, ווינקעדיגען ציפער, וואס מיר אליין שרייבען אויף... א שטיקעל ביטערנים צווישען די צוויי צובראכענע מצה'ס „פערגאנגענהייט" און „צוקונפט", ביי דעם חידות־פולען „סדר" פון לעבען, הער איך ווי די אייביגקייט זאגט איבער מיר „כן עשה הלל" און איך פיהל ווי איך ווער פערשלונגען...

מיעד, פערמאטערט פון דרייען דעם ראד פון אונזער שרעקליכען עקזיסטענץ, וועט מיך דער נייער יאהר, —

גען אין דער צייט, די שטענדיג־נייע בעווענגונגען אין דער וועלט און די אימער־איבערראשענדע געשעהענישען וועלן די יאהרען זיינען אלץ די אייגענע?

פון דעם זעלביגען מקור, וואס דער אלטער ים בע־קומט זיינע פערשיעדענע נייע וועטערונגען, שטורעמס און געוויטערס, און די אלטע נאטור איהרע אלערהאנדיגע אונגעריכטע קאפריזען, וואס מאכען ציטערען אונזער קורצען אויפהאלט אויף דער נארישער ערד.

מיר וויסען ניט, פערשטעהען ניט די טיעפע, אינער־ליכע סודות פון לעבען.

די גרויסע, וואונדערליכע וועלט־געשיכטע איז ניט מעהר ווי א פנקם פון ים־נסיעות בעשריבען פון אלטע, גענויטע מאטראזען, פון ערפאהרענע שיפס־קאפיטאנען... די היסטאריע פון שטייגען און פאלען פון נאציאנען איז בלויז א רעקארד פון עבבא און פלוט אויף דעם ים הגדול פון דער אונענדליכקייט און אונזערע אלע חשבונות און ספעקולאציאנען וועגען די צוקונפט זיינען ווי בעריכטען פון א וועטער־ביורא: זאנשיין, וואלקען, רעגען, שטורמס פון פערשיעדענע זייטען א. ז. וו.

אונזערע דיפלאמאטען, סאציאלאגען און פילאזאפען זיינען בלויז וועטער־נביאים, שטערען־זעהער. איין מאל טרעפען זיי און הונדערט מאל ניט. ניטא קיין קל וחומר'ס אין דער געשיכטע פונקט ווי אין דער נאטור.

אלע סמנים וויזען אויף א שטארקען נארד־ווינד, וואס וועט רייסען דעמבעם און איבערקעהרען בערג, עם

אַלט איז די נשמה פון דער וועלט, אַבוואַהל מיר בעגריסען אַלץ נייע דורות. „סובב, הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח", עס דרעהט זיך, געהט פאַרווערטס דער גייסט און קעהרט זיך וויעדער אום אויף דעם זעל־ביגען אַרט צוריק.

אין דעם זינן זיינען ריכטיג די ווערטער פון קהלת:

„דאַס, וואַס איז, דאַס איז געווען און וועט זיין, ניטאַ קיין נייעס אונטער דער זון". דער מענש וועט אייביג וויסען און ניט וויסען, קעמפפען און ניט דערקעמפפען. אייביגע נצחונות און אייביגע ניעדער־לאַגעס. „עס דרעהט זיך דער גייסט און קומט וויעדער אויף דעם זעלביגען אַרט צוריק".

און ווי שען, ווי ליריש היינע האַט דאַס אויסגע־דריקט! —

דאַס פרויליין שטאנד אם מעערע
זויפצטע לאנג אונד באנג,
עס ריהרטע זיע זאָ זעהרע
דאס זאָננענאונטערגאנג.

מיין פרויליין זיי'ן זיע מונטער,
דאַס איזט אן אלטעס שטיק;
היער פאָרנע געהט זיע אונטער
אונד קעהרט פאָן הינטען צוריק.

ווי אַזוי קומט אַבער דאַך די פערשיעדענע ענדערונ־

פונקט ווי דער זעלביגער אלטער, אייביג־יונגער ים פאטשט אלץ דעם זעלביגען ברעג, אזוי שלאגט אלץ דער זעלביגער ים פון דער צייט דעם האפען פון לעבען.

בוידע: אי ציט אי לעבען זיינען אונפערענדערליך: דער זעלביגער ים, דער זעלביגער האפען.

ביי'ם שוועל פון א נייעם יאהר!

דאס האט זיך בלויז דער אלטער יאהר איבערגעדרייט און זיך אומגעקעהרט צוריק. מעהר ווי פיער יאהרעם צייטען האט ניט די וועלט. פיער סמנים האט די נאטור אונז געגעבען אן וועלכע מיר זאלען דערקענען אונזערע אייביגע נישטיגקייט און דאס אנרופען מיט א נאמען.

מיר לעבען נאר איין יאהר!

וען די גרויסע, פלאמענדע הימעלם לאנטערנע האט זיך אנגעצונדען און פערלאשען 365 מאל, רופען מיר דאס „יאהר". מיר מיינען, אז מיר זעהען אלץ נייע טעג, נייע וואכען, אז דער „נעכטען" איז געשטארבען און וועט זיך שוין מעהר ניט אומקעהרען צוריק און דער „היינט" איז א יונגער, אן אונשולדיגער, ערשט געבארענער, ערשט יעצט ארוים פון דעם גרויסען, ליכטיגען אוצר פון טעג.

אין אמת'ען אבער איז דאס דער פאלשער, ביטערער, טרויעריגער „נעכטען", דער פערשאלטענער רמאי, וואס האט אבגענארט די חכמים פון אמאל און וועט פערשווינדלען די פילאזאפען פון דער צוקונפט. דאס איז דער זעלביגער אונגליקליכער, אויסגעשפיעלטער קארט ערשיינען אין א נייעם קאן...

אויף אלין, וואָס איז דאָ,
מוז קומען א שעה,
די לעצטע מינוט מוז געשען.

מיר שטעהען ביי דעם שוועל פון אַ נייעם יאָהר.
אַ נייער יאָהר, וואָס איז אַ יאָהר?
מיר וויסען ניט וואָס דאָס איז.
מיר האָבען ניט קיין בעגריף פאַר די יאָהרען און קיין חשבון פאַר דעם לעבען, אַן אייביגע רעטענים איז די וועלט.

פערגאַנגענהייט, געגענוואַרט, צוקונפט, דאָס זיינען בלויז נעמען פון זאַכען, וואָס האָבען קיין ממשות.

די פערגאַנגענהייט איז אַ'ן אַבגע'חלומ'טער חלום, די געגענוואַרט — אַ חלום, וואָס ווערט ערשט געחלומ'ט, און די צוקונפט — אַ חלום, וואָס דאַרף נאָך געחלומ'ט ווערען.

ווי אַ וואַוויאַרקע, וועלכע דרייט זיך אויף אַ רעדעל, מיינט, אַז זי איז איינגעלאָפען וועריוויים ווי וויט און זי דרייט זיך מיט אַלע כחות אום גיכער צו קומען אויף אַן אָרט, אַדער צו ענטלויפען פון איהר געפאַנגענשאַפט, אָבער אין אמת'ען בלייבט זי אַלץ אויף דעם זעלביגען פלעק, — אַזוי דרייען מיר זיך אויף דעם רעדעל פון דער צייט, מיינעדיג, אַז מיר פראַגרעסירען; מיר שפאַנען פאַראויס, אָבער מיר בלייבען דאָך אויף דעם אייגענעם פונקט, ביז מיר ווערען מיעד און פערמאַטערט און אַן אַנדער „וואַוויאַרקע" פערנעהמט אונזער רעדעל...

מענש און אייביגקייט

(וועגען ניי־יאָהר).

עס פליהען די טעג
אָהן וועג און אָהן שטעג,
ווער מערקט ווי זיי טומלען אוועק?
אָט ביסטו א קינד
און זעה ווי געשווינד
ביסט אלט און פערמאטערט א שרעק!

אָפט שטעלט מען זיך פאָר
די יונגע פאָאָר יאָהר,
אָפט גיט זיך פון לעבען א קלעהר,
און וועה, מען דערפיהלט
די צייט איז פערשפיעלט,
עס לעבט זיך ניט, לעבט זיך ניט מעהר!

דאָך ניט נאָר אליין
דער מענש מוז פערגעהן
אזוי ווי קיינמאָל ניט געווען,

מישען דיינע פערל מיט מיינע טרערען און דיינע לוסט־
גערטנער מיט מיין יאוש!

חלומות... חלומות...

בין איך דען שוין ניט פער׳סם׳ט פון צוויפעל, גע־
ביסען פון פערדרום און בעטרונקען פון יאוש? ציטערען
דען ניט מיינע פייכטע ברעמען איבער פולע אויגען און
פלאַנטערען זיך ניט מיינע טריט ווי ביי א שכור פון אַן
אונערקלעהרליכען שמערץ? ווען איך קניע אַנידער צו
קושען דעם הויך פון דיין פרומע ליליע, א ערד, ווילט זיך
מיר פאראיינם א גראַב טהאַן מיט די נעגעל אין דיין
ריכענדען לייב צו זעהן דעם וואַרים... ווען איך בעוואונ־
דער דיינע גרינע בלעטער ווילט זיך מיר קוקען אויף
זייער לינקע זייט און זעהן די מיאוסע נעט מיט וועלכע
זיי זיינען צונויפגעשטשאַבעט...

די רויז פרעהט מיך ניט אזוי ווי איהר דאַרען שטעכט
מיך...

גענוג! דו ביסט שען מיט א „נור", איך קען דיר
ניט אין גאַנצען גענעסען. גליקליך זיינען די, וועלכע
זעהען נור, וואַם זיי זעהען, — איך זעה צוויי מאַל...

כמאַרעט דאָס בעוואוסטזיין און פערוויעגט די ווירקליכ־
קייט אין א דרימעל פון פיעל פאַרביגע דמיונות.

איך האָב מורא, אַז דו ביסט צו שען, צו ערהאַבען,
צו ליעבליך און צו רייצענד צו זיין אַ'ן אמת... אונזע־
ערד איז צו ביטער, צו טרויעריג, צו נאַס פון בלוט און
טרערען, צו פיעל אַנגעפילט מיט דעם יאָמער פון בעטרא־
גענע האָפנונגען. און דו ביסט אַזוי מילד, אַזוי האַרצע־
דיג, דיינע בעגרינטע ווייזן ווינקען צו גענוס, דיינע ריי־
כע פעלדער דערצעהלען פון איבערפלוס און צופריעדענ־
הייט... דיינע בליהענדע בוימער פערטרויען די סתרי־
תורה פון העכערער ליעבע און דיינע פויגעל ענטציפערען
די בשורה פון א גייסטיגע ערלייזונג, אויף דיינע זילבערנע
וואַסערען שטיפט די פרייד, אין דיינע פערשפיצטע בערג
נעסטען די פאַנטאַזיעס און אין דיינע פרוכטבאַרע טהא־
לען טאַנצען די תענוגים.

א, וועו איך זאָל זיך פון אָט דעם דאָזיגען כשוף
קיינמאָל ניט אויפכאַפען, ווי גוט וואָלט מיר געווען!
וועו איך זאָל דאָס שטענדיג קענען מיט אַזא גן עדן נחת
וואַנדלען צווישען דיינע אָפענע, בעלעבענדע אַלעען פון
געווירציגע בלעטער און בלומען, א, ערד, מיט דער לערכע
איבער'ן קאָפ און צווישט אונטער די פים; וועו אין די
פערבאַרגענע קעמערלעך פון מיין מאַרך זאָל קיינמאָל
ניט אויפשפראַצען דעם ספק און צווישען די פלאַמענדע
קוסטען פון מיינע געפיהלען זאָל ניט אַריינקריכען די
קאַלטע שלאַנג פון פערדרום; וועו איך זאָל ניט דאַרפען

מיר דורך דעם פארפומירטען ריח פון די לאַנקעס, דורך דאָס מורמלען פון די בעהאַלטענע קרעניצעס צווישען די בערג, דורך דעם הוזש פון ביהן און דורך דעם עדעלען געזשום פון דער פרעהליכער פליעג.

וואו ביסטו פריהער געווען, דו יונגע בת מלכה ערד? ביסטו דאָס די זעלביגע וואָס מיט אַ פּאָאָר חדשים צוריק, אָדער איז דאָס געווען דיינע אַן אַלטע שוועסטער, אַ זקנה, אַ פערוועלקטע, אויסגעלאָשענע בתולה, וואָס איז פערזעסען ביז דעם גרויען צאָפּ? אָ, ניין! דאָס איז ניט דו געווען! יענע איז געווען אַ גרויע, מיט איינגעשרומפּענע באַקען, מיט אַ קאַלטען, פראָסטיגען אָטהעם, מיט איינגעפאַלענע בריסט ווי ניט קיין אויפגעגאַנגענע קידושחלה; מיט אַ פערוויאנעטען בוזים, וואָס איז קיינמאָל ניט בעריהרט געוואָרען מיט די גליהענדע הענד פון דער זון; וואָס איז ניט געגלעט געוואָרען פון לוסט, און ליעבע, און זיסע טרוימען און איז אַזוי פערלאָרען געוואָרען אין זיך אַליין...

איך בין ערשטוינט!

קליידער קענען קיינמאָל ניט אַזוי פערענדערען אַ געשטאַלט, אַז מען זאָל עס ניט מעהר דערקענען ווי איך דערקען דיך ניט... דו ביסט די אייגענע, וואָס לעצטען פריה יאָהר, אָבער ניט די זעלביגע, וואָס איך האָב ווינטער געזעהן... איך ווייס דיך און איך ווייס דיך ניט. אַ שטילע, אַנגענעהמע שרעק אומשפּינט מיך, איך פריי זיך און ציטער. טאָמער ביסטו גאָר אַ מכשפה און איך געפין זיך אין מיטען פון אַ זעלטענעם בלענד, וואָס פער־

אום קיינעם, דיין גלייכגילטיגקייט צו אלץ און צו אלע־מען, דיין שטילעם „אוועקקוקען" וואס זעהט אלעם?

איז דאס ליעבע, איז דאס אכטונג, וואס די וועלט האט צו דיר, אדער איז דאס בלויז די געוואוינ־הייט, וועלכע לאזט זיך ניט אפרייסען פון דיין גרינעם וויינקענדען פארטוך?...

פוצטו זיך דאס טאקע מיט א חשבון: אום צו גע־ווינען, צו פערלאקען און צו פערפיהרען, אדער דו ציערסט זיך צוליעב זיך אליין און דו ביסט נאר דאס וואס דו ביסט, זיך ניט חנפה'נדיג צו דיינע פערעהרער און חסידים?

אפשר ביסטו גאר ניט אזוי נאאיוו ווי דו ערשיינסט, אזוי אונשולדיג ווי עס דאכט זיך... אפשר ברענסטו און ציטערסט פאר ליידענשאפט, נאר דו קענסט אזוי בע־הערשען, פערדעקען וואס אין דיין קאכעדיגען שוים געהט פאר, אז דיין זינדיגער פערלאנג זאל ענטרינען דעם בליק פון פערדעכטיגונג?... אפשר ביסטו גאר ניט אזוי שען און דאס איז בלויז דער יצר הרע־טריב פון אייביגען „וע־רען" און „זיין", וואס צייהט צו דיר דאס לעבען מיט ליעבעס־בענדער, וואס זיינען שטארק ווי דער טויט?...

איך וויים ניט!

עס איז פריהלינג, און איך קען זיך ניט אפרייסען פון דיין מאיעסטעט. טויזענד פלאטערענדע חלומות ליע־גען אין דיינע פערבלומטע פאלטען און א הימעל מיט רוחניות וועהט פון דיין בליהענדיגען פנים. וואו איך גאה שוועבט מיר דיין צויבער ענטגעגען. דו רעדסט צו

טערעסאנטער וועדסטו, אלץ מעהר וויל דאס לעבען זיך ניט שיידען מיט דיר, אלץ מעהר ליעבט עס דיך...

דו וועדסט גאר ניט מיאום, ניט אלט, ניט אבגע־בליאקירט, ניט „צוגעגעסען"; פערקעהרט, וועדסט נאך מעהר איינגעבאקען אין הארצען, דו קוויקסט ווי אלטעס וויין, ווי יונגע שענהייט, ווי מארגען־ליכט. און ווי דו וואקסט אלץ אין אייביגע יוגענד און הימלישען חן אזוי וואקסט דיין אייביג־נייע גארדעראב, וואס פערנעמט דאס אויג און רופט ארוים א הייליגען „התחדש"...

לערען מיך, דו אונפערגענדערליך שענע, דעם סוד פון אייביגע יונגקייט, די חידה פון שטענדיגע נייקייט, דעם רעטזעל פון אזא גטליכע בעלי־בית'עשאפט ווי דיינע! וויז מיר אן ווי צו פערהיטען מיינע געדאנקען פון מאיל, מיינע געפיהלען פון וועלקען, מיין שטרעבען פון מיעד־קייט, מיין וואונש פון יאוש און מיין שאפען פון אונטער־גאנג... ענטפלעק מיר דעם ארט פון דיין הייליגען קאמאד איך זאל דארטען קענען בעהאלטען מיין גייסטיגען „שטאט" פון די פערדערבליכע צייהנער פון דער צייט!

איך קלעהר און קען ניט דערקלעהרען.

אין וואס אייגענטליך ליגט דיין מאגנעט, וואס גע־וינט די דורות און האלט דאס לעבען נעבען זיך ווי מיט כשוף? מיט וואס בעהערשסטו די יאהרהונדערטען זיי זאלען דיך בעזינגען און פערהיוליגען? א, ערד! איז דאס דיין שיינבארע אונשולד, דיין אונגעקינצעלטע האלטונג און דיין אונענדליך גרויסע גדולד, אדער איז דאס דיין איגנארירען די, וואס טרעטען דיך, דיין ניט קימערען זיך

דעם געגריף פון די שטערבליכע, איבער די מענליכקייט פון זייער בליק, כדי זיי זאלען ניט שטערען די בעלי־מלאכות אין זייער עדעלע בעשעפטיגונג, וועלכע שרעקט זיך פאר אַ'ן עין הרע?...

אדער איז דאָס געַארבייט געוואָרען אונטער דיין אייגענעם שטומען צודעק, געציערטע ערד? האָסט זיך דאָס אפשר גאָר אליין בעקלייידט, אליין דיינע חתונה־בגדים געמאכט?

אפשר זיינען זיי גאָר ניט קיין נייע? דו האָסט זיי נאָר געהאַט בעהאַלטען אַוועקגעלייגט, אַבער זיי זיינען די זעלביגע פון פריהער, פון אמאָל, פון גאָר, גאָר אמאָל נאָך פון ששת ימי בראשית?...

דו נעהמסט זיי אפשר יעדען פריהלינג אַרויס און יעדען הערבסט לייגסטו זיי וויעדער אַריין אין די גע־היימע שופלאָדען פון דער נאַטור, וואו זיי בלייבען גאַנץ אין זייער פרעכטיגקייט, ניט צוקנייטשט און ניט פער־פלעקט?...

אָ, דו געבענשטע בעל הבית'טע, דו שוינערין, וואָס ניצט איהר טואַלעט זייט די פערזאַמלונג פון די וואַסערען אין איין פונקט, זייט די זון האָט דיך צום ערשטען מאָל בעגריסט און צוגעשוואָרען פריינדשאַפט — און דאָך איז זי ניט אַבגעניצט, דיין טואַלעט, דאָך איז זי אזוי מחיה־דיג געשמאַק, אזוי פערפיהרעריש מאַדנע, אזוי שמעקע־דיג פריש, אז די וועלט שטוינט פאר בעגיסטערונג.

און וואָס עלטער דו ווערסט, אלץ שעהנער, אלץ מאַד־נער, אלץ צויבערהאַפטער, אלץ צוזאַגענדיגער, אלץ אינ־

OXFORD

די ערד און איך

(א פריהלינגס־גרוס).

גוט יום טוב דיר, בענייטע ערד, וואָס שטעהט פער־פוצט און בשמים'דיג צו געפעלען דאָס לעבען!

ווי הערליך דער אַלטער געניטער „מאָדיסט" האָט דיך בעקליידט, אַז עס בלאנקט פון דער ווייטען!

דאכט זיך דער זעלביגער פאַסאָן, וואָס פאר אַ יאָה־רען, דער זעלביגער „שניט", די זעלביגע פליטערלאך, גא־ליינדלאך, קוקאַרדעס, קווייטלאך, בלימעלעך, טאשמעס, די זעלביגע קאָלירטע בענדער שלייפען און אויסגעצאַצ־קעטע שניר, דאָך ליעגט אויף אַלץ אַזאַ נייקייט, אַזאַ נשמה־לוסט, אַז לעבען געהט אויס נאָך דעם...

און ווען און וואו איז דאָס אַלץ געמאַכט געזואָ־רען? וואו איז די געהיימע ווערקשטאַט און וואו זיינען די געזעלען? ווער האָט דאָס אַלץ גענייט, געהעקעלט, געגעלט, געפאָרבען, געמאָסטען, צוגעפּאסט און אָבגע־בראַכט?

איז דאָס געשעהן ערגעץ איבער די וואָלקען, איבער

פריהלינגם־רעגען זאָגט צו דער ערד, וואָס דער טהאָל־שטראָם מיינט, רוישענדיג צווישען די פעלד־גראָבעתם, איך פערשטעה פאַרוואָס דער בליץ שפאַלט די הייך און די וועלבע איז טרויעריג... איך לייען די גרינע, נאָר־וואָס אַרויסגעשפראָצטע פופטשיקעס אויף די צווייגען, די דראָבנע, יונגע בלעטלאָך, די רש"י־כתב פון דעם גרוי־סען אונשטערבליכען ספר...

און בין איך דען נאָר דאָס פובליקום? בין איך אויך ניט איינער פון די טאָלענטע? שפיעל איך דען אויך ניט מיט אין דער מיסטישער טהעאַטער־שטיק א גרויסע רא־לע? בעוואוסט אַדער אונבעוואוסט שפיעל איך... דער מענש איז אַן אַקטיאָר און אויב ער איז נאָר געשאַפען צו אַפלאָדירען, איז דאָס זיין ראָלע. אָהן א פובליקום איז קיין פאַרשטעלונג. וועלן דער גרויסער דראמאטורג, וואָס וואוינט איבער די שטערען, האָט פערפאסט זיין געניאלעס ווערק, האָט ער נאָכדעם געשאַפען דעם „פאט־ריאָט", דעם בראווא־פאַטשער, וואָס זאָל איהם ארויסרו־פען אויף דער ביהנע...

דערפאר וער איך אזוי ענטציקט וען דער שווערער פאַרהאַנג פון ווינטער הויבט זיך אויף און די געטליכע סצענע טרעט אַרויס אין פאַדער־גרונט. איך בין געבא־רען זיך צו בעגיינסטערען, דעד ענטהוזיאזמום ליעגט מיר אין די ביינער און מיין מויל געהט איבער מיט א אינניג־סטען „הוררא" פאר דער „תחית־המתים" פיעסע געשפיעלט פון אייביגע קרעפטען אויף די ברעטער פון לעבען...

יאָהר אין דער נ א ט ו ר איז ווי דער פרוכטפולער זיווג פון מענשען.

וועל קען דאָס פערטשאָדען דעם מח מיט'ן רויך פון ערנסטע בעטראַכטונגען וועט דער מאָרגען קומט אָן מיט א שמייכעל אויף די בערג און דער טאָג שפּאַציערט אין מאַיעסטעטישען פראַכט איבער די טהאָלען; וועט א יב קרייטעכער פּאַנגען אָן דורכברעכען די אויבערפלעכע פון פעלד ווי די ערשטע ליעבעס ליידען דעם וויסען בוזים פון א יונגע פּאַרשוין?

דער ערנסט פון דער אויפגעשפּראַצטער לעבענס־צייט דערטרינקט זיך אין צייט'ס אייגענעם צויבער, וואָס וויעגט זיינע וויכע וועלען איבער די גרינסען. די האַרטסטע שאלות וועלן צושמאָלצען אין חשק פון גענום ווי שטאָהל אין א טיגעל.

עס איז א וואונדערבאַרע פּאַרשטעלונג!

די וועלדער און פעלדער, און טייכען שפּיעלען א מין כשוף־פּאַנטאַמינע, זיי שפּיעלען אויף שטום־לשון, זיי דזשעסטיקולירען, מאַכען מינעס, שמייכלען, לאַכען, ווינקען; זיי אַרט ניט אויב מען פערשטעהט זיי אָדער ניט... אָבער וועל קען זאָגען ער פערשטעהט ניט, וועט די אָוועטורע פון פויגעל־אַרקעסטער גיט איבער אין טענער דעם אינהאַלט פון דער היליגער אידיליע?

איך בגרייף דאָס, איך זעה דאָס און פיהל דאָס. איך בין דאָס „פּובליקום". איך פּאַטש „בראַוואָ" מיט דער נשמה, מיין פיהלענד האַרץ שרייט „בים", מיין ליעד רעדט ארוים, וואָס די נאַטור פערשווייגט... איך וויים, וואָס דער

האָט דעם הימעל נידעריג און די ערד אַרעם געמאַכט; זיי פעראייניגט אָהן ליעבע־לוסט, אָהן וואַרעמען טריב פון צוזאמען לעבען, ווי א שקלאַווען־טרייבער בעלייגט זיינע דיענער מיט גוואַלד און קאַפריזען; דער פריהלינג אָבער האָט זיי געגעבען א מעגליכקייט זיך צו פערליעבען איינע אין די אַנדערע...

יעצט איז דער הימעל הויך און ליכטיג. ער האָט מעהר בלוט, מעהר גבורה, מעהר התלהבות און די ערד איז יונג און ליעבליך ווי א כלה. די ליעבע איז ניט קיין געצוואונגענע. עם קושען זיך הימעל און ערד, און דער ווידער־קול פון זייערע קלינגענדע ליפען ציטערט אָב אין די הערצער פון פערליעבטע.

עם איז פריהלינג, ווען די אייביגע שייכות צווישען הימעל און ערד ווערט מעהר בולט; ווען אונזער „טאַטע־מאַמע" בענייען זיך, און נעהמען זיך אָרום אָהן צערע־מאָניעס פאַר די אויגען פון זייער פאַמיליע, און האַלזען זיך אין געגענוואַרט פון זייערע קינדער...

און זייערע קינדער זיינען אַלע און אומעטום. אַלץ, וואָס שפּראָצט, וואַקסט, לעבט, זינגט, און רעדט זיינען די פרוכט פון זייער געהיימע און אָפענע בעהעפטונגען. וואָס עס איז אָנגעגאַנגען אונטער די דיקע קאַלדרע פון ווינטער קומט ערשט יעצט צור ליכט... די נאַהנטקייט פון הימעל און ערד אין די שטילע בעטען פון פראָסטיגען דעצעמבער ווערט ערשט פער'מסר'ט פון פריהלינג, בע־שטעטיגט פון זומער און מאָניפעסטירט פון הערבסט... א

די „הרי אררט" פון דמיון און דער שטערבליכער געהט וויעדער אויף זיכערען באדען... ער קניעט אנידער אויף דעם פריינדליכען שוים פון יונגע פעלדער און פאנגט אן זייען און פפלאנצען, און בויען, און האפען...

ניט מעהר איז די ליעבע איינגעקערקערט אין אומעטיגע ד' אמות פון א ערדישע געביידע; ניט מעהר זיינען וועגט פון לוים א מחיצה צווישען נאטור און מענש; לוסטיג, ווי א שמעטערלינג אויף גליהענדע רויזען, טראגט די פערליעבטע זעעלע איהרע זיסע וועהען אין גאט'ס אפענעם לאנד אריין.

דאס איז א געהויבענער מאמענט!

דער „ערב פריהלינג" האט זיך פערוואנדעלט אין פ ר י ה ל י נ ג, די הייליגע ערוואכטונג איז מקוים געוואָרען. די פאנטאזיע האט אויסגעבריהט איהרע פייערפויגלאך אין דער זון און האט זיי איבערגעטראגען ביי דעם דיכטער אין דער ברוסט פון וואנען זיי צוקלינגען זייערע פריהלינגם־פסאלמען פאר דער אייביגקייט...

נעבען די וואסער־פאלען זינגט ער, אויף די שמעקעדיגע קוסטען יאגט ער נאך דעם שאטען פון קינדהייט און אונשולד, אויף די בעגרינטע סטעזשקעס מאכט ער דורך דעם וועט־לויף צווישען געזאנג און ליכט; ער פערהערט זיך מיט זיינע געפליעגעלטע חברים און שלינגט איין די גע־דאנקען פון די וועלדער.

די אמת'ע ליעבע ערשיינט!

פריהער זיינען הימעל און ערד נאהענט געווען אוים נויט; יעצט פערבינדען זיי זיך דורך שמחה. דער ווינטער

דאָס וואַקסען און שפּראָצען איז ניט מעהר קיין טרוים.

דער דאַרער, הוילער האָלץ בעקומט סמנים פון לע־בען. די טויטע, אָבגעשטאָרבענע צווייגען, וואָס האָבען אויסגעזעהן ווי הייץ־מאַטעריאַל, ווערען בעזעצט מיט יונגע פליטערלאַך, וואָס בעווייזען זיך פּלוצלונג ווי דורך אַ שם. דער גאָרטען פאַנגט אָן ריידען אין גרינע היראָג־ליפען, וואָס דאַרפען ניט קיין ווערטער בוך...

דער אַלטער, צאָרענדיגער דעספּאָט, דער ווינטער, איז פערגאַנגען און זיין יורש עצר, דער פריהלינג, בע־שטייגט דעם טהראָן מיט גנאָד און רחמנות... זיין קרוי־נונגס מאַניפעסט איז פרייהייט, זיין טהראָנ־רעדע — גענוס פאַר יעדע בעשעפענים.

די געפאַנגענע געפיהלען געהען אַרוים פון זייער ענ־גע, קאַלטע תפיסה. אלל־דאָס שענע און ליכטיגע, וואָס האָבען רעוואָלטירט געגען דעם שרעקליכען טיראַן, טוי־כען אויף פון זייער דומפּפע בעהעלטענים און ווערען גע־קושט פון פריהלינגס זוניגע ליפּען, און בעזעעלט פון זיין פּאַרפורמירטען אָטהעם.

די וועלט דערזעהט זיך אליין און ווערט ענטציקט פון איהר אייגענע שענקייט. דער גייסט קומט אַרוים פון זיין איינזאַמע, צוריקגעצויגענע טיעפקייט, צו וועלכע דער ווינטער האָט איהם מערדעריש פעראורטיילט; ער שיקט אַוועק זיין ווייסע טויב אויף דעם מבול פון מעלאַנכאָליע און זי קומט צוריק מיט אַ גרינע בלאַט אין מויל...

די תבה פון דער צייט בלייבט ענדליך רוהען אויף

מוטער, וואָס דו ביסט,
כל זמן דיינע בריסט
זויגען מיך נאָך אָן !...
איידער איך פערשווינד,
וועל דעם שאטענ׳ס קינד,
טרוים און אש, און ווינד,
און שפיעל אוים מיין קאָן...

עס איז פריהלינג !

דער הימעל איז דורכזיכטיג און קלאָר, עס זעהען זיך די פים פון דער שכינה.

בלאָה די יריעות פון אויבען און בלאָה דער טייך, וואו זיי שפיעגלען זיך אָב, און צווישען וועבט זיך דער בלויער חלום פון דער יוגענד.

דאָ און דאָרט שוועבט אין דער לופטען אַ שטיק זילבער, ווי אַ שיף פון פּערל אין אַ ים פון לאזורע, און פערליערט זיך ערגעץ אין דער פערקלערטער ווייטקייט.

נאָאיווע בעגריפען, ווי נאָקעטעט נשמות, פליעגלען לייכט און לינד דורך לאכענדע האָריזאָנטען, זאפען איין אין זיך די סודות הטבע און פערוואָנדלען זיך אין ליע־דער...

אַ שוואָלב קומט צוריק פון זוניגען זידען, מעסט די לופט, זוכט איהר אמאָליגען נעסט, דערזעהט איהם פו וויטען און לאָזט זיך זינגענדיג אַראָב אויף אַ בוים אָדע אונטער דעם געשוימם פון אַ הויז...

אָנהויב פריהלינג

מזל טוב דיר, ערד!
אך, ווי וואויל דיר ווערט!
אייביג איז בעשערט
דיר צו בלייבען שען.
דו ביסט לאנג ניט אלט,
פרישער לעבענס־גוואלד
וועקט דיין יוגענד באלד,
מינטערט אויף דיין חן.

דיין נעבענשטער בליק,
דיין פערשוואונד'נער גליק
קעהרט זיך אום צוריק
מיט דעם פריהלינגס פראכט.
נאָר דער מענש אליין
וועלקט און מוז פערגעהן
מיט א שמערץ־נעוויין
אין דער קאלטער נאכט.

דרום זיי מיר געגריסט,

געבענשט זיינען די נערוועז, וואס ציטערען נאך פון דעם זיסען גוואלד פון דער בלומענציט; די אויגען — וואס לייכטען נאך אויף וועז דער טהאל־שטראם רונצעלט דעם שטערען אוז די מארגען־בלומען עפענען זיך!

איך האב איהם נאך ליעב, דעם פריהלינג! אייזער ער בעגריפט די וועלט, מאכט ער מיר א בעזוך אין דער נשמה; אייזער די ערד דערזעהט איהם נאך, געהט מיר שוין זיין ארמאט דורך די גליעדער. טיף אין מיר וואקסט אויף די ליעבע ווי א יונגער זאנג אויף א גרי־נע בייט, זי האלט אין וואקסען... א ביסעלע מעהר ליכט; מעהר טוי; מעהר זונענשיין — מעהר פריהלינג אוז זי וועט דורכברעכען די ברוסט מיט א הלל הגדול צו דער יונגער וועלט.

פון אלעס, וואָס עס גרינט ?
וואָס שטיפט דער לינדער ווינד ?
וואָס קלינגען מעלאָדיען ?
עס איז דערפון דער גרונד :
צו האלטען ניי דעם בונד.

א, ליעבע, הייל'נע ליעבע,
דו הימעל'ס העכסטער מיין !
נאָר דו און דו אליין
ביזט שאפונג'ס גרויסע סיבה,
ביסט פריהלינג'ס גרינער טרוים,
וואָס ווינקט פון יעדען בוים.

יא, די ליעבע, דאָס איז דער סוד פון די סודות, דער געבענשטער כח, וואָס בעוועגט די גלגלים, די בעהאל־טענע מאכענאציע פון די וועלטען. די וואורצלען קושען זיך אונטער דר'ערד ; די צווייגען נעהמען זיך אָרום מיט א ליעבשאפט ; די פויגעל טאַנצען ליעבעס טענץ אין דער לופטען ; די נעסטען אין וואַלד העננגען אויף ליעבע. דער זונענשטראַהל זוכט ליעבע אין בלומען־בעכער און די זו־מער־פויגעל ביי דעם שטראַהל, דער פריהלינג פעראיי־ניגט זיי אַלע...

וואויל דאָס האַרץ, וואָס קלאַפט נאָך פאַר'ן פריהלינג און פיהלט שוין זיין גרינעם כשוף פון דער ווייטענס ; וואָס זעהט שפראַצען די יונגע ליעבע אונטער די חאַרטע הויט פון פערגעהענדען ווינטער !

נייער חלום און מיט יעדען אבענד געהט מיר אויף א יונגער שטערען. איך בין נאך ניט אין גאנצען דורכגעדרונגען מיט די געהויבענע פעסטליכקייט פון נאטור׳ס ערוואכונג, אבער באלד וועט דאס קומען. מיט דעם ערשטען שלוקערץ פון דער קוקאווקע וועט אויפגעהן מיין געזאנג; מיט דעם ערשטען מורמעל פון אן אייזבעפריידעטען טייכעל — דער שיר פון אפענע פעלדער.

ערב פריהלינג!

איך פיהל ווי קיין שטערבליכער אונטער דער זון. די איינבילדונגם־קראפט האלט אין געבערען אויף דעם שוים פון דער פאזיע. א גרויסעם ווארט וועבט זיך אין מיין בעסערען „איך". א געהיימנים, וועלכען דער ווינטער האט צוגעהאלטען דאס מויל, פאנגט אן צו שעפטשען צובראכענע לויטען; דער פריהלינג וועט איהם עפענען די צונג און ער וועט זיך מאכען הערען. איך פאנג שוין אן צו ענטציפערען זיינע קלאנגען, מיר דאכט זיי לעזען זיך „ליעבע"...

א, ליעבע, סוד פון לעבען!
דו איינצ׳גער ציעל פון „זיין"!
דו דרינגסט אין הארץ אריין,
און מאכסט די זעעלע שוועבען
צו יענעם הויכען אָרט,
וואו גאט מיט מענש זיך פּאָרט...

וואס איז דער מיין פון בליהען?

פערקעל. די עדלע ליליע איז פאראדירט פון שטיקער בורלע און אפילו די ליעבע אליין, דאס הייליגע קינד פון הימעל און ערד, איז אויך איבערגעמישט פון דעם פער־גיינגליכען בעל עבירה...

דאס איז דער מענש! ער איז זיך אויך מכין צו דער ליעבער צייט, ער לופטערט אויך אוים זיין שראנק מיט פסולת און קלייבט זיך הערען דעם „דאברי דזשען" פון דער אייביגער האכצייט. ארימער שטערבליכער! וועו ניט דיכטער און קינדער וואלט ער ניט געהאט וועו עם זאל אויסקויפען זיין חרפה. זייער פרייד איז אן אמת'ע, זייער בעגיים־טערונג — ריין ווי א פערשלאסענע קנאספע, פון וועלכע קיין שמעטערלינג האט נאך ניט געגאשט...

דערפאר גרייט איך מיך און טראג א רעגונג פון קדושה אין דער ברוסט. אלע מיינע געפיהלען וועלן יום טוב'דיג געשטימט. ווייט אין בוזים פיפצען שוואלבען, איך הער זיי קוים, אבער איך שפיער, אז זיי זיינען דא און באלד וועלען זיי זיך פונאנדער־גארגלען. מיינע חלומות פאנגען זיך אן פערוואנדלען אין ליעדער, די ליעדער — אין לעבען און דאס לעבען — אין נייע, ער־הויבענע שטימונגען אהן א סוף. די פאנטאזיע בעפעדערט זיך, די זעעלע ציהט איהרע זעלטענע קארעלען אויף א גאלדענעם שנור פון האפנונגען אלס דרשה־געשאנק פאר'ן פריה יאהר.

יעדער זונענשטראהל וואלמט מיר אוים א פרישע בלום אין הארצען, יעדער ווינטעלע בלאזט אויף א פער־געסענעם פונק, מיט יעדען מארגען שטעהט מיר אויף א

גראָזען און פעלד־בלומען, און קרייטעכער, — דער גאַנ־צער עולם גרייט זיך...

דאָס זיינען די „קרואים", די געבעטענע, די גרויסע, רייכע משפחה, וואָס האָט געקראָגען חתונה־בילעטען; אָהן זיי איז די שמחה קיין שמחה ניט, אָבער יעדער שמחה האָט איהר פערשטערער, איהר אונגעווינשטען גאַסט, וואָס דרייט זיך אריין אין מיטען ווי דורך א כשוף, און דער גרויסער יום טוב פון דער נאַטור האָט דעם מענש...

ער איז א ווייטער, גאַנץ ווייטער קרוב, כמעט א פרעמדער. ער קומט ניט אַלס מחותן, נאָר אַלס צוקוקער, אַלס זייטיגער און אגב כאַפען א ביסען, א שלונג טאָן פון די טייערע מאכלים, א זופ טאָן די ערפרישענדע משקאות...

דער מענש! ער גיט דעם פריהלינג ניט צו קיין חן און קיין כבוד. פערקעהרט, ער קומט זיך נאָך רייצען מיט די אמת'ע מחותנים, די ערהאַבענע חתונה־לייט; ער שפּאַציערט חוצפּה'דיג צווישען די געפּליעגעלטע געסט, די בליהענדע, שמעקעדיגע פערזאַמלונג, און טראָגט אויפ'ן קאָפּ א קרוין מיט געשאַפענע פויגלאך... די זיסע שנע־בעלאָך, וואָס האָבען געטשוויטשערט תפילות און גע־גאַסען הייליגע מעלאָדיען פול פרייד און האָפנונג, — אָט דיעזע הימעלשע פאפיאָלען זיינען פערשטאָפט מיט וואַקס און בעפלעקט מיט גיפטיגע פאַרבען.

די פאַרפומירטע רויזען זיינען נאָכגעקרימט, דער מענש האָט זיי ארויסגעשטעקט א צונג דורך ציין און

ארויסגעהן זיי מקבל פנים זיין, אויפשפיעלען א שענעם „גוט מארגען", א וואַרעמען „סקאַצעל קומט" אויף א הע־כערען אופן... עס איז נאָך העט, ווייט צו דער גרויסער פרייליכקייט, דאָך פיהלען זיך די הכנות און עס דאַכט זיך די „חתונה" איז שוין פאַר'ן טיר:

די זון שטייגט אויף מיט מעהר גדלות; דער טאָג נעהמט זיך מעהר צייט; דער הימעל רייבט זיך אוים די אויגען; די נאַכט פערשווינד'ט אייזער מען זעהט זיך אַרום. די נאַטור קען ניט מעהר אזוי לאַנג שלאָפען, א כלה שלאָפט ניט נאָהענט פאַר דער חתונה... דער בארג הויבט אויף דעם קאָפ און קוקט זיך אַרום ווי שפעט דאָס איז; דער וואַלד פאַנגט אָן אויסציהען, אויסגלייכען די ביינער; דער טייך פרובירט ביסלעכווייז אַראָבוואַרפען זיין דיקע קאָלדרע און כאַפט א קוק אין דער הויך... א שליח מיוחד קומט, רוימט איין דער ערד א סוד אין אויער, גלעט איהר, גיט איהר איבער א גרוס און וועלט פערשוואונדען. די געלטנער, די פעלדער און די סעדער האָבען שוין בעשטעלט זייערע טואַלעטען, זיי זיינען שוין אין דער אַרבייט... באַלד וועלען זיי זיך דערלאַנגען א פוץ אוים, אז מען וועט זיי ניט דערקענען:

די קעצעל־וועלט וועט בענייען איהרע צווייגען מיט פלושענע קנעפלאָך, פאַפיליאָטע, קליינע, חן'עודיגע קעצעלאָך... גלייך וועלען זיך בעוויזען בעז, עפעל־בלי־הונג, מירט, „מארגען־נחת'ן" און געדיינק מיך־בליהמלאך; די טרויער־וויידען מיט די לאַנגע, גרינע צופלאָכטענע האָר, די ווינערקעס ביי נאַטור'ס כלה־בעזעצענים; די

מיט בליקען קאלט און קרום,
עם טרויעט די שוואלב א ליעד;
די טויטע ערד — א בלום;
דער שטומער וואלד — א קאהר,
דער הוילער בארג — א קרוין,
דאס איז דער טרויס פון יאהר,
זיין צויבער שפינט זיך שוין,
און די געטרויעטע לוסט
קלינגט אב ביי מיר אין ברוסט.

ערב פריהלינג!

איך פיהל ווי א כלי־זמר, וואס גרייט זיך צו א נגיד'ישע חתונה. מיט א צייט פאראויס פערהערט ער די פיעדעל, קנייפט יעדע סטרונע בעזונדער מיט ליעבשאפט, שמייכעלט ווען עס געהט, און קוועלט פון יעדען אייניצי־גען טאן.

איך גרייט מיך צו דעם פייערליכען פעסט פון פריה יאהר; ניט ווילענדיג גרייט איך מיך. דאס פיעדעלע, וואס הענגט ערגעץ אויף א געהיימען נאגעל ביי מיר אין דער נשמה, הויבט אן אליין צו טרוימען פון דער קומענ־דער שמחה.

מיך ארט ניט דער לוין, וואס די מענשען צאהלען. אויסנעהמען ווייל איך. מבינים וועלען זיין. זינגער און שפיעלער קומען אן. פון ווייטע מדינות לאזען זיי זיך צום קנס־מאל אראב. מען טאר זיך ניט פערשעהמען... און די קאנצערטיסטען זיינען פאראיינט די מחותנים, מען דארף

ערב פריהלינג

עס איז נאָך קיין פויגעל ניטאָ;
עס האָט נאָך קיין רויז ניט געבליהט;
עס איז נאָך דער הימעל ניט בלאָה;
עס זיינען די וואָלקען נאָך גראָה;
דאָך פיהל איך שוין טיעף אין געמיט
זיך רעגען א הייליגעס ליעד,
וואָס זאָגט מיר דורך יעדווידער טאָן:
„דער ליעבליכער פריהלינג קומט אָן".

שוין וועבט זיך אין הארצען א פרייד;
שוין קוקט די נשמה ארוף;
שוין אָטהעמט די איינבילדונג אוף;
שוין האלזט זיך דער גייסט מיט'ן גוף;
שוין איז די פאנטאזיע בעקלייד'ט.
דער אומעט דער שווארצער פערגעהט,
און לאנגזאם קומט אָן פון דער ווייט
דעם לעבענס פערגעטערטע צייט.

דער בעזער ווינטער פליהט

בע צו די אפענע פעלדער און מיט שרעק פאר זייער פריהייט...

און דאָ איז קיינער ניט געווען מיט מיר. קיינער, נאָר דער וואלד און איך און צו אונז האָט זיך געטוליעט די נאכט. איך האָב זיך אומגעקעהרט מיט'ן פנים צום שטאָדט און געגומען געהן האסטיג צוריק... דעם גאנצען, דונקעלען וועג צוריק... צוריק...

וען איך בין געקומען אין שטאָדט האָט שוין אלץ געשלאפען און איך האָב זיך קוים, קוים דערוואָרט אויף דעם ווילדען, משונה'דיגען גערויש פון די קאכעדיגע גאסען. איך האָב וויעדער געלעבט...

דאָס איז דער וואַלד און דער הימל.

א טיעפע מעלאַנכאָליע האָט אַרויסגעקוקט פון דאָרט.

איך האָב אויפגעשוידערט.

א קופקע הויכע, וויסע בעראָזעס זענען געשטאַנען ביי׳ם פינסטערן אריינגאַנג פון אימה׳דיגן וואַלד־ים. עס האָט אויסגעזעהן ווי א וואַך פון געשטאַרבענע אריי־בערגעדעקט מיט אויסגעצויגענע, קלאָרע תכריכים איבער די קעפּ.

מיר איז באַנג געוואָרען...

א פרעמדע וועלט, אנ׳אונבעקאַנטע. פול מיט מרה שחורה, אומעט און איינזאַמקייט. געווירן, פויגעל־שלו־קערן, מנוחה און פּחד האָבען מיר אַנטקעגען געשלאָגען ווי א כשוף.

איך האָב דאָס ניט פערשטאַנען.

איך בין געוואָרן מיט גאָט און דאָך אליין...

עפּעס האָט דורכגערוישט דורך די צווייגען.

א חיה? א גייסט?

עס האָט קיינער ניט געענטפערט.

מיעד און פערמאַטערט מיט צוטרוביטע פּיס, וואַלט איך זיך אַוועקגעזעצט. האָב איך מורא געהאַט פאַר א שלאַנג... איך וואַלט זיך אויסגעצויגען אונטער א בוים, האָב איך זיך געשראָקען פאַר א מוראָשניק...

פינסטער!

עס איז געווען שא, הייליג און ערהאָבען, אָבער סמוטנע. איך בין א פויגעל, וואָס איז געבאָרען אין א קליעטקע, מיט פליגעל, אָבער ניט צו פליהען, מיט ליע־

דעם געשריי פון מארק האָב איך פיינד, פאר דעם קלאַנג פון קירכען־גלאָק האָב איך מורא...

זוכענדיג רוה האָב איך איהם ניט געוואָלט הערען.

אויסמיידען האָב איך אויך געזוכט דעם סאזשע־שוואַרצען וועג פון די רעלסען, וויט פון דעם דאָזיגען שכל־וועג האָב איך זיך געדרייט, אום ניט צו פערנעהמען דעם סטראַשעדיגען סוויסטש פון דער ציוויליזאַציע...

די נאַטור, די וויכע, גלעטענדע, שטילע נאַטור האָב איך געזוכט. וואו די חלומות שפראָצען אין דער גע־שטאַלט פון עפעל־בליהונג, וואו די תמימות רעדט דורך דעם דופט פון דער ליליע און די שעמעדיגע אונשולד — דורך דער גליהענדיגער פֿאַרב פון דער רויז.

דער וויטער ראַנד פון הימעל האָט געפלאַקערט ווי א גלאָז־שמעלצער. הינטער מיר איז געלעגען דער ישוב און אַנטקעגען מיר האָט געגלאָצט דער יונגער וואַלד. עפעס א אונבעקאַנטער פויגעל האָט געצעהלט ספירה...

עס איז דונקעלער געוואָרען.

איך האָב זיך דערנעהנטערט צו די שטומע, טרויטע־רישע בוימער. האָב געהערט דעם פולס פון דעם שמע־קענדיגען זומער־אבענד, קלאַפענדיג געזונד און רעגעל־מעסיג, און מיר האָט זיך געדאַכט, אז איך בין אויך גע־זונד...

צוויי געדיכטע, בריייטע, שוואַרצע, שורות, לאַנג און בריייט אהן א ברעג, איבער זיי א שמאָלער, דונקעל־גרויער פאַס.

פערהאלט דעם מיהל־שטראָם און לאָזט זיך איהם ניט פריי צוגיסען...

איך האָב א קלער געטהאָן וועגען מיין שיקזאל...

געצוואונגענערהייט איז דאָס וואָסער אויף דעם ראָד געפאלען. אויף דעם גרויסען, קאלטען האַרצלאָזען ראָד...

איך האָב געהערט דעם דומפפען קלאפען פון מיהל, דאָס איין טאָניגע ארבייטען און רוישען פון זיינע כלים, זיינע שוועָרע שטיינער, און האָב געפיהלט ווי דאָרט מאָהלט זיך מיין אייגען האַרץ, מיין אייגענער גייסט און ווי ער קען זיך ניט צומאָהלען...

די זומערדיגע פארנאכט־זון האָט זיך אין דעם זילבער־שטראָם ג׳עטובל׳ט און די לעצטע גוסס׳ע שטראָהלען זענען געפאלען אויפ׳ן נאסען ראָד און ער האָט זיי צו־ריבען...

פערטיעפט אין רעיונות בין איך ווייטער געלאָפען. איך האָב געוואָלט גרייכען דעם זונען־אונטערגאַנג... צום רויטען, אָנגעצונדענעם האָריזאָנט האָב איך געלעכצט. צו דעם שטילען, פייערדיגען באָל, וואָס קייקעלט זיך ארונטער אין דעם מעלאָנכאָלישען חלל פון נאכט און טאָג.

גאָט האָב איך צו הילף געפופען, גאָט און די זון.

אָבער נאָך האָט מיך געסטראָשעט די שטאָדט. פאָר איהר לעצטען קול האָב איך געציטערט, פאר דעם אומע־טיגען בראזג פון די תיפלה־גלאָקען, וועלכע קלינגען שווער און טרויעריג זייער קריסטליכען „מערב" אין דע־מערונג שטונד.

מיט זיין פערוואונדעטען רייטער איבער שטאָק און שטיין, איבער בלוט און הרוגים...

דאָס לעצטע הייזעל האָב איך דערגרייכט, דעם לעצטען ברונען... די בראָמע פון בית הקברות, דעם מאָהילניק.

איך האָב אַוועק געקוקט.

האָב ניט געוואָלט זעהן. גאָר ניט, גאָר ניט, ניט די אידישע קברים, ניט די גוי'שע. איך האָב געטראָגען אַן אייגענעם בית עולם אין האָרצען. אייגענע בערגלאָך, אַלטע און נייע, מיט מצבות און אָהן מצבות... און אָפענע גריבער פאָר פרישע מתים...

ניין! ניט קברים האָב איך געזוכט, דען כאָטש איך בין בייז מיט'ן לעבען בין איך נאָך ניט גוט־פריינד מיט'ן טויט.

מנוחה האָב איך געוואָלט, די מנוחה, וואָס קוויקט, וואָס לאָזט זיך פיהלען, אַז מען געניסט איהר.

דאָס האָט ניט דער בית החיים. און אפילו די פערגליווערטע מנוחה פון טויט שטערט מען דאָרט אויך. די מתים וואָלטען רוהען, לאָזט מען זיי ניט. בלאָנדזשעט דאָרט דאָס פערקלעמט האָרץ פון די אבלים, בלוקענאיעט זיך דער ווילקאָלאָק, דער יאָמער איבער די טרויערשטעגען.

איך בין ווייטער געלאָפען.

צום וואָסער־מיהל בין איך געקומען. אויף דעם סטאָו האָב איך אַ קוק געטהאָן, אויף דעם הילצערנעם דאָם, וואָס

אין שטאָדט און אין פעלד

ג עררגערט פון לעבען, פערדולט פון זיינע טויזענד שווערע קשיות און צושראָקען פון זיין מאוים׳דיגען ערנסט, האָב איך זיך ארויסגעריסען פון דער קאָכעדיגער שטאָדט.

דער טאָג איז געווען שען, מיין מזל — מיאום. איך האָב איהם אויסמיידען געוואָלט און בין אַוועק פון דערווילדער ניאַגאַרא פון בעדירפנים און פליכטען.

צום פעלד האָב איך זיך געלאָזט. צו דער נאַטור בין איך נאָך הילף געלאָפען...

מיין פאַנטאַזיע איז געפלויגען און איך האָב איהר נאַכגעיאָגט.

דער טומעל האָט מיך געטריעבען. דער מטושטשער געזשום פון די גאַסען איז געווען אויף מיין סליאַד. דער וועלט שמערץ, דער רחמנות און דער יושר האָבען מיך צוריקגערופען...

אָבער איך האָב ניט געהערט, ניט געוואָלט הערען. זאָלען אַנדערע בלייבען, איך האָב זיך געוואָלט בעפרייען.

די אונבעשטימטקייט האָט מיך געבייטשט. איך בין געלאָפען ווי א צוויושעטער מלחמה־פערד, וואָס גאַלאָפירט

לויזע גאַרבּען

די „פיער הונדערט"

ע ס קענען פיעל אַריסטאָקראַטען
ניט ווייסען זיכער זייער טאַטען,
וואָס ער איז פאר אַ משולחת.
אַ יורש׳טע פון די „פיער הונדערט"
וואָלט גאָר ניט בלייבען שטאַרק פערוואונדערט
ווען זי זאָל זיין דעם קוטשער׳ס „נחת"..

די מיליאָנערען

דאָס לאַנד, וואָס גיט זיי גאָלד און גליק,
דערלאַנגען זיי א פרעכען בריק,
און זוכען רוהם אין אַנד'רע לענדער,
און זייער שקלאַוו, דעם אידיאָט,
ערציהען זיי אַלס פאַטריאָט,
א, די גנבים און פאַרבלענדער!

אָהן אַ פּאַרוואָס

ריזים, פּרעסט און סקאַרלאַטין,
גאָט! וואו טוט מען זיך אַהין
פון די שרעקליכע שלוחים,
וועלכע דו, ווי אויך דיין קלאַס,
שיקען אַן אויף אונז מיט כעס
אַהן „פּאַרוואָס" און אָהן וכוחים?

פריהייטס אייביגקייט

צו ווינציג אייזען אין דער ערד,
צו ווייניג פלאקס אויף איהרע בייטען,
צו מאכען שטריק און ביקס און שוועד
א פאלקס בעפרייער אויסצוטייטען.

דער גייסט ווערט קיינמאל ניט פערלענד'ט,
עס קען די גרוב איהם ניט פערשלינגען.
די תליה איז זיין מאנומענט,
פון וועלכען יונגע דורות זינגען.

די ערנסטע וועלט

שטענדיג איז די וועלט קיין וויץ,
וועלכער רופט ארויס א שמייכעל.
זעהר אפט איז זי א גליץ,
וואו דו שעדיגסט דעם „זייט מוחל".

רעשטלאַך און שטיקער

דו קענסט ניט זיין אין גאַנצען גליקלאַך,
סיידען דו ביסט דום צו שיכור.
דען פרייַדען האָט די וועלט נאָר שטיקלאַך,
טרויער האָט זי גאַנצע שטיקער.

זיי מעסיג!

נ יט פאדער צופיעל פון דעם לעבען!
דו מעגסט זיין טייוועל אדער גאט,
וועט ער פאר קיין שום פאל דיר געבען
קיין ברעקעל מעהר, ווי וואס ער האט.

גיעב אַכטונג!

האַלט די פלאַמען דיינע טהייער,
דען די וועלט איז פול מיט ווינדען.
זי האַט מורא פאַר דיין פייער,
דו זאָלסט איהר ניט אונטערצינדען.

פּיכער

א מאל פלעגט דער פערלעגער קוקען
דאם רוב א גוטען בוך צו דרוקען,
דאם אויסזעהן פלעגט ניט ווערען ניכר,
דער אינהאלט נאר פלעגט זיין דער עיקר.
דאך איצטער איז דער איינבונד אלעם,
דאם ווערק אליין — א גייסט'גער דלות.

לצים

ם׳טאנצען לצים אלערליי
שפאטענדיג פון אונז׳רע וואונדען,
און מיר האבען פלאץ פאר זיי,
וויל דער ערנסט איז פערשוואונדען.

זיי אַ חצוף

אויב דו פיהלסט עם פעהלט דיר מוט,
דאַן איז חוצפה אויך גאַנץ גוט,
ס׳וויים קיין אונטערשייד די וועלט
צווישען חצוף און דעם העלד.

ניט שטענדיג

ניט שטענדיג זיצט א זייד'נע היטעל
אויף א קלוגען קאָפּ מיט מאָרך,
גאָנץ אָפּט איז עס אָן אָבנאָרם מיטעל
צו פערדעקען נאָר א פּאָרך...

א דעקאַדענט

וען דיין מוזע ווייזט קיין גבורות
און דיר פאַסען ניט די שורות,
און דיין ליעד האַט קיין ממשות,
ווייל דו פלויידערסט אַ חלשות;
ווערטער טראַסקען, קנאַקען, קנאַלען
און דיך אַרט ניט וואו זיי פאַלען,
רעדט מען דאַך פון דיין טאַלענט:
דאַן ביזטו א דעקאַדענט.

די פאָלקס-שפּראַך

ס'ווייזען אונז'רע הויכע „שטערען"
ראיות גוואַלדיגע א סך,
אַז אידיש וועט קיינמאָל ניט ווערען
אונזער נאַציאָנאַלע שפּראַך.
כ'הער געדולריג אויס און לאַך:

ווען דער העקער און דער בעקער
און דער מאַן פון יעדער פּאַך
רעדט אין אידיש איז עס שקר,
אַז מיר זיינען שטומע פּלעקער
און „זשאַרגאָן" איז דאָך א שפּראַך!

לאָז דעם מאַרק

אויב דער מארק זאל אונז דיקטירען
ווי די ליט׳ראטור צו פיהרען,
גיעב איך אייך קיין האלבען גראשען
פאר׳ן גאנצען מאמע׳לשון...

אידען נאָר פאַר זיי

אידען, א געלעכטער, כ'לעבען!
אויסגעטראכט פון בייזע שונאים.
בלויז א סעקטע, וואס דארף שטרעבען
אבצוקאַרמענען רבנים.

מיר פרעגען ניט

עס שרייען קהל'שע טאטעס,
אז אונזער גאנג איז קרום.
א יעדער רייכער חטאת
היסט זיין אונז גוט און פרום.

נו, זאגען מיר זיי „מוחל,
דען וואס איהר רעדט איז פוסט.
מיר האנדלען לויט דעם שכל
און לויט ווי אונז געלוסט"!

צ ד ק ה

I

בעלי טובות, צדקה געבער,
טייער קאסט דיר זייער געבען!
גיעבען דיר א לעק פון צעבער,
נעהמען דיר אוועק דאם לעבען...

II

פילאנטראפען, זייער פפליכט
טהוען זיי, וואו נאר זיי קענען,
גאט, פערלעש ניט זייער ליכט!
טו א נס, און זאלען זיי ברענען!...

די האָפנונג

די האָפנונג איז א שלעכטער נוס,
וואָס זאָגט אומזיסט דיר צו גענוס,
דען וועָן דו האָסט דאָס שוין צוקנאקט,
דאָן האָט דאָס לייִדער דיך געפאקט:
דער תוך, נאָך וואָס דו האָסט געגאָרט,
ער האָט דיך מיאוס אָבגענארט.

כ ש ר

דו זאלסט דאס וויסען באלד ביי׳ם אלף!
דאס גאנצע פרומקייט שטעקט אין חלף...
דו שחט נאר גוט און בדקה ריכטיג
און דיר איז יום טוב׳דיג און ליכטיג...

רבנים

עס זיינען אונזערע רבנים
געווען, געבליעבען אונז'רע שונאים.
אט דא א חומרה, דארט א גזרה.
דאס גאנצע לעבען אן עברה...
נאר דאנקען גאט און לעקען קציניים,
איז אלץ צו וואס זיי מאכען דינים.

אַ קרומע זאַך

ס'האָט אמאָל געלעבט אַ סטאָליער
אין דער שטאָדט נוצרת.
זיין אַ גוטער בעסטער זאָל ער,
אונזער יאָסעל מערעס!

פיעל צו הובלען פלעגט ער ליעבען,
פוצען, ווי זאָגט יענער,
פון זיין טרחה איז געבליבען
מעהרסטענס הובעל־שפענער...

און אַ טיש, וואָס קוקט פערדריסלאָך,
אויף זיין יעדען בעלן,
דען ער האָט דריי קרומע פיסלאָך,
און וועט מוזען פאַלען...

זייד ענס

ייִנד געקלייד׳ט אין סאמ׳ט און זייד,
זיינען שענער ווי אין ליינען,
און זיי קענען צווישען לייט
שוין מיט מעהרער דרייסט ערשיינען.

פאליטיק

לויב ניט, פרײנד, אין פאַליטיק!
קענסט אויף איהר ניט צופיעל בויען,
דען זי בייט זיך מיט'ן בליק,
ווי די מאַדע ביי די פרויען.

רעפֿאָרם

ישט־קשה, די רעפֿאָרעם ברינגט
דיר פֿרייד אין דער מדינה!
דער אַרגעל קלינגט, די שיקסע זינגט
און דו בלייבסט אַלץ אַ „שיני"...

דו גלויבסט

עס האָט די צונג קיין ביינער
און דריַיט זיך זעהר גרינג.
און דו, אָ, לעקיש איינער!
דו גלויבסט אין אלעם דינג.

אריינגעפאַלען

דאַלטסטו זיך מיט אַן „ארורה",
דאַן איז ליעבער דיר די קבורה,
קיינער קען קיין הילף דיר געבען,
דו ביסט טויט דאָס גאַנצע לעבען.

א מיאוס׳ער פּלאָנטער

פּן דעם גרעסטען פּלאָנטער
קען מען זיך בעפּרייען,
דאָך קען א מיליאָנטער
קוים א הילף דערשרייען
וועָן ער פּלאָנטערט נאָר
זיך אין פּרויען האָר...

זי דאַרף

זי צו עדעל ניט,
פרעג דיין מיידעל ניט:
„וואָס זאָל איך דיר קויפען עטיל“?
דען זי שעמט זיך ניט
און זי קלעמט זיך ניט
און זי לייענט דיר אַ צעטיל.

אונבעשטימט

יט גרונטעווע די סיבה
פון א מיידעל׳ס כעס!
אמאל איז דאס די ליעבע,
א מאל — די משוגעת.

א פרוי

לויפסטו נאך איהר,
פערריסט זי דעם קאפ,
און רוקסטו זיך אפ,
לויפט זי נאך דיר.

דער קאָרסעט

דער קאָרסעט גיט די פרויען חן,
מען קוקט זיי נאָך מיט טויזענד אויגען.
זיי ווערען גליק, זיי ווערען שען,
דאָך ווערען זיי צופיעל פערצויגען...

איהר כונה

עך דיין יענטע איז אין כעם,
זוך דעם גרונד ניט צו ערפאהרען!
דען איהר גאנצע משוגעת
מיינט דאך נאר, אז דיך זאל ארען.

דער כח

א פארשוין מיט זיסער מינע,
און א ברוסט פול יצר הרע,
און דיר לויפט פון מויל די שלינע,
און דו ווערסט שוין די כפרה.

מזומן

שמעיה זאגט „דו ליעב נאר",
חיה זאגט „דו גיעב נאר",
דען דאס בעסטע לעבען
קומט ארויס פון געבען.

פ ש ט

נ יט זוך קיין פירוש אויף א קוש,
אויב דיר איז וואס ניט גלאט!
די ליעבע וויים ניט פון קיין דרוש,
ביי איהר איז אלעס פשט.

א בליק

מעגסט זיין פול מיט גאל,
א ליעבליכער שטראהל
פון מיידעלשע בליקען,
פערצוקערט דיין „זיין"
און מילדערט דיין פיין
און מוז דיך דערקוויקען.

ס כ נ ה

עס קען אַ שענער׳ס נעזעל
און בלויז איין איינצ׳גער בליק,
דיך פיהרען אַפּט צום גלעזעל,
דיך פיהרען אַפּט צום בריק...

א ווייב

ער איז א מאַרד בעגאַנגען
צוליעב זיין יונגע ווייב,
אום קיינער זאָל פערלאַנגען
איהר וואונדער שענעם לייב.

דאָך איצט איז ער אין תפיסה,
דער אַרעמער בולוואן! —
און זי מאַכט חן'דלאך זיסע
שוין צו איין אַנדער מאַן.

צוליעב דער ווייב

עס קען דיר אפט דיין שאַץ
וועַן דו פערלאַזט איהר קישען, —
אזוי דעם קאַפּ צומישען,
צודרייען דיר דעם זאַץ,
אז דו זאלסט ניט פערשטעהן
פון לעבענס־בוך דעם מיין...

אַמאָל און איצט

א מאָל א פרוי פלעגט ווייזן „חריצות",
זי האָט געקויפט זיך אויף א קלייד,
האָט זיך פון קאָפּ ביז פיס בענייט,
געלאָזען דעם מאן נאָך אויף א ציצית.

יעצט קויפט זי סחורה אהן א שיעור
און ס׳פעהלט נאָך אוים זאָגאָר פאר איהר...

א קלייד אהן ארבעל, הוילע הענד...
די ברוסט, די פלייצע האלב פארדעקט,
דער טייוועל ווייס, ס׳האָט ניט געקלעקט...
און יעדער גראָשען איז פערספּענדט.

די פרוי איז נאקעט הונדערט שפּאן...
און אהן א ציצית געהט דער מאן...

די נייע פרוי

די פרוי איז שוין אַצינד צו קלוג
מיט צוקער זיך צו שטאָפּען,
דען זים איז זי אַליין געזונ,
זי ווייל דעם ביט'רען טראָפּען.

ניט צאַצקע זיך אַזוי מיט איהר!
מיט איהרע „קינד'שע" פּלענער.
זי מאַכט אַ שנאַפּס צוגלייך מיט דיר
און איז אויך ווי זאָגט יענער.

און כאַטש זי טראָגט נאָך אַלץ אַ קלייד
און כלומרשט דו — תחתונים,
דאָך קומט דיר אַן מיט זוי'רע לייד
צו זיין פון די עליונים.

אַ גאָט-זאַך

עס פרעגט די מענשהייט מיט אינטערעס:
ווי ווערט דאָס פלוצלונג מעוברת
אַ מיידעל פון אַ פרומע שטאָדט?
נו, האָט די זאַך דעם שענסטען תירוץ
פול קדושה און פול דרך ארץ: —
דאָס איז געווען פון גאָט.

אויסגעטראַכט

עס שרייען קלוגע טהעאָלאָגען:
„גענואלד אַ בתולה קען ניט טראָגען!
און אויב זי דאַרף שוין יאָ אַ „באָבען",
דאָן וועט זי אויך קיין גאָט ניט האָבען...
עס קען ניט בריינגען, דאָנער וועטער!
אַ בויך־וועחטאָג אהער קיין געטער.
די גלויבענס פון דעם אַלטען אזיע,
זיי קומען אלע פון פאַנטאזיע.

טיטולירטע חתנים

עס ליעבט פיעל וואַרעמער אַ חיגער
אַמעריקאַנער פראַסטער ניגער
מיט ווייסע צייהן און גראַבע ליפּען —
ווי „עדלע" דייטשען, צי פראַנצויזען
מיט טיטלען, אַבער ניט מיט הויזען —
וואָס זוכען זיך נאָר צו פערקניפּען
מיט רייכע מיליאָנערסקע מיידען
כדי צו קענען זיך בעקליידען.

רוסלאַנד

„זאָגט מיר", פרעגט די אידיאָטקע,
ווי די וועלט צו געבען פריעדען?
איך זאָל אָבער שלאָגען אידען,
בלוט זאָל גיסען זיך ווי וואָטקע,
וואָס איך חאפּ זאָל בלייבען מיינע,
ניט צו פרעגען מיך: „וואָס טהוסטו"?
עס זאָל שמעקען אָהן אַ טענה
אומעטום נאָר מיין קאָפּוסטאַ,
אַלץ זאָל בלייבען ווי געווען
און די וועלט זאָל זיין געזונען"?

ליכט

אך, ווי לאַנגזאם פרייהייט קריכט!
אך, ווי פינסטער! צינדט אַן ליכט!
זאַלען מיר כאַטש קענען זעהן
אונזער אייג'נעם אונטערגעהן!

דאָס ערגסטע

מיר האָבען, פונקט ווי יעדעם פאָלק,
אויך אונזער אייג'נעם שאָנדע־פאָלק,
וואָס שווינדעלט, גזל'ט, רויבט און ציגד'ט,
וואָס לעבט פון טומאה און פון זינד,
וואָס האָט אַלס העלפער דעם „שווארץ יאָהר"
און באָדט זיך אין פערבראָכענע נאָר,
דאָך דער, וואָס שנייד'ט אונז ביז'ן ביין,
איז דער משומד נאָר אליין!

פיקסען

מענסט אומשווימען אין רויב און שאנד,
זיי כיטרע, און דו מענסט!
די וועלט האט „בשמים" אלערהאנד,
זי „פיקסט" דיך און דו שמעקסט...

פראָביר

קוק ניט אויף דעם שיקזאַל קרום
ווען דיר געהט ניט גלייך!
נעהם דעם האָפנונגס־נעץ און קום
צו דעם לעבענס־טייך!
וואַרף איהם דאָ און וואַרף איהם דאָרט!
אפשר טרעפסטו דאָך דעם אָרט,
וואו עס נעהמט דיר גאָר ניט לאַנג,
און דו מאַכסט דעם גוטען פאַנג...

אויף א געהאַנגענע פרוי

ס׳טאָר קיין פרוי איהר רעכט ערקלערען,
ארעם אַדער ריך,
דאָך גע׳הרג׳עט מעג זי ווערען
מיט דעם מאַן צוגליך.

פיקסען דעם חומש

ע ס זיינען רעפארמירטע אידען
מיט זייער חומש ניט צופריעדען,
ער איז א סך צו שטרייניג.
ער הייסט ניט גלוסטען, וואס עס ווילט זיך...
דערצו איז ער אין כעס און „שילט זיך",
ער איז צו אלט, צו ענג.
נו, וועלען זיי איהם ניי פערפאסען,
ער זאל זיין גוט און פרום, און פאסען.

ניט צו פערדיינקען

גאָט, דער פאסטוך, האלט און פיטערט
זיך א סטאדע דיק און פעט...
און ער לאזט די וועלט פערביטערט,
הייסט איהר לעבען מיט „על חטא"...

נו, פערדיינק איהר די גרומאדע,
וואס איז אויך דעם בוראׂס קינד —
ווען עס לויפט צום טאטענס סטאדע
און עס קוילעט דארט א רינד?...

מוחל

שלאנגען־גיפט" — פערזיכ'רען קלוגע —
„היילט שגעונות שוין פון לאַנג".
איך וואַלט בעסער זיין משוגע,
דען איך האַס צופיעל אַ שלאַנג
אום דורך איהר צו קריעגען שכל.
מוחל שלאנגען־חכמה, מוחל!...

בעגיימסטערונג

דער אינגעל דארף א רעקיל,
דאס מיידעל פאדערט שיך,
דאס ווייב, קיין קלייד קיין ברעקיל,
פערלאנגט עטוואס פאר זיך.

אליין דארף ער תחתונים
און דארף דערצו א „העט",
א פולע שטוב אביונים
אט וואו מען גיט א טרעט.

און חובות מאהנט א יעדער,
כאטש הויב זיך אויף און פליה,
דאך ער נעהמט שטיל די פעדער
און שרייבט א פאעזי...

פונקען

ניט ראַקפעלער, ניט גולד,
נאָר בלויז דער סאָציאליסט !...

דערפאר נאָר זאָל דיין גנאָד
בעשירמען אונזער פלאָט
אויפ'ן שטילען אָקעאַן !
דו ווייסט דאָך וואו זי רייזט
און ווייסט דאָך, אַז זי ווייזט
נאָר פריינדשאפט צו יאָפאַן...

אמעריקא איז גרוים,
דאך זי איז שוין דורכאוים,
פערזאַרגט פון קאַפּיטאַל...
נו, זוכען מיר יעצט מערק
ביי׳ם טייפעל, צי ביי׳ם טערק,
מיר זוכען איבעראל.

דרום העלפ, א, גאַט, אין דעם
דעם גוטען „אַנקעל סעם"
דיין זונטאַג־פרומען זוהן,
וואַם צלם׳ט זיך אַהן שיעור
און ניצט דיין הינטער־טהיר
פון יעדען ביער־סאַלון!...

וואַם גיט פון בעט א שפרונג
ביים ערשטען גלאַקען־קלונג
און לויפט אין קירך געשווינד,
און הערט זיך צו צום פריסט
ווי גוט און ליעב דו ביסט,
ווי דו פערגיעבסט די זינד;

ווי ווען עס קומט א נויט,
עס פעהלט דעם עולם ברויט, —
איז דער געשריי אומזיסט,
ניט דו, א, גאַט, האַסט שולד,

און פרעג אונז ניט פארוואס,
נאר ליינק זיין יעדען שמאס
און בענש זיין יעדען קנאל!

דען דו נאר, גאט, אליין
פערשטעהסט דעם טיעפען מיין
פון אונזער עסקאדראן:
זאל דער מיקאדא זעהן
וואס איהם קען אלץ געשעהן
וו גיך ער הייבט זיך אן!...

מיר קענען מעהר ניט, גאט,
בעטראכטען אלס געבאט
די „מאנרא דאקטארין",
און ציהען אוים א האנד
נאך יעדען וויטען לאנד
און זוכען דארט געווין.

און וואס מיר כאפען צו
דאס גיט אונז ניט קיין רוה;
דאס מוז דאך זיין בעשיצט.
מיר דארפען מעהר געוועהר
און מעהרער מיליטער,
דאס מיינט די פלאטע איצט.

די פּאַסיפּישע פּלאָטע

א קאַפּיטעל אַמעריקאַנער פּאָליטיק.

דו גרויסער, שטאַרקער גאָט,
בעשירעם אונזער פּלאָט
אויפ'ן שטילען אָקעאַן!
דו וויסט דאָך וואו זי רייזט,
און וויסט דאָך, אַז זי וויזט
נאָר פריינדשאפט צו יאַפּאַן...

עס זאָל איהר קיין קאַנאַן
חלילה וועה ניט טאָן,
ניט שאַדען איהר בערוף!
זאָל זעהן די גאַנצע וועלט
וויי שלום וואקסט און קוועלט
און וויי מען האַלט דאָס אוף!...

פון הימעל קוק אראָב,
א גאָט, אויף „פּייטינג באָב"
אויף אונזער אַדמיראַל!

דען וואָס די געקרוינטע אָפּט רייכערען אָן
בלייבט איבער די פעלקער צו שמעקען...

יאָ, דזשאַני און מיכעל, פּאַר אייך איז גאַנץ גלייך
אָט וואָס דאָ זאָל בלייבען וועט אויסגעהן צו אייך,
דען באַלד וועלען ווערען פּאַראַדקעס.
אַזאָ מין בעזוך עקט געווועהנליך מיט דעם,
דאָס אי מען דערלאַנגט מעהר סאָלדאַטען אָ נעהם
און אי מען מאַכט שווער די פּאַדאַטקעס.

פאָליטיק

ייט מוחל, ר׳ קרוב, בעטראַכט נאָר מיט מאָרך,
דעם קייזער פון דייטשלאַנד און ענגלאַנד׳ס מאַנאַרך!
אַ ליעבע, אַז נאָר קיין עין הרע!
מען האלזט זיך, מען קושט זיך, מען גלעט זיך, מען לאכט,
מען גריסט זיך מאַנארכיש און יעדערער טראכט:
„אַז ווערען זאָלסטו די כפרה!"

מען פלוידערט פון „שלום" גאָר הארצעדיג פיין,
און איינער דעם אַנדערען טרויט ניט די שיין,
און ויל ניט אַן פריינדשאפט געדינקען.
עס רעדט וועגען פראַנקרייך דער דייטשער פלוט,
דזשאָן בול׳ס תנא־ברא זאָגט: „אַלץ וועט זיין גוט"
און קלערט זיך: „אָ, וועה, וועסטו קריינקען!"

אָט דאָס רופט די וועלט אַן „פאָליטישער בעזוך"
געוועהנליך בלייבט איבער דערפון אַ מין ג׳רוך
וואָס מוז אַ ניטגוטקייט ערווועקען.
אַזאַ מין בעזוך האָט אַ סך וואָס צו טאָן,

מען האָט די קדושה מעהר ניט ליעב,
זי זעהט אוים ווילד און שרעקלאך.
גוואלד! רבונו של עולם, ניעב
דיין כבוד וויעדער גלעקלאך!...

אויסגעשפיעלט

עס שטעהט דעם הימעלס מיליטער
פערווויינט און אפגעשמיסען.
עס האָט שוין מעהר ניט קיין געוועהן
צו הרג׳ענען דעם וויסען.

די אלטע גבורות זיינען שפאָט,
די אלטע וואפען — זשאווער.
די מענשען ווילען מעהר מיט גאָט
ניט ווערען וויעדער חבר.

עס איז קיין חרם מעהר ניטא,
עס איז ניטא קיין קונע.
עס האָט א בעזע, פינסט׳רע שעה
געטראָפען די אמונה.

דער גלויבען טרעט פערשעהמט צוריק,
עס איז א וועלט א פרייע, —
אפילו דער ישיבה׳ניק
בעלאנגט שוין צו די „נייע"...

די קראָהע פרעדיגט אונז מאָראל
לויט אייגענער מעטהאָדע.

די טראָסטם רעגיערען „אָנקעל סעם"
און טהראָנען אין זיין היכל...
די פינסט׳רע „כל־ישראל־פרעם"
פערשפרייט אונז ליכט און שכל.

און דאָס איז אַלעס ניט אומזיסט,
עם קאָסט אונז קאָנטריבוציע.
נו, קומט אויף ברוקלין בריק און שרייט
„הורא די קאָנסטיטוציע"!

די פערקעהרטע וועלט

(נאָכהאָמונג)

אַ ט דאָס איז די פערקעהרטע וועלט,
אַבוואָהל זי היימט די קלוגע, —
דאָ גיהען אַלע אויף די קעפ,
זיי גיהען ווי משוגע.

די קעלבער בראָטען דאָ דעם קאָר,
ער מוז זיך נעבאָך לאָזען! —
די יעגער ווערען מאַסענווייז
גישאָסען פון די האָזען.

דער חזיר שטעהט אין מזרח־וואַנד,
מען זאָל מיט איהם זיך בענשען —
און רייטען זעהט איהר אומעטום
די עזעל אויף די מענשען.

די טכוירען ווערען רעפּאָרמירט
און שטינקען נאָך דער מאָדע,

קומט א הונגער, קומט א נויט,
האסט ניט וואס צו קאיען,
דאן גיעה יחסן'דיג צום טויט!
ס'פאסט דיר ניט צו שרייען...

צום יענקי

ארבייט, ארבייט, שוויץ און שאף
און פערזאָרג דאָס שטעדטעל!
זעה, דו האָסט שוין נאָך אַ גראף
אין דיין יחוס־צעטעל.

שיק אַוועק נאָך יעדען לאנד
מוידען מיט מיליאָנען!
קויף זיך איין אין הויכען שטאַנד!
זאָל די וועלט דיך קאָנען!

דולדיג קעלט און דולדיג היץ
און בעצאָהל פאר „סמיכות"!
ארבייט, אַרבייט, שאַף און שוויץ
און פערגראַבע יחוס!

דאָ אַ גראַף און דאָרט אַ פּרינץ...
אָ, דו קריעגסט אַ נאָמען!
גיעב אַוועק דאָס ביסעל מינץ!
טאַנץ און ענטפער „אָמן"!

איז דער טחויר, דער שנעק, דער ביבער,
אין דער שוואַרצער לאָך דער קראָט
ניט צופריעדען? קלערט ער איבער?
האָט ער טענות דען צו גאָט?

ליעג אין דר׳ערד! הער אויף צו קלאָגען,
וואָס דו ביסט פון גליקען ווייט!
זעה דיין ווייב זאָל מעהר ניט טראָגען!
ניט פערמעהר קיין אָר׳מע לייט!

זיי צופריעדען

דו ילסטו וויסען, פרויינד, די אורזאך
פון קבצנות? טאָ ניט קלער!
דאָס איז פשוט אַ נאַטור־זאך
און דו דארפסט ניט גריבלען מעהר.

האָסט קיין רעכט צו זיין אַ האָסער
פון דיין לייד און פון דיין פיין.
דארפסט צופריעדען טרינקען וואסער
וועז דער נגיד שכור'ט וויין.

דאָס איז די נאַטור, איהר וועלער,
און זי ענטפערט ניט פארוואָס.
דו מוזט ניחוועגען אין קעלער
און דער גביר מוז זיין אין שלאָס.

איז דען בעז די טשערעפאכע
פאר דער משא, וואָס זי שלעפט?
בעט זי עפעס? זוכט זי ראכע?
זי איז גליקליך, דאָס זי לעבט.

שלום? — קיינמאל וועט געשעהן
יענער שלום, וואס איז מיאום!
כל זמן עס קען געהן דער ברען
פון מיין האַרצען דורך מיין פּען,
בליבט דער קאַמפּף אליין מיין חיות!

וואויל דעם, וואָס וויכט אוים־דעם קאָן
פון א בלוטיגע מלחמה.
וואָס פערטהיידיגט ניט קיין פאָהן;
וואָס האָט גאָר ניט־ וואָס צו טאָן,
וואו עס פאָדערט א נשמה!...

אָבער איך, מיין פרײַנד, בין דאָ
מיט די ריכטיגע כלי זיין...
בין שוין אַלט און בין שוין גראָה,
דאָך קיין שלום איז ניטאָ,
קען קיין רשעות ניט פערצייהען.

מע׳ג דער ליעגען וואַרפען קויט;
מע׳ג די טומאה שפייען חרמות.
נאָרט דאָס לעבען, לוינט דער טויט,
עהרע וועלט אויף שפאָט געבויט.
א, עס לײַדען די נשמות,

וועלכע שלייד׳רען זיך אין שטרייט
געגען שלעבטען׳ם וויל‌דע וואָפען, —
וועלכע גיעבען זייער צייט
פאר א שכר, וואָס איז צו ווייט
און קען איצט קיין פרייד ניט שאַפען.

TAYLOR INST. OXFORD

פאַלט דער יושר אין געפעכט;
שלום!... וועמען דאַרף דאָס אַרען?

איין מאָל לעבט מען און ניט מעהר,
וואָס זשע לוינען שטרייט און צאָרען?
שטענדיג ניצען דאָס געוועהר
געגען עולות צאָהלט זיך שווער;
איז מקצר נאָר די יאָהרען.

אַך! איך ווייס דאָס, איך פערשטעח,
עס דערגרייכען ניט קיין ליידען
דעם, וואָס טוט דאָס האַרץ ניט וועה
און ער הערט דאָס וואָרט ניט. „געה!
ביסט געשאַפען דו זאָלסט ריידען"!

וואויל איהם, ווער פון מוטער'ס שויס
קומט אַהער און האָט קיין סמיכות...
און עס טרייבט איהם ניט ארויס
יענער אמת, וואָס איז גרויס,
צו ערפילען זיין שליחות!

דריי מאָל גליקליך ווער עס האָט
קיין געוויטער־וואָרט צו זאָגען,
און ער לאָזט אלסדינג צו גאָט:
אי די ברכה, אין דעם שפּאָט,
און ער דאַרף קיין ערבות טראָגען!

קאַמפּף

(פּאָלעמישעס).

שלום זאָגסטו, ליעבער פריינד,
געהן געאָרעמט מיט די מענשען,
אויפצוהערען מאַכען פיינד,
לעבען פריעדליך מיט דעם „היינט"
און דעם „מאָרגען" צייטליך בענשען;

לאָזען געהן אָט ווי עס געהט,
ווי עס פאלט אַזוי זאָל ליעגען,
זאָל זיך טאָן געזונדערהייט
אונזער וועלט ווי זי פערשטעהט,
ניט כדאי זיך צו פערקריעגען;

וויינט דער אמת, קלאָגט דאָס רעכט;
זיעגט דער שקר ביי די נאַרען;
איז די הייליגקייט פערשוועכט;

ער לייקענט דאָס ניט סיי ווי סיי;
ער הויבט די נאָדעל און די שעהר
און ער שטאָלצירט מיט זיי נאָך מעהר
און מאַכט נאָך גרויס די שנוידערייַ...

בור און מענש

(פאלעמישעס).

ע ס האט דער אויפגעקומ'נער בור
די זעהר העסליכע נאטור
צו לייקענען אן זיין „אמאל",
וועו ער האט ניט געהאט קיין שיך
און איז נאך ניט געווען קיין „איך"
און האט געהאלטען זעהר שמאל.

דאך דער, וואס איז מיט גיסט בעזעלט,
געדיינקט, וען ער ווערט הויך געשטעלט
דורך רייכטהום אדער דורך א שם,
דעם שווארצען, טרוי'ריגען מאמענט
וען קיינער האט איהם ניט געקענט,
און ער פערטרויט די וועלט מיט דעם.

און מעג אויך פיהרען יענע מאפ
אפילו דורך דער שנייידער שאפ,

דער שנייידער

(פֿאַלעמישעס).

כ'בין אַ שנייידער, כ'שנייד כסדר,
כ'נעהם קיין מאָס אויף מיינע קלייַדער
און איך זוך ניט קיין פּאַסאַן,
דאָך דעם אויבערשטענס חסדים,
ווי עס פּאַסען מיינע בגדים,
יעדען, וועלכער מעסט זיי אָן...

ס'פּאַסט דעם בעטלער און דעם שרה,
ס'פּאַסט איעדען... קיין עין הרע,
ווי זיי זעהען אוים בעקלייד'ט!...
עס גיעהט איבער אַלע מאַסען
און עס ליעגט ווי אויסגעגאָסען!
זאָלען זיי טראָג'ן ג'זונטערהייט!...

זייט וויסען, אז איך בין דער ד אַ ר ע ן
און בין אויך דער מ ש ה צו גלייך,
און בריינגט איהר אריין מיך אין צאַרען,
דאַן האָב איך נאָך פייער פאַר אייך!...

וועל איך זיך נאָך א י י נ ב ו י נ ע ן דאַרפען,
נוען איך וועל א מאָס נעהמען אייך...

איהר זאָגט, אז מיין „נאָדעל קען טויגען,
נאָר שניידער־געוועהר איז עס דאָך",
איך וויים, איהר פערשטאָכענע אויגען,
איך וויים, אז איהר פיהלט מעהר קיין שמאָך...
איך וואָלט אייער מיאוס'ע באַנדע
מיין „נאָדעל" אין האַרצען נעיאָגט,
דאָך איהר האָט, צו מענשליכער שאַנדע,
קיין הערצער קיין מאָל ניט פערמאָגט...

„לאָטוטים" בין איך, יא, פערזומפיגט,
וויול, לומפען, כ'האָב אייך ראָפערירט!
דאָך איהר זייט שוין צופיעל צולומפיגט,
איך האָב זיך אומזיסט נאָר געשמירט.
אַלס לאַטניק וואָלט איך אפשר קענען
אייך „פיקסען", דערלאַנגען א פוץ,
נאָר ס'לוינט ניט דאָס שניידען און טרענען,
עס פאַלט פון אייך צופיעל דער שמוץ...

א „דערנערפעלד" בין איך, א דאָרן,
דאָס וויים איך, איז אייך מיין קריטיק,
דען אַלץ, וואָס איהר האָט נאָר געבאָרען,
צוריים איך, צופליק איך אין שטיק.

„לאטוטיס" נומער צוויי

אדער דער לומפּען־שניידער.

(פּאָלעמישעס).

אנו, זאָגט, איהר פּען־פּאַראַזיטען!
איצט אַנערקענט איהר מיין טאַלענט?
איהר פיהלט ווי מיין „שעהר" האָט געשניטען,
מיין „אייזען", ווי ער האָט געברענט;
מיין „נאָדעל" ווי זי האָט גרויסאַרטיג
געשטאָכען — איהר אַנערקענט דאָס?
דאָך מיינט ניט, אַז איהר זייט שוין פאַרטיג,
איך וועל אייך ערשט „נעהמען אַ מאָס"!...

ניט שרעקט זיך, ניט האָט קיין ענויים,
וואָס איך בין „ניט גרויס" איז קיין בראַק,
דען איהר זייט דאָך „ניד'ריגע" ברואים...
עס וועט אייך דערגרייכען מיין „שלאַק"...
כאָטש איך האָב „קיין מח קיין שאַרפען",
און בין „צו די גדולים ניט גלייך",

דאָך וועָן דו ווייזט אַן מיט כעס,
אַז מען שאַצט ניט אָב דיין וועָרטה,
דעמאָלט וועָרט דיין שאַנד פּאַרמעהרט,
דען דאָס שמעקט מיט משוגעת.

יאָ, די מענשהייט זעהט דיך באַלד
זוכען דעם אַפּלאָדיסמענט,
דאָך עס קלאַטשען ניט די הענד
וועָן מען מאַהנט דאָס זיי מיט גוואַלד.

ביסט פּעראָורטהיילט, דאָס איז פּיין,
אַבער שרייען האָט קיין זינן,
אפשר מילדערט זיך דער דין
וועָן דו וועסט שוין מעהר ניט זיין...

אן עצה

דו ארף קיין צאָרנדיגען בליק
וועז דו גילטסט ניט לויט דיין מיין!
דען ס׳איז מעהר ניט גאָט אליין,
וואָס שטעהט העכער פון קריטיק.

האָסט געטראָפען, צי פארפעהלט,
דו האָסט אָבגעטאָן דיין זאָך,
און ווי ווייט דו קענסט דיין פאָך,
דאָס מוז אָבשאָצען די וועלט.

גילטען קען ניט דיין פערלאָנג
ווי דער משפט זאָל ארוים,
ביסטו קליין, צי ביסטו גרוים,
אַנד׳רע ווייזען דיר דיין ראַנג.

אויב דיך פרעהט, צי דיך פאַרדריסט,
דאָס זאָל בלייבען דיין סעקרעט!
נאָר געהערט און ניט געזעדט,
און דו ווייסט דאָן וואָס דו ביסט.

דער מערטירער

דך ען לעבען וואלט געווען א האהן,
וואלט איך ניט קלערען וואם צו טאן
און גלייך געענדיגט אלע צרות:
איך וואלט געכאפט איהם איינם און צוויי
און פאר די פים דערלאנגט א דריי
און אבגעשלאגען שנעל כפרות.

און וען די וועלט וואלט זיין ווי געלד,
וואלט איך מיך אויך ניט פיעל געקווועלט
און וואלט קיין עולות ניט פערטראגען:
איך וואלט געדרייט איהר ארום קאפ,
איין מאל פאר אלע, און אראב!
אראב מיט אלע אונז'רע קלאגען!

נאר ווייל דאם איז ניט ווי איך וויל,
דרום מוז איך וואנדלען אהן א ציעל,
געיאגט פון יעדע וועה און צרה,
און רק מען כאפט מיך און מען בינדט...
און רק עם איז מיר וועה און ווינד,
און רק איך בין דער וועלט'ס כפרה...

די וועלט

די וועלט איז אַ קוה,
וועלכע בריקעט, אַן אימה!
אַ מילך־קוה אפילו,
נאָר דאָך אַ בהמה.

דורך מיה און דורך שרעק,
דורך ריטשען און ברומען
נאָר קענסטו די מילך
אין שעפעל בעקומען.

און האָסטו שוין פול...
טאָ, ברודער, ניט פריי זיך!
דען גלייך גיט די קוה,
די וויילדע אַ דריי זיך.

און וועה דיין געמעלק
און וועה דיינע ציינער!
דו לויפסט פון דעם שטאָחל
קוים, קוים מיט די ביינער...

איצט וועל איך דיר טאקע געבען",
זאגט דער „גזלן" א פערשוויצטער,
„איצט וועסטו דאס טאקע האבען"!

דאך מיט איינמאל פליהט דאס ביינקעל,
אז צוציטערט ווערט ר' יענקעל,
און עס גיט א שפרונג דער קונדס
ווי א טוץ צושאם'נע שפונדעס:
„שווייגט, ר' יענקעל, הערט אויף גרעפצען!
„האבען" נעבאך דארף די רבצין...
לויפט געשווינד און רופט דער באבען".

אך, ער איז דאך זייער „קיסר“ !
און מיט הערצלאך המן־קלעפלאך,
שושקען זיי זיך שטיל בסתר
און זיי וועטען זיך אין קנעפלאך.

ס׳קרייט דער האהן, די ציעג קייט „נח“,
קינדער חזר׳ן משניות,
דער מלמד מאכט הויות
און ער נעהמט זיך אן מיט כח.
דאך דער רביצין׳ס שטארע בליקען
קוקען ווי עס ליעגט זיך מאטקע
אויפגעקאשערט די קאפאטקע
און זי קען שוין מעהר ניט שטריקען...

לאזט אין זאק דאס לעצטע אויגעל,
אונטערען הארצען פיהלט זי ווארפט זיך...
און א שטילער וועהטאג שארפט זיך,
יא, זי קען דעם טהייערען פויגעל...

דאך ר׳ יענקעל מלא חמה,
ווי א המן, קאכט און רעשט דא
מיט׳ן טאן פון „מהפך פשטא“,
אז עס נעהמט אזש אן א אימה...
„ליעג, דו שייגעץ, וויים זשע איצטער
ווי מען לערנט ביי א רבין...

אבצושמייסען יענעם אינגעל
מיט דעם פייערדיגען ציינגעל, —
יענעם שטיפער פאר א שפיצעל
און ער רוקט שוין אן דעם מיצעל,
און זיך געבענדיג א קוויינקעל
שלעפט ער שוין ארוים דעם ביינקעל,
הייסט דעם אינגעל שטיל זיך לייגען
און דעם „קעזיקיל" פערבויגען,
און מגלה זיין דעם מקום
וואו מלמדות האט עסקים...

יא, דער רבי האט בעפוילען,
פאלגט דער אינגעל די התראה,
מילא ווייזט ער איהם גאנץ פוילען...
קוק זיך, טראכט ער, האב הנאה...

אויב דאס קוויקט דיר אין עניות
וועל איך דאס דיר שטענדיג ווייזען...
נא, און קוק און, שעפ דיר חיות.
אמת, עס איז טאקע מיאום,
דאך ניט זוך מיר דארט קיין גרייזען...

נאר דער חדר ווייל שוין ווייסען
אויב דער קונדס וועט זיך לאזען,
כאטש דער רבי איז פערביסען
און דער קאנטשיק אנגעבלאזען.

איבעריג ניט נוציג,
שוואַרץ, פערפוילט און שמוציג,
האָט געהונקען
און געוואונקען
יענער ביינקעל פון בערוף.
וואו די קינדער פלעגען ליעגען
צום מלמד'ס פערגעניגען —
מיט די „קעזיקלאָך" ארוף.

א, ער איז געווען א כעמן
דער מלמד, קיין קאָטאָווסם!
א כערליאָק, א שטיק בן מות,
און האָט נאָר געליעבט צו שמייסען,
אָבער שמייסען מיט'ן טראָפ.
ער פלעגט שמייסען און זיך וויעגען
מיט א מעבר סדרה־נגון —
און די קינדער פלעגען צאָפלען,
אז די רביצין פלעגט מפל'ען
פון די קולות און די שרעק
און דער רבי פלעגט אַוועק
אַבגע'פטר'ט
און פערמאָטערט,
און פלעגט פאָלען ווי א סנאָפ...

איינמאָל ווי ער זיצט און קנעלט
האָט זיך פלוצלונג איהם פערוועלט,

דער חדר

(א מעשה'לע פון די קינדער־יאָהרען).

אין אַן ענגען, דומפּפען חדר,
וואו עס קוועלט זיך דער מלמד
אין אַ טרויעריגען מעמד
און ער מאַטערט זיך כסדר.

וואו עס שפּרייט זיך די גמרא
און דער צעבער שוימט מיט גדולה,
גאַנץ געווים צוליעב אַ סגולה,
און עס שמעקט אַזש קיין עין הרע...

וואו די ציעג צוקייט דעם סידור
און די רביצין די ברכות,
וואו דאָס קנעלען בריינגט קדחת
און דער האַהן איז קידער־ווידער;

אין דער דאָזיגער קאָנורע
מיט דער אומעטיגער צורה —

אַוועק, דו, בעזער גייסט, פון דאַנען!
מיין וועלט וועט שטענדיג פאַראוים שפאַנען.
פערשווינד, פערגעה מיט דיינע ציפער,
דו נאַכטיג העסליכער לוציפער!
גיה, שמיר דיין חוצפה, שמיר דיין ליעגען
דעם הימעל וועסטו ניט בעטריגען.
אַוועק, דו אַבשוים פון דער בריאה!
נעהם צו דיין גיפטיג, ווילדע זריעה,
איך וועל דורך דיר, איך בין דיר ערוב,
מיין שענע ליכט ניט מאַכען חרוב,
קיין מענשענפריינד ניט גיהן בעשטראַפען,
איך זאַג דאַס דיר, און זאַג דאַס אַפען".

— — — — — — — — — — — —

„נו מילא האַב איך ניט געטראַפען"!
האַט גלייך דערלאַנגט א זאַג דער שטן, —
„איז דוקא איצט מיר ניט געראַטען,
איך וועל פאַר צרות ניט קראַפירען,
איך וועל א צווייטען מאַל פראַבירען"...

אז זיין פֿלאַן איז געראַטען,
האָט ער מיט אַ געטימעל
זיך געשטעלט געגען הימעל
צו בעווייזען דעם בורא,
אז זיין וועלט איז קיין סחורה,
אז דוקא די גוטע
זיינען ניט ווערט קיין פרוטה,
אז דער שענסטער אידעאַל
פערזינקט דאָ אין פערפאַל.
„בכן", האָט ער געדראַשען,
„מוזען ווערען פערלאָשען
זונן, לבנה און שטערען,
אַ תל עולם זאָל ווערען,
דאָס ליכט זאָל מען פערטרייבען,
נאָר די נאַכט זאָל בלייבען...

גאָט האָט די גאַנצע צייט געשמייכעלט
און האָט נאָכדעם געזאָגט גע'שכל'ט:
„איך קען דאָך דיך, דו מעפיסטאָפעל,
און דיין פערלאַנג, געמיין און שפּל!
איך ווייס דאָך דיך און דיין עקשנות
און דיינע פינסטערע כונות;
איך קען דיין חברה, קען דיין באַנדע,
איך קען די גאַנצע שוואַרצע שאַנדע!
תּער אויס, דו לומפּ, אין דיין מסירה
איז שומאה מעהר פאַראַן ווי יראה.

א רויטער הונד אהן צייהנער
איז באלד געווען איינער,
באלד א שלאנג, באלד א קאטער,
און באלד א פיפערנאטער.
מען איז געקומען
מוכן ומזומן,
פארטיג, פער'מחבל'ט,
און יעדער
מיט א פעדער
האט געגראבעלט.

ס'איז געווען א רעדאקציע,
וואו די שווארצע פראקציע
האט דערזעהן א נם
צו טויטען דעם פראגרעס.
באלד האט א רעדאקטער
אהן א פונק כאראקטער,
פערדארבען און געמיין,
די טייפעלשקייט אליין,
די קוואל
פון קויט און גאל
און כף הקל —
ארויסגעפלאצט „וויוואט!
דא האט איהר א בלאט"...

ווען געדיינקט האט דער שטן,

צוריק אין שמוץ, אין זומפ.
דער שטן איז אלומפ,
א לומפ פון ערשטען ראנג,
דען זיין פערלאנג
איז אלץ, וואס ריין און גוט,
צו שלאגען מיט זיין רוט;
צו ביסען ווי א הונד
גאר אהן א גרונד —
א יעדע מאכט,
וואס שרעקט די נאכט.

דער שטן וויים א געשעפט:
ער האט זיך גלייך בעהעפט
מיט ברואים פון כל המינים,
מיט ווערים, יאשטשערקעס און כינים,
מיט שוואַרצע, רויטע און גרינע,
און האט זיי מיט גאל און שנאה,
מיט פעפער און מיט יוכע
אנגעפיללט
און געזאגט:
„געהט, נאגט,
קריכט, ביסט, בילט,
איך גיעב אייך שליטה,
איהר זייט מיין סוויטע —
מאכט א זאוויערוכע!
אלץ־דינג, וואס האט א וועדד
לייגט טיף אין דר'ערד!"

דעם שטן׳ס צייטונג

(פאבעל).

דער בייזער, שוואַרצער שטן,
וואָס האָט נאָר ליעב צו בראָטען
מענשליכע נשמות,
וואָס זוכט נקמות...
איז געפאַלען אויף אַ פלאַן
צו ווערען אַ צייטונג׳ס מאַן,
אַ זשורנאַליסט.
דער אַפעריסט
מיט העליש לוסט —
האָט גוט געוואוסט
ווי וויט עס שאַד׳ט
אַ פאַלשע בלאַט...

נאַטירליך איז געווען זיין מיין
די וועלט זאָל מעהר פאַראוים ניט גענען,
נאָר קריכען, לויט זיין געשמאַק,
צוריק ווי אַ ראַק.

דער עולם קוועלט זיך דאַרטען ניט
מען עפענט ניט די פיסקער,
דאַרט היט מען נאָר דאָס נויטיגסטע:
דעם קדיש און דעם יזכור...

צום סוף טרעט אויף דער פרעדיגער
און מוסר'ט די קהלה,
ער דרשה'ט מיט א הוילען קאָפּ,
א נאַקעטען במחילה...

און ווייל ער זאָגט אפט מיט א פּליך
גאַנץ גלאַט און פיסקאַוואַטע,
קומט אויס זיין פרעדיגט גלאַט אזוי חויל
און מעהרסטענס פּליכאַוואַטע...

א נייע שול, דער סטענדער נייי,
עס בליאַסקעט פאַר די אויגען.
אַט האַט איהר די רעפאַרמעריי!
און זאָגט, וואָס קען דאָס טויגען?

די רעפאָרמער

א נייע שוהל, דער סטענדער ניי,
גאָר שפּאָגעל נייע ליעדער,
דאָס ביסעל אידיש אויסגעמעקט
אין גאַנצען פון דעם סידור.

קיין רב מעהר, נאָר א פּרעדיגער,
א וואויליער יונג, א בחור,
וואָס שטעהט ווי א רעפאָרמער דאָרף:
צום ארון מיט'ן אחור.

דער חזן זינגט דאָרט ניט אַליין
און האַלט זיך ניט ביי'ם גאָרגעל.
איין שייגעץ זינגט אדון עולם,
דער צווייטער שפּיעלט דעם אָרגעל.

דער אָרגעל און די גוי'שע לייט
און דער שטודירטער קאַנטער,
און פינף, זעקס שענע שיקסעלאַך —
די זאַך ווערט אינטערעסאַנטער...

נו, איילט זיך צו און קומט אַהער,
און גיט א שבח צו גאָט ! —
בעטראַכט דעם שענעם „ראָטגער'ס סקווער"
אַן אייגענס וואָס ער האָט !...

דאָרט שלאָגט דאָס וואַסער מיט אַ פּעטס,
עם שווימען אויפֿ'ן בויך
פּערשיעדענע: אי הינט, אי קעטץ
אין עכטע טשאָלענט יויך...

דאָרט געהט עס דעם פּאַנטאַן ניט אָב
אין כשרות און אין פּוץ —
ער איז אַן עכטער קוגעל־טאָפּ,
געפּיללט מיט אַלל דאָס גוטס.

יאָ, אַלץ וואָס נאָר עס איז פּאַראַן
אין דר'ערד און אין דעם מעער,
פּערמעגט דער אידישער פּאַנטאַן,
אין מיטען ראָטגער'ס סקוואר.

און וואָלט ער ניט געוועזען רונד,
דאַן וואָלט אין איהם, מיר דאָכט,
שוין לאַנג געוועזען ביז איצונד
אויך ציצית איינגעמאַכט...

נאָר ווייל דער נדבן איז אַ איד,
פון רעפּאַרמירטען בונד,
דרום האָלט ער פון קיין ציצית ניט
און זיין פּאַנטאַן איז רונד...

דער פאַנטאַן

דאָס איז דער ראָטגער׳ס סקווער־פאַנטאַן,
דער שטאָלץ פון ראָטגער׳ס סקווער,
א גרויסען דאַנק דעם גוטען מאַן!
א דאַנק דעם מיליאָנער!

זיין האַרץ איז וואויל און קלוג זיין קאָפּ,
זיין שראַנק איז פול מיט געלד —
ער האָט געוואוסט, דער פילאַנטראָפּ,
וואָס אונז קבצנים פעהלט...

ער זאָל נאָר זיין געזונד און שטאַרק,
און גרוים זאָל זיין זיין לוין!
ער האָט אונז אונזער אלטען מאַרק
געמאַכט פאַר א פּארשוין!

עס האָט פאַריז ניט, — אָהן א קלער!
קיין לאַנד אזא מין פראַכט,
אזא פאַנטאַן ווי ראָטגער׳ס סקווער
פאַר אידעלאַך געמאַכט...

נו, איז ער אַ „גדול". אַ קליניגקייט ער !
אַ יחסן אַ גרויסער, אַ חכם, אַ פּער !
אוי, דאָקטאָר, אוי, דאָקטאָר פון יענקים געגאָד,
הלואי וואָלט איהר בעסער פערליבען אין באָד !..

דאך וועז ער האָט אפט קיין חולאים געהאט,
דאן איז ער געווען אַ פּארסטשיק אַ כוואט.
ער איז געווען איינער
צו רייבען די ביינער,
צו מאכען אַ פּאַרע
גאָר פּשוט אַ כמאַרע!
דער רב האָט געקראצט זיך, דער גבאי געשוויצט
און טרעמבע האָט טאקע דעם בעזים געניצט.

נו איז שוין אַ וואונדער אין אונזער תהום
וואָס ער איז אַ דאקטאָר און האָט אַ דיפּלאָם
און „מומחא'ט" אין „נעוויאָרק" און שרייבט „מעדיציין"
און פאָהרט אין אַ בריטשקע און פאָהרט ניט אַלייז?
פון פאַרענט אַ ניגער, פון הינטען — די וועלט...
און אַלץ וואָס ער זוכט ביי אַ חולה, איז געלד...

דער עולם דער גולם,
ער וועלט ניט אין כעס —
ער לויבט איהם און גלויבט איהם,
און טרינקט זיינע קוואָס...
און סטעשע, ווי גנעשע,
טרומייטערט און קוועלט,
אז נאָר דאקטאָר טרעמבע
פערשטעהט וואָס איהר פעהלט...

א „דאקטאר"

דאָס וויסען שוין אַלע, דאָס איז מעהר קיין סוד
אַז טרעמבע'ס פרנסה פלעגט ליעגען אין באָד.
אין מרחץ פלעגט טרעמבע קורירען די שטאָדט.
א „מומחה" געווען, א זנאָהער, א גאָט!
פלעגט בריהען מאָזאָליעם, האָט פימפּעלם פערריעדט,
און כראָנישע בראָדעווקעם קונציג פערגלעט.
מעריידען פערשאָלטען און פליכעם פערפלוכט
אָט וואו נאָר א צרה האָט איהם שוין געזוכט.

פלעגט היילען מלמדים, זיי מאַכען פאַר ליוט,
פאַר עכטע גבורים אין פינף מינוט צייט.
פלעגט גאָלען פאַטילניצעס, רייניגען בערד
און לייגען דעם „גילדענעם אָדער" אין דר'ערד
און שעטקעווען באַנקעס, צוהאַקען ווי קרויט
און שטעלען פיאַווקעס און ריסען די הויט...
א בייסונג אין בוזים, א ריסונג אין נאָז,
געהיילט האָט דאָס טרעמבע כמעט מיט אַבלאָז.

דאָס איז אַ „געלע" שירה
פון וועלכע נאַרען קוועלען...

אָט דאָס קען הערבסט נאָר געבען,
ניטאָ קיין זיפע פאַרבען.
די האָפנונגען פערשוועבען
און אַלע פריידען שטאַרבען....

די „געלע בלעטער"

א אומעדיגער נגון.

א ווימטער, טריבער וועטער,
עם שטארבען אוים די בלומען
און אויף די „געלע בלעטער"
ווייל גאר קיין סוף ניט קומען...

און וואס דער ערבסט וועלט שווערער
מיט זיינע טעג די נאסע,
וועלט אלץ די „געלקייט" מעהרער,
ווי דומהייט ביי דער מאסע...

דאס שענע ליעד, דאס העלע
פערשטומט און קען ניט קלינגען...
ווי זאלען דען די „געלע"
בעגיימטערען צו זינגען?

עס נעהמט די קראה די לירע
דער גריל פערגעהט אין „טרעלען"

דאָך פּעטרישקע לאַכט זיך פונאַנדער: „דו נאַר!
איך וועל אַ רעדאַקטאָר פּערבלייבן.
וואָס טויג מיר השכלה? איך דאַרף דאָס ווי צער,
אַבי נאָר געזונד, מען וועט שרייבן.

„איך דינג מיר שרייבאַרעס און גיעב זיי געהאַלט,
און טשעפּע זיך צו צו אַ קלייזעל.
אַ בלאַט, אַ רעדאַקציע, פּיש, פּיש, אַ גוואַלד,
ס'איז גלויב מיר ניט מעהר ווי אַ הייזעל....

„און פּיהרען אַ הייזעל דאָס קען איך דאָך, הא?
האָב דאַכט זיך דעם עסק דערגרינדיגט.
כ'בעצאָהל אַ שרייבאָר ווי מיר לוינט זיך און שא!
ער טונקט שוין די פּען און ער זינדיגט".

ער האָט ניט גערעדט מעהר, ער האָט נאָר געלאַכט,
אַ געלעכטער וואָס פּאַסט פּאר אַ פּאַקטער —
דער כלל, הפקר פּעטרישקע, האָב איך געטראַכט,
און פּעטרישקע בלייבט אַ רעדאַקטער.

הפקר פעטרישקע

ער האָט דאָ אי הייזלאך, אי בריזלאך געהאָט,
מסחרים פון יעדען כאראקטער —
איצט דרוקט ער פאר אידען א כשר'ע בלאָט
און ער איז אליין דער רעדאקטער.

ער קען ניט קיין אידיש, קיין ענגליש, קיין דייטש,
ער איז א גראָביאן מיט די ביינער —
סך הכל נאָר טויג ער צו האָלטען א בייטש
און פיהרען א וואָגען מיט שטיינער.

נו, זאָג איך איהם: פעטרישקע, לאָז דאָס צורוה!
דו האָסט דאָך קיין ברעקעל בעדייטונג —
ווי קומט אזא טרפה'ר עם הארץ ווי דו
צו ווערען דער קאָפּ פון א צייטונג?

וואו ביזטו א שרייבער? וואָם האָסטו פערפאָסט?
ווי קומסטו צו ניצען א פעדער?
און ווילט זיך דיר שמירען, טאָ שמיר ווי דיר פאָסט:
מיט סמאָלע אויף טרוקענע רעדער.

שניידערייַ...

פֿאַמירע, הומאָר און פּאָלעמיק.

ראַשעל

(אויף דער פרוי פון מיין פריינד י. גאָלדבערג).

אט דאָ האָט זי געטרוימט, געהאָפט, געליעבט,
די הייסע מוטער און געטרייע פרוי,
וואָס איהר נשמה־גוטסקייט האָט ווי טוי
איהר קרייז בעציערט און וועה, און נויט פערשיבט.

איהר אָרט איז פוסט, איהר שאַטען אָבגעווענד'ט
און דאָך ווי לאַנג צוריק האָט זי געלעבט!
אַך, פיעל צו פריה האָט זי פון אונז פערשוועבט!
אַ סך צו גיך האָט גאָט איהר ליכט פערלענד'ט.

זי איז שוין דאָ ניט מעהר מיט אונז פאַראַן!
איהר זעעלע רוהט יעצט אין אַ בעסערע וועלט.
איהר ליעבשאַפט פעהלט אונז אַלעמען, זי פעהלט
איהר פאָלק, די פריינד, די קינדער און דעם מאַן!

זי פעהלט איהר היים, דער צדקה און דעם דור,
די „אשת חיל", גאָטעס בליק אויף דר'ערד!
זאָל דיעזער שיר פעראייביגען איהר ווערטה,
וואָס איז ווי זונשיין ריין, ווי לעבען וואָחר.

בלייב אַ מענש און ענדיג שטרייטען!
זיי קיין נאַר!

וועַן דו זעהסט אפילו ווינקען
דעם בית עולם, דו מוזט זינקען
אין זיין שוים און בלייבסט בעטראַגען,
זאַלסטו אויך נאַך ניט פערצאַגען
בלויז דערפאַר,
וואַס דו קענסט בעשטימט ניט שוועַרען
אַז פון דיר וועט גאַר ניט וועַרען,
מעגליך, אַז דיין גוטען נאַמען
וועט דער קבר ניט פער'תהום'ען.
זיי קיין נאַר!

זיי קיין נאר, דען האַרבע שאלות
זיינען ניט קיין גרויסע מעלות
סיי ווי סיי אויף אונזער שטערען...
קיינער וויל דיין וועה ניט הערען
אוּן דיין גזר.
זעה דעם וועקסעל אין דעם וועטער!
זעה! ער ווייזט דיר, אַז דער „שפּעטער"
דאַרף ניט זיין ווי דער „אַצינדער"...
גיעה. ניט דורך די וועלט אַ בלינדער!
זיי קיין נאַר!

דורך העלע בּרילען

דען דו ביסט פערשוואכט פון יאָגען
און דיין קאָפּ איז מיעד, צוטראָגען
און דאָס האַרץ איז דיר בענומען
און די אויגען איבערשוואומען,
האָב קיין צער!
דען דו וויסט ניט וואָס דער „מאַרגען"
טראָגט פאַר פרייד דיר שטאָט דיין זאָרגען.
וואָס די נייע זונן קען געבען
פאַר אַ גליקען דיר אין לעבען.
זיי קיין נאַר!

וועז דיין ליעבע לאָזט דיך איבער
און דו ביסט קיין גרויסער גבור
צו דער'הרג'ענען דיין יאָמער,
זאָג ניט: „אוים! איך בין ניטאָ מעהר"!..
האָפּ און האַר!
לעבסטו, וועסטו ליעבען וויעדער...
לייג זיך ניט אַליין אַנידער
אויפּ דער טהרה־ברעט בעציטען!

נאַטור׳ס נקמה

אין האַסטו געגען די נאַטור פערבראַכען,
זי וועט זיך רעכענען מיט ווילדען גוואַלד.
זי צאַהלט דיר שפעטער. אויב זי צאַהלט
ניט באַלד,
און מעג געדויערען דאַס טעג און וואַכען.
דער בעזע לוסט פערפאַלגט די בעזע שטראַף,
יא, זיס דער אַנפאַנג, ביטער אוז דער סוף.

אַ חבר

יט דער איז דיין חבר, וואָס קומט דיינע פרײדען,
דיין גרויסען פערמעגען דיר אויסהעלפען צעהלען.
דיין חבר איז דער, וועלכער קומט דיינע לײדען,
דיין ביטערען שיקזאַל זיך העלפען דיר טהיילען;
וואָס רייסט זיך אַדורך דורך אַ האָגעל פון שטייגער,
וואָס פאַלען אויף דיר פון אומזיסטיגע שונאים,
וואָס קומט צו דיר דאָן, ווען עס קומט צו דיר קיינער
און וועקט אויף אַ האָפנונגס־פאַרב אין דיין פנים.
אַט דער איז דיין חבר, אויף אים קענסטו בויען,
יא, אים קענסטו דריסט דיין נשמה פערטרויען,
אַ מלאך איז ער אין געשטאַלט פון אַ מענשען,
פון הימעל געשיקט דיך צו שירמען און בענשען.

פאָרטשריט

מיר לעבען צו געפעהרליך שנעל,
מיר לויפען ראַש צום ברעג...
מיר מאַכען פון אַ יאָהר אַ תל
אין קורצע צוויי, דריי טעג.

ביי אונז איז צייט און שטח שפּאַט,
און קיין זאַך מעהר צו גרוים,
מיר ווילען איבעריאַגען גאַט,
פון זיין רשות אַרוים...

דורך וואַלקען טראַגט אונז דער באַלאַן,
און דורך דער ערד — די באַהן,
אין הימעל פלאַטערט אונזער פאָהן,
אין טיעפען אָצעאַן...

מיר אייליען, יאָגען אַהן אַ צוועק,
מיר לויפען אַהן אַ מיין,
מיר ווילען כאָפען יענעם עק,
וואָס העננט אַן אונז אליין.

וועה איז וועז דער פלאקער
נעהמט זיך מיט זיין אקער!
ביזט מעהר קיין „בן יקיר"
מיט דיין גאנצע קראפט.
זעהסט ווי דיין פערמעגען
ליעגט דיר וויסט אנטקעגען,
חרוב דיינע וועגען —
האסט אומזיסט געשאפט!

נאך דער גרויסער סיבה,
נאר מיט בליקען טריבע
צעהלסטו דיינע ליעבע,
יאמערסט אין דער שטיל...
דאנקסט פאר די, וואס בלייבען,
געהסט נדבות קלייבען,
וויסט דעם מענשענס טרייבען
איז א פוסטער שפיעל.

דער פייער

פריי נאָך שילער.

שרעקליך איז דער פייער,
ווען ער ווערט אַ פרייער,
קיין זאַך איז איהם טהייער
אין זיין ווילדען כעס,
הויז און שטאַהל, און שייער
פרעסט דער אונגעטרייער,
ער איז אונגעהייער
אין זיין משוגעת.

ער איז דער גיהנום,
מורא'דיג צו זעהן איהם,
וועה איז דעם, וואָס קען איהם
ווען ער רייסט זיך לויז!
אַלץ וואָס ליעב און גערען
זעהסטו איהם פערצעהרען,
מיה, און קראַפט, און טרערען,
און ער לאָזט דיך בלויז.

אויך די טרויעריגע, טריבע,
ווייסטע נאכט האָט פרייד און גלאנץ.
אַלעס אָטהעמט ליכט און ליעבע
און די וועלט איז יונג און גאַנץ.

הלל זינגסטו מיט התפעלות
צו דעם גרויסען אַרכיטעקט,
וואָס זיין פּלאַן איז פול מיט מעלות
און זיין גרויסע קונסט־ווערק שמעקט.

זעהסט, ווי אַלץ איז אויפ'ן דרעקסעל,
אויסגעטאַקט מיט טויזענד חן,
און דו פּיהלסט ניט ווי דער וועקסעל
ארבייט זיך אין דיר אליין...

בערג און טהאלען הערסטו קלאגען
און פערגעהן זיך די נאטור.
זעהסט פערלאשען אלע שטערען,
אונטערגאנג פיללט אן די לופט —
יעדער פויגעל גארגעלט טרערען
און דאס אלטע תהו רופט.

פון דעם הימעל די לאזורע
קוקט דיר בלאטיג אוים און ווילד,
א פערקרימטע, זוי'רע צורה
הענגט דארט דער לבנה'ס בילד.

און ווי דיר איז שלעכט און שלעכטער,
ווי דו ביסט צודריקט און שלאף,
פלאצטו אוים אין א געלעכטער
קוקענדיג אויף גאט'ס בעשאף.

לאכסט מיט גאל פון זיין מלאכה,
וועלכע איז פערפושט און דום.
זעהסט אין ערגעץ ניט קיין ברכה,
נאר דורכאוים א גרויסען מום...

וועלסטו אבער פלוצלינג גליקליך
און דיין גוטע שעה קומט אן,
אך, ווי לייכט און ווי געשיקליך
אלעס טאנצט מיט דיר אין קאן!

דער מענש

ווען דיך דריקט אַ שווערער יאָמער,
ווען דו ווערסט פון וועה געקוועלט,
מיינסטו אַז עס איז ניטאָ מעהר
ווי יסורים אויף דער וועלט.

ווען דיין האָפנונג פאַלט אַרונטער
אַ פערבלוטיגטע צו דר'ערד,
דאַכט זיך דיר, אַז אַלץ געהט אונטער,
קיין זאַך האָט ניט מעהר קיין ווערטה.

ווען דיך טרעט דאָס ביט'רע לעבען
און פערכמאַרעט. דיר דיין בליק,
און דו קענסט קיין ראַטה זיך געבען,
און דו פאַלסט בעזיעגט צוריק;

זעהסטו נאָר ווי וואָלקען יאָגען
זעהסט פון ליכטיגקייט קיין שפור —

ג ע ט ע ר

עס האָבען אויך די גרעסטע געטער
ענדליך זייער שוואַרצען „שפּעטער".
זייער מאַכט און זייער צויבער
ציהען מעהר ניט צו קיין גלויבער,
ס'וויל די וועלט פון זיי ניט וויסען
און זיי ווערען אַבגעשמיסען...

זיי פּערליערן זייער עהרע,
זיי'רע הימלען בלייבען לעערע
ביז עס קומען אנד'רע קרעפּטען
איבערנעהמען די געשעפּטען
אַלס דער מענשהייט'ס ניי'סטע רעטער
שטאַט די באַנקראָטירטע געטטער.

עס שפרינגען אין דער הויך די פערד
פערקאַכטע און צוהיצטע,
זיי שפּאַלטען אונטער זיך די ערד
און בלייבען שטעהן פערשוויצטע.

איהר האַט דאָך ג׳ווים די ענד געהערט,
איך דאַרף דאָס אייך ניט זאָגען —
עס האָבען סוף כל סוף די פערד
צופליקט דעם אַרמען וואָגען...

דער שלעכטער געשפּאַן

אַ ייִד איז די מעשה ג׳ווים בעקאַנט
פון אַלטע, אַלטע צייטען:
עם שטעהט אַ וואַגען איינגעשפּאַנט
מיט פערד פון אַלע זייטען.

אַ יעדער פערד שטעהט מיט׳ן קאָפּ
אין אַ בעזונד׳רע ריכטונג
און שלעפּט, און ציהט, און לאָזט ניט אַב
און הירזשעט מיט פערניכטונג...

די פּאַסאַזשירען שרייען „פּאַהרט"!
און יעדער פערד ווייל לויפען,
דאָך שטעהט דער וואַגען אויף אַן אָרט
און געהט ניט בשום אופן.

נו, שרייט דאָס ווידער „ס׳טייטש"? און „ס׳טייטש"?
מיר קענען דאָ ניט בלייבען"!
דער פוהרמאַן ניצט אומזיסט די בייטש,
עם העלפּט איהם ניט קיין טרייבען.

אַצינד זאָלסטו וויסען וואָס לעבען בעדייט.
ניט מעהר זאָלסטו גריבלען און פינסטערנים פליעגלען,
דאָ האָסטו דעם אמת, נו, עפען די זיעגלען"!...

דעם פתרון פון לעבען, וואָס טויזענדע שטרעבען
זיין ענטפער צו געבען, דאָס האָב איך אַצינד!
איך ערדען־קינד האָב דאָס די זכיה צו וויסען
דעם סוד, וואָס האָט וועלטען מיט מוחות צורימען;
דעם ציעל פון דעם קומען, דעם ציעל פון פערשוועבען,
דעם צוועק פון דעם זיין דאָ, פון לייד און פון פיין דאָ
נאָך וועלכען מיר פאָרשען און בלייבען אַלץ בלינד!
אַ סוף צו די נאָרישע תירוצים, וואָס וועבען
אין קאָפּ נאָר אַ טומעל פון רויך און פוןווינד!
אַ, געטליכע שטימע! ווי האָב איך פערדיענט
די גנאָד, וואָס וועט ענדליך מיין צוקונפט פערזיסען?
און אָט ברעכט אַ זיעגעל! אַ צווייטער! אַ דריטער!...
דאָך וואָס זאָל בעדייטען מיין איניגסטער ציטער?
גענעזט מוז ער ווערען, דער רעטזעל געשווינד,
דען אייביגער צווייפעל איז וועהטאָג און זינד!
און איך האָב צובראָכען די זיעגלען... און... וואָס?!
— — — — — — — — — — — — — — — — — — —
אַ בלאָנקער פאָפיער, קיין איין אויסציגער אות!...

דער פּתרון פון לעבען

וראיתי את כל המעשים שנעשו תחת
השמש והנה הכל הבל ורעות רוח .
(קהלת).

דער טאָג איז פערשוואונדען, פון דונקעלע גרונדען
האָט שטיל אויסגעבונדען איהר שווייגען די נאַכט,
און שטום, און פערטראַכט, און פערטיעפט אין
רעיונות
פון לעבענ׳ס געוואַלדיגע, שווערע חשבונות,
אין איינזאַמע שטונדען, ווי כשוף־געבונדען.
אַלס איך בין געזעסען און האָב האַלב געוואַכט —
האָט פלוצלונג מיין ליכט זיך אליין אַנגעצונדען,
און איך האָב אַ האַנד אין דער לופטען דערזעהן,
זי האָט אַ פאַפיער מיט פיעל זיעגלען פערמאַכט
דערלאַנגט מיר, און מעהר איז איהר שפור ניט געווען.
אַ שטימע נאָר האָב איך פערנומען גאַנץ זאַכט :
„איך האָב דיר דעם פּתרון פון לעבען געבראַכט.
דעם פּתרון פון לעבען, די אור־אַלטע פראַגע,
די אייביגע רעטעניש, אייביגע פלאַגע,
וואָס מאַטערט די מענשהייט אַזאַ לאַנגע צייט,

צו משה בלוי

דו ביסט דער ערשטער אין א פרעמדען לאנד
צו מיר געקומען און געדריקט מיין האנד,
און דיעזער ווער'מער „שלום עליכם" דיין
האט מיך ערקוויקט און דורכגעגליהט ווי וויין,
דען כשר וויין איז דיין געשעפט, מיין בלוי,
און כשר דיין הארץ ווי דיין וויין געגוי.
קארלסבאד, אוגוסט, 1908.

עס קלינגט און קלינגט ניט

ד׳ נאכטיגאל זינגט, וואס זי פיהלט,
כ׳האב אויך אזוי געזונגען.
עס האט מיר דאס הארץ ניט געשטילט
ביז כ׳האב מיין וועה צוקלונגען,
דאך ווילע עס רוישט מיט א ראש
מיין ליעד אין טויזענד שטראמען,
דרום קלינגט דאס מיר יעצט ניט אין טאש,
אבוואהל עס קלינגט מיין נאמען.

צו א יונגען דיכטער

מיין פרײַנד, דײַן ליעד איז הוילע שמאַלץ,
עס פֿעהלט דיר אויך קיין גראַם ניט,
דאָך איז דאָס לויטער קנאַפּלאַך זאַלץ
און האָט דערפֿאַר קיין טעם ניט.

ס׳איז ניט דעם קוגעל׳ס פּעטס אליין,
וואָס מאַכט זיך אונז בעלעקען,
עס דאַרף דער גייסט נאָך האָבען חן
און מוז מיט שבת שמעקען...

צו א קאָמפּאָזיטאָר

(צו א בעקאנטען מוזיק לעהרער אין וויען.)

ע ס האָבען מיינע אַר׳מע ליעדער
האַלב־נאַקעט דורך די וועלט געשוועבט,
דאָך דו האָסט זיי מיט דיין נשמה
אַרומגעטוליעט און בעוועבט.

איצט פּלאָמען זיי און זיינען הייליג,
און פּליהען מיט אַ העכ׳רען שוואונג.
צוויי מוזען קושען זיך און האַלזען
אין יעדע זילבע, יעדען קלונג.

מיין גרום דיר, זאַנפטע דאַרף־קאַפּעליע!
די ווייכע נאַכט־לופט זויגט איין מיינע ברכות.
מיין זעעלע שיפּט זיך אויף דער באַקשאַ.
עם שווייגט דער מאַנד און איך.

בײם ברעג וואַסער

א דינער שאַטען ציטערט אויף דער באַקשאַ.
די זילבער־בערד'גע פישער פאַהרען
אויף איהרע דראַבנע, אַבענד־שטילע וועלען —
דעם פאַנג דעם נאַכטיגען צו מאַכען.
עס קוקט דער מאָנד און איך.

עס רודערען די וועסלעס אין דעם וואַסער,
דער נעץ, ער פאַלט אַלץ טיעף און טיעפער.
קרימטאַלנע שופען בליצען דורך דעם דונקעל.
אָ, שענע קינדער פון די פלוטען!
עס קוועלט דער מאָנד און איך.

אַלץ ווייטער גענגען שוואַרצען זוים פן וואַלד־באַרג
פערלירען זיך די גראָהע שיפלאַך.
איך זעה זיי קוים, און ביי די סמוטנע ברעגען
די זיסע דאַרף־נגונים קלינגען.
עס הערט דער מאָנד און איך.

מיין גרום אייך, פישער, אויף דער שטומער טיעפקייט!

אומזיסט

וברעך די פען, דו אר'מער דיכטער,
פאר וועמען זינגסטו דאָ דיין ליעד?
פאר וועמען? אין אַ לאַנד פון טומעל,
וואָס קאַכט און רוישט ווי אַ יריד!

וואו מענשען לויפען ווי פער'סם'טע,
וואו נאָר עס ליאַרעמט, הילכט און שרייט;
וואו יעדער איינער שאַכערט, מאַכערט
און האָט קוים, קוים צו שטאַרבען צייט!

וער דאַרף דאָ דיכטער און פּאָעטען?
פערלאָרען וועלט דאָ דיין געזאַנג,
אין דעם צומישטען ים פון האַנדעל,
צווישען די טאָלער'ס ווימטען קלאַנג?

דו האָסט אַ פּנים ווי משוגע
ביי דער פערקויפטער, פּאָלשער וועלט.
דאָ האָט מען פיינד געצעהלטע זילבען,
דאָ ליעבט מען נאָר צו צעהלען גאלד!

א קבר

דאָס איז ניט איך, דאָס איז מיין שאטען, איך אליין
בין ווייט פון ערדס געטומעל און געזשום.
אויף ווייטען פעלד איז דא א קאלטער, שטומער
שטיין
ביי׳ם קבר פון מיין זוהן, דאָרט געה איך אום.

דאָרט רוהט דאָס ליעבסטע און דאָס טהייערסטע,—
מיין קינד!
איך הער זיין זיסע שטים אין דעם בית עולם־ווינד,
מיר דאכט, אז דער בית עלמין־פויגעל מיט געוויין
גיט איבער מיר זיין גרוס און יעטווידע בית חיים־בלום
זיין ריינעם אטהעם אטהעמט, — הייליגע פארפום!

נאכט

ג ראָהע וואָלקען־טראָנטעס, שטיקער שימעל
העננען אין דער סמוטנער לופט אראָב.
ווי אַן אַלטער בעטלער שלאָפט דער הימעל:
צוגעדעקט מיט שמאָטעס איבער'ן קאָפּ.

וואגאָבונדען־שאָטענס, וואָקלענד, שכור
בלאָנדזשען אין דער דונ'קלער וויטקייט שטיל.
אלע וויילע וועלט דער חושך דיקער
און א טויט־שרעק טראָגט זיך אַהן א ציעל.

נאָר דורך גרויל און אימה קלאָפּט דער שומר,
פרעגענדיג די נאכט: „היי, וער איז דאָרט"?
מעלאַנכאָליע אָטהעמט אין די בוימער,
און די וועלט איז שא, מען הערט קיין וואָרט...

נו, איז זי געקומען, די שטונד פון געזעגנען,
איהר וועט מעהר מיין וועה ניט פערשפּאטען, —
איך וועל אייער רשעות מעהר קיינמאל בעגעגנען,
איהר בלייבט פאר מיר טויט און פערשאטען.

עס איז צו געווינען אייך מיר ניט געלונגען,
אומזיסט האב איך אומגעבראכט יאהרען —
מיין ג'מיטה איז צובראכען, מיין שטימע פערקלונגען,
פערניכטעט, פערגעסען, פערלאָרען!

דאם הארץ נאר איז פול מיט די ביטערסטע צרות,
און יאוש פיללט אן יעדען אבר.
אן אייגענם צו האבען אזא בית הקברות
און געהן פאר זיך זוכען א קבר!

מיט'ן וואַנדערשטאַב

ייט ג'זונד, שלעכטע מענשען! לעבט גליקליך! איך וואַנדער,
צום לעצטען מאָל הערט איהר מיך רעדען,
עס רייסט אונז א ביטערער שיקזאַל פונאַנדער,
פערפאַלען! מיר מוזען זיך שיידען.

מיר מוזען זיך שיידען! עס העלפט ניט קיין טענה,
פערווייסט לאָז איך איבער מיין וואוינונג —
איהר זוכט צו פערגעסען די נאַרישקייט מיינע
און איך — אייער בעזע בעלוינונג.

דען אָפט איז דער דיכטער געווען אַזוי נאַריש
פאַר אייך צו ערהויבען זיין קלאַגע,
און איהר זייט געווען אַזוי ווילד און באַרבאַריש
צו קוקען מיט שפּאָט אויף זיין לאַגע.

אויף אייער מזבח בלייבט ליעגען מיין קרבן:
מיין זעעלע איין עולה תמימה!
נאָר איך האָב קיין ליעבע ביי אייך ניט ערוואַרבען
און שוואַרץ קלעפּט אויף מיר אייער חתימה.

שיקזאל

I

צוריסען האָט דער לעבענס־שענדער
דער שיקזאל, מיינע היימאָטס־בענדער,
איך וואָגעל אום אין פרעמדע לענדער
אויף שיפען און אויף באָהנען.
ביז וואַנען, גאָט, ביז וואַנען?

II

„שפּעטער, שפּעטער וועסטו קריגען"
זאָגט מיין מזל מיט פּערגניגען
וועל איך צאָהלען, זיי געדולדיג
און פּערשרייב וואָס איך בין שולדיג"!

אַך! איך האָב אויף טויזענד בלעטער
אָנגעשריבען שוין דעם „שפּעטער".
כ'שרייב, די האָנד ווערט מיר געשוואָלען
און דער שווינדלער וויל ניט צאָהלען.

אלזא שטעהט דיין שיף געגרייט
אויפצוזוכען ווייטע וועגען,
אויף א וואסער טיעף און בריים
קוקט זי שטום איהר ציעל ענטגעגען,
ג'זעגען זיך מיט מענש און לאנד !
דיך וועט פיהרען גאטעס האנד.

אויפ'ן שיף

דו יעדער שטעהט געגרייט דיין שיף
מיט די מאַסטען און די זעגעל,
וויעדער וועלען אונטען טיף
ווילד דעם רודער'ס שארפע נעגעל
רייסען דורך די פלוט א וועג
צו א וויטען, פרעמדען ברעג.

דו ביסט ליידער אהן געווין
פון דער אַנדער זייט געבאַרען,
דאַך דו פאַהרסט ניט מעהר אהין
אין דעם לאַנד פון בלוט און צאַרען.
רוסלאַנד טהוט דיר מעהר ניט באַנג,
האַסט נאַך איהר ניט קיין פערלאַנג.

בעהמען איז אַצינד דיין פלאַן,
פרעמדקייט שוועבט אין דיין געדאַנקען —
פאַהרסט, פיעלייכט איז דאַרט פאַראַן
היילונג פאַר דיין גוט דעם קראַנקען.
דו ביזט נערוועניושוואַך און מיד,
ארמער זינגער פון דעם איד!

צו דער מוזע

עפּען, הימעל׳ס טאכטער פון געזאנגען,
די בריליאנט׳נע טהויר׳ען פון נגינה!
אייל זיך, שטראהלען־רייכע וועלט־קניאגינע,
מיך אין דיינע שלעסער צו עמפּפאנגען!
שטים מיין האַרפּ אַן צו די העלסטע טענער!
איך זאל אין די היליגע געמעכער
פון דיין רייך, מיין האַרץ, דעם טיעפּען בעכער
פון געפּיהלען, צו דער זונן אליץ העכער
הויבען, זינגען זיסער, ליעבער, שענער!
ווי א קאהר פון כשוף׳ס זעלט׳נע קלאַנגען
זאל מיין ליעד די ערד׳ס געוואלד בעזיעגען,
גיימטער און נשמות צום פערגניגען!
זאל מיין גוסט ערשיינען יונג און ניי,
ווי א קינד׳ס פאנטאזיע, ווי דער אנהויב מאי!

פערשיעדענעם

מוז זיך יעדע מ׳נוט פערשטעקען,
דען דער אַלטער ליעגט און היט...

אונטען מיט אַ האַרץ אַ טריבער
שטעהט דער עלענדער פּאַעט,
ווינקט זי איהם און דעקט זיך איבער,
און קיין וואַרט ווערט ניט געררעדט...

א דונקעלע נאכט

א לט און קאַרג, מיט טיעפע שנאה
בליקט דער הימעל אויף דער וועלט.
ב׳האַלט די שטערען מיט א מינע
ווי א קמצן ב׳האַלט זיין געלד.

אין דער פינסטער אויסגעצויגען
האַלט ער זיין פערקרימט געזיכט,
קוקט זיך בלינד די דונק׳לע אויגען,
זשאַלעווט א ברעקיל ליכט...

נאָר די ליעבליכע לבנה
פויזעט באַרוועם און פערטוכט
דורך די וואַלקען אין סכנה
פאַר דעם אַלטען׳ס אייפערזוכט.

לאַנגזאַם וואַנדעלט זי, מיט שרעקען,
גנב׳ע זאַכט איהר יעדען טריט,

אויף דעם בית־עולם פון מיין יוגענדם האָפנונג
בעוואָקסען מיט בלויע און רויטע בלימלאך ?
מיינע ליעדער !

ענטזיפער זיך דו ליעבער סוד !

היראָגליפען...

מיין בליק פערטשעפּעט זיך ביי איהר אָן פּענסטער,
פּיעלייכט אַ ליעבער וואונק, אַ זיסער שמייכעל!
דאָך פּערל־היראָגליפען אויף די שויבען:
עס האָט דער רעגען דאָרט אַ סוד פּערשריעבען...

ענטציפער זיך דו ליעבעס סוד!

וואָס טהוט מיין ווייסע האַרצענס־פּירסטין איצטער?
זאָג! קאָמט זי ניט די שוואַרצע שטראַהלען
אַרום איהר זוניג ליכטיג פּנים?
מיין נשמה איז איהר קאָם...
פּערשפּיעליעט זי ניט איצט איהר בוזים
מיט קליינע מוטער־פּערלנע שטערען?
דאָס זיינען מיינע טרערען...

זאָג! האוכען ניט די רויזען איהרע
פּאַרפומיג דורכ'ן שלאָף מיין נאָמען?
דאָס איז מיין חלום...
זאָג! ליעגט זי ניט אין שטילען, דונקלען קבר

מיין רויז איז אליין

א סאַמעטען ווינטעלע לאַסטשעט די פעלדער
אין פארביגען חן.
אַן אָטהעם אַ מילדער ווי קטורת צולאָזט זיך,
מיין רויז איז אַליין.

עם ציטערן די זיידענע שאַטענס און ציטערן
אויף טוי טראָפענס קליין.
אין קלאָר ווייסע שלייערס שפאַצירט די לבנה,
מיין רויז איז אַליין.

ווי זילבערנע גלעקעלאך קלינגט אין די בוימער
אַ פויגעלס געוויין.
עס מורמלט דער איינזאַמער גיסט פון די וועלדער,
מיין רויז איז אַליין.

א בארהאפטיגע וועבע

א בארהאפטיגע וועבע צווישען גרינע יעגלעם דארט.
אין בשמים־בלעטלאך שטיפען ווינטלאך אום.
וואס ביסטו שטום?
וואו זיינען דיינע צעפּ די גרינע?
דו אומעטיגע קייזערינע!
דו בארהאפטיגע טרויער־וועבע אין דעם שענסטען ארט!

פערניכטענדע, צודולטע גייסטער פון דער ערד, א, זאגט!
פארוואס האט איהר דעם וואלד־געדאנק צושטערט?
פארוואס, א, ערד!
וואו זיינען, וועבע, דיינע לאקען?
עס קוקט די נאכט דיך אן צושראקען.
דו בארהאפטיגע כלה פון דעם טהאל, דיין אומעט קלאגט!

דאָך זיי לאָזען איהר ניט לאָנדען
און ניט מעלדען איהר געשיק.
עס איז א געזעץ פערהאָנדען...
און מיט אַנד'רע ארעסטאָנטען
וועדט זי אַבגעשיקט צוריק.

דאָס איז שוין דער טאָג דער צעחנטער.
פון דער ווייטען זעהט זיך לאָנד,
שען דער ברעג דער לאָנג בעקענטער
און די שיף זי רוקט זיך נעה'נטער,
נעה'נטער אלץ צו פראנקרייך'ס שטראנד.

און עס בליצען אויף די אויגען
ביי עלוויר מיט ווילדען שיין.
צום פארענטש ווי צוגעפלויגען
איז זי און ווי פייל פון בויגען
אין דעם טיעפען ים אריין.

* * *

האָך אמעריקא! גן עדן,
לאָנד פון גלייכהייט און פון רעכט.
לאָנד פון פריעדען און פון פרייַדען,
יעדע זעעלע מאכסטו רוידען
ווי דיין פריהייט איז פערשוערכט.

אין דעם צווישען־דעק געשטיקטע?
פרייהייט שאקעלט מיט'ן קאפ!...

„גייסט צו ליעבען, קראפט צו שאפען
דארף ניט מעהר די „נייע וועלט".
ביי דעם פיעל־בעזונג'נעם האפען
קרעכצען הונגעריגע שקלאפען,
וואס מען דארף דא נאר איז געלד"!

„געלד איז פרייהייט, געלד איז גלויבען,
געלד איז ליעבע, געלד איז גליק.
דאס איז דער בעפעהל פון אויבען.
קלאפסט אומזיסט אין אלע שויבען,
האסט קיין געלד, טא פאהר צוריק"!

און עלווייר פערמאגט נאר ליעבע,
ריינע ליעבע אהן א מום.
אך, ווי אונגערעכט די סיבה,
וואס צושניידט איהר ברוסט די טריבע
מיט געוואלד און בריינגט זי אום!

„לאזט עס"! בעט זי „לאזט עס וויסען
מיין געליעבטען און ער צאהלט!
כ'קען ניט זיין פון איהם געריסען,
פון מיין ליעבען, פון מיין זיסען,
לאזט! ער גיט פאר מיר זיין גאלד"!

אויף איהר שטאַלצען פּעדיסטאל. *)
יעדען גאַסט אַריין צו בעטען,
פּרעמדע אין איהר שוים צו רעטען,
צו בעלייכטען מיט איהר שטראַהל,

שיינט זי ווי אַ פּריעדענס וועכטער
ביי די גרויסע אָפּ'נע טהיר,
וואו עס הערשט קיין גיסט קיין שלעכטער.
ליעבליך שמייכלען פּראַנקרייך'ס טעכטער:
די סטאַטוע און עלוויר.

אויפ'ן דעק די פּאַהרער שטעהען,
ביי דעם האַפען וואַרטען פּרייגד,
דאָך פון ערשטען קלאַס נאָר געהען
מענשען אין געפּוצטע רייהען,
נאָר די רייכע לאַנדען היינט...

און די אָר'מע? די געדריקטע?
וועו פּאַרט לאָזט מען זיי אַראָב?
זיי, פון וועה און זאָרג געקניקטע,

*) די „פּריוהיוט געטטין" אין דעם פּאַרט פון ניו יאָרק איז אַ ריעזיגע קופּערנע פיגור מיט אַ שטורקאַץ אין האַנד. דיעזע סטאַטוע איז אַ מתנה פון פּראַנקרייך צו איהר שוועסטער רעפּובליק — אַמעריקא.

שוועך איך הייליג דיר, עלוויר,
דאָס איך וועל אין האַרצען גערען
טראָגען דיינע פערל־טרערען
ביז, מיין ליעב, איך שיק נאָך דיר"!

„מוז דער שיקזאל מיך פערטרייבען
זוכען מזל איבער'ן ים,
וועל איך דיר מיין ביינקען שרייבען,
וועסטו דאָך אין מיר פערבלייבען
מיין נשמה'ס ריינסטער פלאָם".

און ער האָט געקושט די וואַנגען
פון געזעגענען געבליכט.
א, א צייט איז שוין פערגאַנגען!
נאָר ערפילט איז דאָס פערלאַנגען
און דער שענער טאָג דערגרייכט.

פון דער שיף דער שטרייך־אַרקעסטער
שפיעלט דאָס ליעד „אַמעריקאַ".
פרייהייטס־ליעד! דו שענסטער, בעסטער,
קלינג! דיין אינהאַלט איז דער גרעסטער,
דריי מאָל האָך, הורא! הורא!

הויך ערגלאַנצט די „פרייהייטס־געטין"

יענער, עלענד ווי א שטיין,
צו פערבעס׳רען זיין מערכה
אין דעם לאַנד פון גליק און ברכה
פאַהרט צו פרייהייט נאָר אַליין.

דאָך פון אַלע פאַסאַזשירען
איז די גליקליכסטע עלווייר,
וויל זי פאַהרט צום חתן איהרען,
וועלכער וועט מיט איהר שטאַלצירען —
וועלכער האַט געשיקט נאָך איהר.

איהר געזיכט איז קלאָר און ליכטיג,
און די לאָקען איהרע שוואַרץ.
איהרע האַלטונג ריין און ציכטיג,
איהרע גליעדער קונסטפול ריכטיג
און זי נעהמט א יעדענס האַרץ.

פראַנקרייך׳ס ליעבע ערד פערלאָזען,
אַלטע עלטערען אין צער.
אָך, ווי זיס די ווינטלאָך בלאָזען
צווישען איהרע הויפ׳שע גראָזען!
דאָך זי קומט צו איהר לאָזאַר.

„ביי דעם הימעל און די שטערען

וועך געדיינקט דען ים און אינדען,
פרייהייט, זעהענדיג דיין פּאַרט?
טוידט־סכנות, ווילדע ווינדען,
ווייכען פון געדאַנק און שווינדען
וון מען הערט דיין גרויסען וואַרט.

און דאָס איז דער טאָג דער צעהנטער,
באַלד געענדיגט איז דער וועג.
גרין דער זוים דער אונבעקענטער,
און די מידע קומען נעה'נטער
צו דעם לאַנג בעגערטען ברעג.

מחנות פויגעל גריסענד פליהען
פון דעם באָרטען צו די שיף.
אויגען שטראַהלען, הערצער גליהען
און די האָפענונגען בליהען
אין דער זעעלע ווייט און טיף.

די פערוואָגעלטע זייט יאָהרען
צעהלען פריידיג יעדע מ'נוט,
לאַנג געוואַרט און שווער געפּאָהרען,
דאָך מען איז בעגליקט געוואָרען.
און אַ שמחה טרייבט דאָס בלוט.

דער פּאָהרט זעהן זיך מיט משפּחה,

עלוויר

(אן אימיגראציאָנס־טראגעדיע).

דאָס איז שוין דער טאָג דער צעהנטער,
פון דער ווייטען זעהט זיך לאַנד.
ס׳לאַקט דער זוים דער אונבעקענטער,
און די שיף זי רוקט זיך נעה׳נטער
צו אַמער׳קא׳ס פרייען שטראַנד.

האָך, דו ערדישער גן עדן!
לאַנד פון פרייהייט, זיי געגריסט!
לאַנד פון פריעדען און פון פריידען
יעדער זעעלע מאַכסטו רוידען,
שלום רופט דיר איד און קריסט.

שלום יענע אין די קברים,
וועלכע האָבען דיך געמאַכט
פריי און גלייך פאַר רייך און אַרעם!
מזרח, מערב, צפון, דרום
בענשט דיין אונבעפלעקטע פראכט.

ליעבע

עס שמייכעלט פון דיין קאָפּ
דער שענסטער טרוים אראָב;
עם בליצען פון דיין בליק
די יוגענד און דאָס גליק;
עס כשוף'ט פון דיין ברוסט
די העכסטע ליעבעס לוסט;
עס צויבערט פון דיין שוים
א זיסער גוואלד ארוים,
דיין גאַנצער גוף איז פראַכט,
א העלע זילבער־נאַכט.
און מעהר איך קוק אויף דיר
אלץ וועהער ווערט דאָס מיר.

די קעניגין

ס׳איז דאָ אַ לאַנד, אַ וואונדער־לאַנד,
וואו די שענסטע, רייכסטע פלאַנצען
אונטער בלאָע הימלען גלאַנצען,
און ס׳איז פריהלינג נאָכאַנאַנד;
וואו דורך קלאָרען, לייכטען עטהער
ציהט דער דופט פון רויזענבלעטער,
פויגעל זינגען,
ליעדער קלינגען,
קוואַלען שפּרינגען
אויף די ווייזען פריש און גרין —
דאָרט איז דאָ אַ קעניגין
אין אַ קרוין פון טוייזענד פּאַרבען —
ווער עס ליעבט איהר דער מוז שטאַרבען,
דען איהר שענהייט
ווי איהר ריינהייט,
איז די זיסטע בלום וואָס בליהט,
און איהר קריעגען קען מען ניט.

א יוגענד-חלום

דו גרויסאַרטיג, ווי שטאָלץ דו ביסט!
וואר קען דיך איצטער בייגען?
איך זוך זייט לאַנג און זוך אומזיסט
דיין בליק אויף מיר צו נייגען.

איך וויים, ניט איך וועל זיין דער העלד,
וואָס וועט דיין האַרץ בעצווינגען.
אַן אַנד'רער אויף דער ליעבעס־פעלד
וועט יענעם זיעג־ליעד זינגען.

ער וועט דיך ליעבען אונגעשטערט, —
ווי שרעקט דאָס מיך צו דיינקען,
וואָס דו האָסט לויבען מיר פערוועהרט
וועסטו איהם פריי פערשיינקען.

אַן אַנד'רער וועט דיין זיסען פראַכט
אַלס לעבענס פרייד געווינען,
דיין פראַכט, וואָס האָט מיר קראַנק געמאַכט
דעם קערפער און דעם זינען.

צו שפעט

איך ליעב דיך, דו שענסטע פון אלע
און וואלט עס צו שפעט ניט געשעהן,
דאן וואלסטו געווארען מיין כלה
און איך וואלט דיין חתן געווען.

דאך איצט איז פארפאלען דאס רוידען!
עס געהט שוין אין סתרדות אריין!
עס וויל זיך די ע ר ש ט ע ניט שוידען,
און דו ווילסט די צ ו ו י ט ע ניט זיין.

איך וואלט איהר קיינמאל קושען,
קיינמאל צו זיך ניט דריקען
עם קען איהר עדלע שענהייט
מיך גענצליך ניט ערקוויקען.

און ניט נאר איז זי פרעכטיג,
וואס פרעכט'גער קען ניט געבען,
נאר אויך די ריינסטע אונשולד
אין הימעל נאר צו שוועבען...

דאך ליעב איך ניט שולמית
און ליעב מיין זיסע זעלדע,
ווייל זעלדע איז לעבענדיג,
שולמית — א געמעלדע.

זעלדע און שולמית

א יך קען צוויי שענע מיידלאך,
איך האָב — ווער וויים די סיבה?
פאַר אייגע נאַר בעוואונד'רונג,
פאַר ד'אַנדערע היימע ליעבע.

און די, וואָס איך בעוואונדער,
בעזיצט פיעל שענ'רע פאַרבען
ווי יענע, וואָס בעהערשט מיך
מיט ליעבע ביז צום שטאַרבען.

די ערשטע מיט ענטציקונג
בעטראַכט איך, דאָך פערזיסען
מיין וועלט קען נאַר די צווייטע
איהר ליעבשאַפט צו געניסען.

פיעל חן שוועבט אויף די ערשטע,
עס לייכטען איהרע אויגען —
און דאָך האָט מיך איהר צויבער
צו נאָהנ'ט ניט צוגעצויגען...

דער פתרון

עס געהט אַ בחור מיעד און מאַט,
און בלייך, און קראַנק אַרום אין פעלד
און זוכט אין בוים און בלאַט דעם פשט
אויף דעם, וואָס טיעף אין האַרץ איהם קוועלט.

דאָך זעה! ער טרעפט אַ זים געזיכט,
אַ שענהייט פונקט ווי אַבגעטאַקט.
און ער דערפיהלט גאָר אונגעריכט,
וואָס אין זיין אַר'מען בוזים נאַגט.

אַרטיסט צו זיין מאָדעל

שיין פאַר מיר ווי גאָטעס ליכט!
לייכט מיר אָהן אַ גוואַנד! —
ווי דיין הימעלשעס געזיכט,
ווי דיין וויסע האַנד.

טראָגט די פרומע רויז אַ שלייער?
פלעקט איהר דען אַ העמד?
וועמען איז איהר הייליג פייער
און איהר בוזים פרעמד?

מ ו ז די שענהייט זיין בעיאָקעט
און פערהילט די פראַכט,
ווען די קונסט פערלאַנגט זי נאַקעט
ווי פון גאָט געמאַכט?

שיין פאַר מיר אין בלויזער שענהייט
ווען דער גייסט געניסט! —
לאָך אַוועק די פאַלשע ריינהייט!
וויז מיר וואָס דו ביסט!

צו...

עס ציט'רען דיינע בו'ריסט ווי וועלען,
וואס פון די טיעפענישען קוועלען,
פון ווילדען, קאכעדיגען שטראם,
די וועלען רוישען, ציהען, פאנגען,
און נעהמען אן אזוי ווי צוואנגען
און שלעפען מיך אראב צום תחום...

צו א פויגעל

ד ינג פויגעלע, זינג,
זיסע פריידען ברינג
און דערפריי די וועלט!
אַך, מיר זיינען באַנג!
ס׳האַט אַ ווינטער לאַנג
אונז דיין ליעד געפעהלט.

גים אַרונטער העל
פון דיין גאַלד׳נע קעהל
איבער אונז דיין טרויס!
איבער לאַנד און פלוס
קלינגען זאָל דיין גרוס
ליעב פון יעדען בויס!

מינטער ליעבע אוף
מיט דיין זעעלענ־רוף
מיט דיין הימליש ליעד;
וועק מיט דיין מוזיק
יענעם אויגענבליק,
וואָס פֿערגעסט זיך ניט.

איך ציה די לייץ, איך רייט צוריק,
דער פערד געהט טריט אין טריט זיין גאנג, —
צוריק! דאס קראנקע האַרץ איז באנג
און טרערען פילען אן דעם בליק!

די טויטע וועלט

דער טאג איז קורץ, די זונן פערגעהט.
איך רייט ארוים אין פעלד אליין.
דאך איך דערקען עס שוין ניט מיין.
אלסדינג איז ווייס און דיק פערשנעעט!

גאר טרויריג קוק איך מיך ארום.
די וועלט איז נאקעט, חויל און פוסט,
געשטארבען זיינען פרייד און לוסט.
בית עולם׳ס גלאצען אומעטום!

אוואו דער גארטען האט געגרינט,
דער בוים האט חן׳עוודיג געבליהט,
דער זאנג געשפראצט, די רויז געגליהט,
דארט הערשען קעלט און פראסט, און ווינד.

די טהאלען שא, די בערגער שטום,
די פויגעל־נעסטען ווייסט און לעער,
און די געליעבטע קומט ניט מעהר.
און שוינקט קיין שמייכעל און קיין בלום!

טראַגעדיע

א יך האָב דיך געזעהן אויף דער ביהנע
אין גאָלד און אין זילבער געקלייד׳ט,
א וואונדערבאַר שענע קנאַגינע
פון פּאַזשען און דיענער בעגלייט.

די קרוין אויף דיין קאָפּ האָט געשימערט,
גערוישט האָט דיין זיידענע שלעפּ,
האָסט שטאָלץ, און אום קיינעם בעקימערט,
בעשטיגען די מאַרמאָרנע טרעפּ.

נאָר הינטער דער סצענע פערביטערט
מיט יאוש בעטראַכטענדיג דיך —
געשטאַנען געזיפצט און געציטערט
אַן עלענדער טרוימער בין איך.

כ׳האָב אין מיר געטראָגען די קוואָלען
און שטיל האָט גערעגענט מיין בליק,
וואוי איז דער פּאַרהאַנג געפאַלען,
דערמיט האָט געענדיגט דאָס שטיק.

פראַגמענט

בזט שען, געליעבטע, שען און הייליג!
געמאַכט צו בענשען און צו ליעבען, —
א ספר תורה, יעדער חלק
פון בוראַ'ס אייג'נע האַנד געשריעבען.

דיין „בראשית" ווי דיין „וזאת הברכה",
דיין תוכחה ווי דיין „אז ישיר"
איז גאַט'ס כתב־יד, איז זיין מלאכה,
דו ביזט אין גאַנצען ריין און כשר.

פול מיט זים הנאה —
איבער אונזער וואלד.

און זי שווימט אלץ נעה'נטער צו
איבער אונז צו שיינען.
גליקליך ווי מיר זיינען!
גליקליך איך און דו!

אויפ׳ן טייך

ליעבסטע, זאָג! ווער איז אונז גלייך
ווען מיר ביידע פאָהרען
אויף דעם טייך דעם קלאָרען,
אויף דעם קלאָרען טייך?

אָ, עס איז אַ ליעבע לוסט,
ווען אין ווייכען שלום
ס׳טראָגט אונז ווי אַ חלום
שטיל דעם וואַסער׳ס ברוסט!

פון די וועלען קלינגט אַרויס
ווי אַ זאַנפטער נגון,
ליעב דיך צו פערוויעגען
טרוימענד אויף מיין שויס.

דער לבנה׳ס מילד געשטאַלט
ברעכט אַדורך דאָס בלאָהע

מיט'ן ליעבעם גאָט

אז יעדוויעדעם מאל בעגעגנען
איז שוין איצט א גרוים געשאנק.

„דען מיר זיינען ביידע זקנים,
אונזער טאג איז שוין בעשטעלט —
אפשר וועלען מיר זיך אין איינעם
טרעפען אין א בעס׳רע וועלט"!

אפשר וועט זיך גאָט דערבאַרמען:
אונז ניט מעהר פערוואַרפען ווייט.

„איך געדיינק נאָך אַלץ, געדיינק נאָך,
אין זכרון אָפטמאָל בליצט...
איר דערמאָן מיך און איך ביינק נאָך,
אָבער וואָס־זשע העלפט דאָס איצט?

„גראָה איז אונזער גאַנצער „חדר"
און דער רבי לאַנג ניטאָ.
מיר פערליערען זיך כסדר
און פערגעהען מיט דער שעה.

„אונזער ליעבע, אונזער גבורה,
אונזער האָפנונג וועלט צושטערט;
ענדיגט ענדליך מיט דער קבורה;
מיט דעם לעצטען רידעל ערד.

„ג'לויבט איז גאָט, וואָס האָט אונז ביידען
אָבגעפרישט דעם אַלטען בונד!
נו, א קוש בעפאָר מיר שיידען!
נאָך א קוש און זיי געזונד!

„לאָמיר האַרציג זיך געזעגענען,
און בעהאַלטען דעם געדאַנק,

דאָך זיין ליעבסטע האָט פערטוישט איהם,
ער איז אין דער וועלט אַוועק.

וואָס מיט איהם איז דאַן געוואָרען,
דאָס האָט שטענדיג מיך געפּלאגט.
כ'האָב זייט דאַן זיין שפּור פערלאָרען...
ווער פאָרט זייט איהר, זיידע? זאָגט!

רופט מען אייך ניט יאָסעל שאָכער?
זאָגט! און קומט איהר ניט פון גער?
און געדיינקט איהר ניט אַ בחור
מיט דעם נאָמען משה בער?

„ג'נוג! ג'נוג! מיין פריינד, מיין ליעבער,
ס'האָט דיין אויג דיך ניט גענאַרט.
איך בין דאָס דער יונגער גבור,
וועלכען דו האָסט זעהן געגאַרט.

„דאָס בין איך, דיין אַלטער חבר,
גראָה און שוואַך, און טיעף גענייגט.
אַ, עס האָט די צייט איהר זשאַווער
שוין אויף אונז ארויפגעלייגט.

„קום און לאָמיר זיך אומאַרמען!
קום! מיר זיינען אַלטע לייט.

ציט'רען פלעגט ווי אין אַ פיבער
אונטער זיינע טריט די ערד.

גרייזלאך פּעך־שוואַרץ, אויגען פלאַמען,
און זיין ריהר — אַ ווילדער בראַנד.
לערנען פלעגען מיר צוזאַמען...
זיידע... איהר זייט מיר בעקאַנט...

און אַ קאַפּ, — צומישט דעם רבי'ן,
און אַ שטיפער, — זיינע שטיק!
אַך! וואַם וואָלט איך ניט געגעבען,
נאָר צו טאָן אויף איהם אַ בליק!...

איך וואָלט ממש אינגער ווערען,
זיך דערמאַנט די יונגע יאָהר,
זיידע... כ'לעבען, איך וואָלט שווערען!
אַבער אַך, די גראָהע האָר!...

שפּעטער האָט אַ שענע מיידעל
מיט איהר ליעבע איהם פערלאָקט,
אַ, ער האָט געליעבט איהר עדעל,
און פּאַר מיר זיין האַרץ פערקלאַגט.

יענער חלום האָט בערוישט איהם,
אַט מיט פרייד און אַט מיט שרעק,

אַלטע פריינד

דו אַרט נאָר, זיידע! נאָט אייך שלום.
לאָזט מיר דריקען אייך די האָנד!
עפּעס פונקט ווי דורך אַ חלום
שיינט איהר מיר צו זיין בעקאַנט.

עפּעס רעדט מיר מיין זכרון
און אין די געדאנקען טאָגט:
איך האָב אין די יונגע יאָהרען
אַ געטרייען פריינד פערמאָגט...

שען און קלוג, אַז „קיין עין הרע"!
פון יעדווידער מויל געבראכט,
און זיין שענע בלאָט גמרא
האָט איהם שענער נאָך געמאכט.

און אַ העלד, אַזש פראָסט אַ גבור,
ווי קיין אידיש קינד בעשערט —

טאַנצען שוין אַ גאַנצען חודש
און זיי ווערען אַלץ ניט מיד!
אימפּעריאַלען
און מעדאַלען
איז די תורה פֿאַר דעם איד...

זאַלען שעמען זיך די גוים,
זאַלען קלעמען זיך רשעים!
גריזשען וועלען זיי אַ ביין...
דער לויתן
איז בעשלאַסען
נאָר צו זיין פֿאַר אייך אַליין...

משה איז דערהויך געשטיגען
אייער „שמחה" דאַרף צו קריגען,
אייער נחת, אייער שטרייט...
און געבראַכט אייך
און געמאַכט אייך
פֿאַר די פֿריצים, וואָס איהר זויט...

וואָס איהר טהוט דעם יאָהר דעם גאַנצען
אַרף ניט קיינעם, איהר מעגט טאַנצען
און פֿארבייסען מיט אַ „טרונק"!
דען דער בורא
און די תורה
וויסען אייך שוין אויפֿן וואונק...

כאַטש אין סוכה
זיץ און פוקע;
כאַטש אין שיסעל איז א בראָך...

קויפט, ר' טודרות, קויפט, ר' מיכעל
אתה הראת אויפ'ן ביכעל!...
נאָר בטחון! גאָט איז רייך...
ער וועט כ'לעבען
מוזען געבען,
כאַטש ער האָט ניט איצט פאָר אייך...

פרייט זיך, אידען, עם סגולה,
מיט דער תורה'ס שענע גדולה!
איהר זייט איהרע גרויסע לייט.
א'ן עליה
און א שתיה,
און די אומה איז בעגייט.

לאָנגע יאָהרען ווי איהר פרייט זיך,
לאָנגע דורות ווי איהר דרייט זיך
מיט די רייניגקייט אין האַנד.
קנאַפּ חיונה,
פיעל אמונה,
און איהר לעבט אין יעדען לאַנד...

זעהט ווי אייערע כלי־קודש

א שמחת־תורה טענציל

די אייביגע האָפקע אַרום באַלעמער.

אַ יום מיט זאַרג און מרה שחורה!
פרייט זיך, אידען, מיט דער תורה
און פארגעסט א ווייל די פיין!
הויבט די פיסלאך!
נעמט צו ביסלאך!
שפּעטער וועט דאָס אומ׳טיג זיין...

מיט הקפות און מיט ליעדער,
לומטיג, לעב׳דיג, ליעבע ברידער!
טאַנצט אין איינעם! טאַנצט אויף גיך!
׳רום באַלעמער
מיט א זמר;
מיט די אויסגעדרייטע שיך!...

דלות היינט און דלות מאָרגען,
וואָס זשע העלפט דאָס וויסטע זאָרגען?
תורה׳ס יום טוב איז א תוך, —

האָט ער געזונגען וואָגלענים און רוה,
ער האָט דערלעבט זיין אומה׳ס יונגסטער דור
זאָל זינגען איהם די „האָפענונג" אין קאָהר;
ער האָט געזעהן ווי דער פערצאָגטער, אַר׳מער איד
שטראָהלט אויף מיט תענוג פון „התקוה"-ליעד,
דאָך איהם אַליין, אָהן האָפנונג און אָהן גליק
האָט שטיל דער עלענד צוגעמאָכט זיין בליק
גאָנץ ווייט פון דאָרט, וואוהין ער האָט געשטרעבט;
פון דאָרט, אַוואו זיין חלום האָט געשוועבט...
און וויעדער שטעהען ביידע בעכערם פול
אויף גאָט׳ס בעשטראָהלטען, שכינה־העלען שטוהל,
און וואַרטען אויף א מוזען־קינד ווי ער,
וואָס זאָל אין האָפענונג פערטרינקען אונזער טרער...

ער האָט געקרעכצט דעם גלות און די נאַכט.

געוואַנדערט און געוואַגעלט, און געקלאַגט
האָט ער, געזעכטיגט דאָרט, וואו ניט געטאַגט.
געווויינט האָט יעדער גליעד איהם, יעדער ביין,
אין טיעפען עלענד, אין דער וועלט אַליין.
די שלעכטע ערד האָט רק איהם אַבגענאַרט,
אומזיסט האָט ער פון לייטען הילף דערוואַרט...
דער גלות־בעכער האָט זיין גיסט פער׳סם׳ט
און קומענדיג אין לאַנד פון וואו ער שטאַמט,
פון וואו זיין אומה ציהט איהר חיות נאָך...
האָט ער דערפיהלט איהר עלענד׳ס גרעסטען בראָך...
און גאָט האָט וויעדער איהם דערלאַנגט א וואונק:
„דערקוויק דיך איצטער! נעהם דעם צווייטען טרונק"!
ער האָט דעם אַנדער בעכער גיך געלעערט,
עס האָט זיין אומעט פלוצלונג אויפגעהערט...
פערניכטונג האָט איהם מעהר ניט אַנגעגלאַצט,
אין דער נשמה האָט איהם טריסט געשפראָצט,
מיט שמחה האָט זיך איבערפילט זיין קעהל,
.די „ה א פ ע נ ו נ ג" האָט ער געזונגען העל.

אַזוי האָט ער געאירט פון לאַנד צו לאַנד,
א בעכער אין זיין יעדער דאָרער האַנד;
געאירט דורך טאָג און נאַכט, ווילד אויס, ווילד אייַן,
געזופט אַמאָל די פיין, אַמאָל — די וויין...
א גלות־יתום, א פאַעט דערצו,

צוויי בעכערס

אויף נפתלי הערץ אימבער, בעל „התקוה".

צוויי גאלד'נע בעכערס אנגעגאסען פול
האט גאט געהייסען שטעלען אויף זיין שטוהל.
איין בעכער פול מיט ארץ ישראל־וויין,
דער צווייטער — מיט דעם אידען'ס ביט'רע פיין,
צולאזט אין הייסע טרערען און אין גאל.
ער האט בעשיינט זיי ביידען מיט זיין שטראהל
און האלטענדיג זיי אין זיין ליכט'גען שוים,
האט ער געזאגט צום דיכטער: „קלייב דיר אוים"!
„מיין גאט"! — האט דער פאעט געווויינט — „מיין הערץ
דערציילט מיר, אז פון איינעם וועל איך טרינקען שמערץ.
שוין פיהל איך ווי א וועה דורך יעדער גליעד,
דאך נעהם איך דאס פון דיר, איך בין א איד"...
און אויסגעטרונקען האט דער דיכטער ביז א טרער.
דאס גרויסע הארץ איז איהם געווארען שווער,
א טיעפער יאמער האט געגאגט זיין ברוסט,
פערשוואונדען זיינען פריעד און פרייד, און לוסט.
דער וועלטען־אומער האט אין איהם ערוואכט,

אַ קאַלטער רעגען קלאַפּט;
ווען ווילד די שוואַרצע קראָהע שרייט
מיט חרמות דורכגעזאַפּט;

אַ ווינטער סטראַשעט און אַ קעלט,
אַ ענגשאַפט און אַ פלוך;
ווען איך דערפיהל אַ פרעמדע וועלט
און וויין צוקלעמט און זוך;

דאַן קומסטו פון מיין אַלטען לאַנד,
פון מיין פערגעס'נעם וואַלד.
איך נעהם דיך אין מיין שוואַכע האַנד
און בין געקרעפטיגט באַלד.

אַרום באַלעמער מיט געזאַנג
טראָג איך דיך שטאָלץ צושפּרייט,
און אין מיין זעעלע מיט אַ קלאַנג
וואַכט אויף די גרעסטע פרייד...

עם וועקט דיין זעלט'נער אַראַמאַט
מיר קראַפט אין יעדער גליעד
און מאַכט מיין האַרץ מיט גרויסקייט זאַט
און גרויס אין מיר דעם איד...

דער גלות וויכט מיר פאַר דיין דופט
און פאַר דיין ריין — די נויט.
דו פיללסט מיט בשמים אַן די לופט,
וואַם האַט נאַר האַם און טויט...

לבנון'ס פרישער אַטהעם ציהט
דורך דיין גן־עדן דופט,
דער ירדן זידט, דער כרמל בליהט
און אביגיל רופט.

דו שמעקסט, און מיין ישעיה רעדט,
דו גלאַנצסט, מיין עמום טרוימט.
דו האַלטסט מיין שול און מיין געבעט
מיט גאַלד אַרומגעזוימט.

וועו אין דעם שונא'ס יאַך איך דאַרב,
איך וועלק אין שאַנד און וועה;
וועו יעדע גזירה שניידט אַ קאַרב
אין מיר און איך פערגעה;

וועו זון און זומער זיינען וויט,

TAYLOR INST. OXFORD

צום אתרוג

אַג, געבענשטע פּרי דו,
פון מזרח־זון געקוסט —
וואָס וואַקסט אין יענע פּעלדער, וואו
עס בליהט מיין אַלטע לוסט!

איז ניט דיין דופט אַ זיסער גרום
פון מיינע אַלטע פּריינד,
וואָס נאָר אין זייער גרויסען זכות
בין איך נאָך דאָ ביז היינט?

ביזטו ניט, זאָג! דעם נביא'ס וואָרט,
געפּאָלען פון זיין צונג
אויף יענעם וואונדערליכען אָרט, —
זואָס האָלט מיך אייביג יונג...

דו מוזט זיין דוד'ס ליעד, מיר דוכט,
פול הייליגקייט און פּראַכט,
וואָס איז פערצויבערט אין אַ פּרוכט,
וואָס גרינט און שמעקט, און לאַכט;

דאָס אַרעמע ליכטעלע ברענט.

און אייביג אזוי ווי די תורה,
טראָטץ יעדע פערפאָלגונג און מורא,
וועט לייכטען דער הייליגער פלאָם;
עס וועלען די שטורעמס זיך בייטען,
און צייטען זיך וועקסלען אויף צייטען
אזוי ווי די כוואָליעס אין ים.

און פינסטער און נאַך אַ מאָל ליכטיג
וועט ווערען דער הימעל, און ריכטיג
ווי אימער וועט שוואַך זיין דער ווינד,
צו לעשען דאָס ליכט פון בטחון,
וואָס וועקט אין דעם איד זיין נצחון,
וואָס האָט איהם געהיט ביז אַצינד.

„הנרות הללו", מיין אידעל!
זינג פרייליאַך דיין אייביגעם ליעדעל!
אין איהם ליעגט אַ הימלישעם גוואַלד,
וואָס וועקט דיינע העלדענ־געפיהלען,
און זאָגט צו די חיות וואָס ברילען —
דעם מעכטיגען, געטליכען „האַלט"!

אונשטערבליכקייט

דער הימעל איז פינסטער סכנות,
דער שטורם־ווינד רייסט אהן רחמנות,
און ברומט מיט א שרעקליכע מאכט
און וואלקען אויף וואלקען זיך גארבען,
און סטראשען מיט טויט און פערדארבען,
גאר שרעקליך און קאלט איז די נאכט.

דאך ברענט זיך אזוי ווי דורך צויבער
א פייערעל, הייליג און זויבער,
א ליכטעלע זעהט זיך ארויס —
עס בלאזען און בלאזען די ווינדען,
דאך וויל ניט דאם פלעמיל פערשווינדען.
בחנום! דאם לעשט זיך ניט אויס.

און דורות שוין זיינען צורונען,
עם האבען פערלאשען זיך זונען,
די צייט האט שוין וועלטען פערלענדט,
און ליעדער, און שטערען, און יאהרען
שוין זיינען פערגעסען געוואָרען,

געגנוג זיך אויך צו שטופען,
און הערט זיך אויף צו שלאָגען!

איהר זייט נקודות אלע,
קליינע פינטלאָך, שטילע,
דאָך, הויך און שטאַרק און מעכטיג,
און הייליג שען און פרעכטיג
אין אחדות גרויסע תפילה...

דער „פּתח" מיט'ן „קמץ"

אַדער ליטוואַק און דייטש.

געדיכט צו דער געלעגענהייט פון א פּעראייניגונג צווישען די ניו יאָרקער רוסישע אידען און דייטשע „יאהודים".

דער „פּתח" מיט'ן „קמץ"
געהען מאַכען שלום, —
אַ, וויז דיין חסד, מאַטע!
קלייב אויף די נע ונד'ע,
פּערווירקליך אונזער חלום!

דער „קמץ" מיט'ן „פּתח"
געהען שליסען פּריעדען, —
אַ, גאַט, בעווייז דיין וואונדער:
ניט לאַז אונז געהען בעזונדער
און ברענג צוזאַמען אידען!

דער „פּתח" מיט'ן „קמץ"
קומען זיך פּערטראַגען,
אַ, „חירק" און „מלאפּום"!

געבענשטער מיט דעם הימעל׳ס מעהן,
בעגיימטערטער פון העכסטען מוטה,
דו רעכענער פאַר אונזער בלוט!

אַ, איילט זיך צו דעם גוטען אָרט.
צו קישינעווער קדושים דאָרט!
אַ, זאָגט זיי אָן די גרויסע ניים:
געצאָהלט האָט טיראַניי איהר פרייז,
אַ שונא טויט, ער איז ניטאָ,
„אשירה להשם כי גאה גאה!"

אויף די ערמאָרדונג פון פ...

טיראַן און שונא ישראל.

שטעה אויף, מיין פֿאָלק, שטעה אויף און טאַנץ!
דיין גאָט איז שטאַרק, דיין זיעג איז גאַנץ.
שטעה אויף און זעה דיין שונא'ס סוף!
דעם הימעל'ס לוין, דעם בורא'ס שטראָף:
דיין פיינד איז טויט, זיין גבורה — שטויב,
שטעה אויף און זינג, שטעה אויף מיט לויב!

געלויבט איז ער, דער גאָט פון מאַכט,
וואָס היט זיין קינד אין שרעק און נאַכט,
וואָס האָט פערשריעבען און בעצאָהלט
זיין חוב דעם נאַר, וואָס האָט געוואָלט
אין בלוט דערטרינקען און אין גאָל
ישראל'ס ליכט, דער פרייהייטס שטראָהל.

א, וואויל דיר, דו געוואָגטער מאַן,
וואָס האָט פערניכטעט א טיראַן!
געשיקטער דו, פון גאָט אליין,

אָ, פרייט זיך, זרש, זיהן און פרוינד!
ווי שען דער ייִטער „מאָרגען" שיינט"!

אָט אין דער זעלבער נאַכט געשטערט
איז אויך דער מלך און ער קלעהרט: —
זיין טהראָן איז פעסט, זיין הערשאַפט — גאַנץ,
דאָך וועמען קומט דער לאָרבער קראַנץ;

יאָ, וועלכען מ'ניסטער פון זיין רייך?
דער פּנקם וועלט געעפענט גלייך,
און באַלד דאָס ערשטע אָפּ'נע בלאַט
דערצעהלט פון מרדכי'ס עד'לע טהאַט:

„עס האָבען סריסים צוויי געפלאַנט
דעם מלך'ס טויט מיט פרעכער האַנד,
דאָס האָט דער איד פערהיט אין צייט,
דעם טויט פערוועהרט און בעז פערמייד'ט".

דעם קעניג'ס ג'ויסען רוהט.
ניט פליסען וועט דאָס אידיש בלוט,
און אויף דער תּליה געהן זאָל דער,
וואָס האָט געמאַכט איהר זיין געוועהר...

אַ שלאָפלאָזע נאַכט

(פּורים־באלאדע)

עס גיט איהם ניט קיין רוה די נאַכט,
עם האַלט איהם וואַך אַ בעזע מאַכט,
זיין פּלוך־בעלאָד'נעם מח דרייט
אַ ווילדע לוסט, אַ ווילדע פּרייד.

זיין שוואַרצער בוזים קוועלט, ער טראַכט:
„דער תּליה־בוים איז שוין געבראַכט,
אַ, הענגען וועט דער שטאָלצער איד,
וואַם האַט מיט עהרפורכט ניט געקניעט

„פּאַר מיר, דעם מלך'ס רעכטע האַנד,
אין הודו און אין כוש בעקאַנט —
בעגריסט ביי'ם קיסר'ס גאַלדנעם טיש,
נאַר ניט פון איהם, דער זוהן פון קיש.

„זיין פּאַלק פערניכט איך און זיין גאָט,
געגעבען איז שוין דאַם געבאָט...

שפּראַך

וו אַס־זשע קימערט מיך אַ שפּראַך,
וואָס־זשע לוינט דאָס פּשט'לען,
ווען מיר מוזען קראַנק און שוואַך
געהן ביי שונאים בעטלען?

אַך! די בעטעל־שפּראַך איז טויט,
מעג זי זיין פון בלומען,
קען זי דאָך אין שאַנד און נויט
צו איהר שטאָלץ ניט קומען.

„שפּראַך" מיר ניט, אַ, לאָז דאָס געהן!
פאָלק מיט וועה בעלאָדען,
יעדער פּלוידעריי איז שען
אויף איהר אייג'נעם באָדען...

און וואָס ניצטו פאַר א שפראַך ?
שווייג ! דו לעסטערסט גאָטעס טורעם,
וואָס פערלאַכט דעם גרעסטען שטורעם
און וואָס שרעקט פאַר קיין שום זאַך.

„מיין געבוי בעדאַרף קיין זיילען
און קיין פעסטען פונדאַמענט,
און קיין הובלען, און קיין פיילען,
און קיין קונסט געבראַכט פון מיילען
און קיין ערדישען צעמענט.

„מע‌ג זי דיר ניט שטאַרק געפעלען
מיט איהר אויסערליך געשטאַלט,
דאָך זי קען זיך גאווה'ג שטעלען
מיט די גרעסטע ציטאַדעלען
און פערשפאַטען יעדע גוואַלד.

„זאָל דערפאַר דיר זיין קיין חידוש,
וואָס איך האָב זיך דאָ געמיהט !
דיין געלעכטער איז ניט אידיש.
קום אין סוכה, מאַך דאָרט קידוש
און זיי שטאַלץ ! דו ביסט א איד" !

די סוכה

אלטע טהירען, אלטע ברעטער
און פערפוילטע שטיקער האלץ!
זאגט, וואס האמערט איהר דארט, פעטער,
אין דעם שלעכטען אסיען וועטער —
און וואס זייט איהר אזוי שטאלץ?

וואס זשע קלערט איהר דא צו מאכען
פון דעם אבגעניצטען שטאף?
אייער בנין מאכט מיך לאכען.
ליאד א ווינד און דאס וועט קראכען
און עס ווערט דערפון א סוף.

לאזט דעם האמער, לאזט איהם ליעגען!
לאזט דעם אר'מען מאטריאל!
דען איהר וועט דערפון ניט קריעגען
ניט קיין נוץ, ניט קיין פערג'ניגען
און איהר שאפט פאר דעם פערפאל.

„קינד! וואס רעד'סטו פאר דברים

י ש ר א ל

א, זאגט, מיט וואָס איז באַלזאַמירט
מיין פאָלק, מיין אייביג פאָלק געוואָרען?
אזוי לאַנג טויט און עקזיסטירט,
זיין פעטם און מאַרך נאָך ניט פערלאָרען...

עס ליעגט אין טרונע פון דער צייט,
א מומיע ווי פון אַלט מצרים,
אין פרעמדע וועלט־מוזעאומס ווייט
און חלום'ט פון ירושלים...

דאונען

הערענדיג דעם בעריהמטען וויענער חזן דאן פוקס.

אין האב געהערט דיין זיסען דאונען,
דיין בעטען גאט מיט פרומע ליעדער
און האב צום ערשטען מאל פערשטאנען
די שטארקע קראפט, וואס ליגט אין סידור.
איך בין ניט פרום, בין ווייניג גלויביג,
אין תפילות שוין ניט מעהר בעהאווענט,
דאך דו האסט מיך צוריק געוואונען,
איך האב געגלויבט און האב געדאוונט...

וואָס רויבט אונז דעם ביסען דעם לעצטען פון מויל
און טרייבט אונז דורך נאַכט און דורך שרעק, און דורך
גרויל
אין אַנד'רע מדינות צו זוכען אַ תקומה.
אַ פלוך אויף דמשק!

אַ פלוך אויף דמשק שיק אַן אויף איהר, גאַט!
אַ ווילדען צושטערער און מאַך איהר צו שפּאַט
פאר אונזערע וועהען און אונזערע קלאַגען, —
פערוואַנדעל איהר טהראַן און איהר הערשאַפט אין ברוך,
און מעק אוים אויף אייביג איהר שם פון דיין בוך
און זאַלען די קומענדע דורות נאָר זאָגען
אַ פלוך אויף דמשק!

א פלוך אויף דמשק

א פלוך אויף דמשק דאָס בלוטיגע לאַנד,
וואָס האָט ניט קיין עהרע און וויים פון קיין שאַנד.
און קען קיין רחמנות, און אַכטעט קיין טרערען,—
וואָס באַד'ט זיך אין אידישע בלוט אַהן אַ מאָס
און גיט ניט קיין אורזאַך און זאָגט ניט פאַר וואָס
זי זוכט אונזער רוהע און פריעדען צו שטערען.
א פלוך אויף דמשק!

א פלוך אויף דמשק, די גיפטיגע שלאַנג,
וואָס לויערט אויף אונז און פערשטעלט אונזער גאַנג
אויף יעדוועדען אייניציגען וועג פון חיונה,
וואָס לאָזט אונז פאַר קעלט און פאַר הונגער דערגעהן,
וואָס שטערט אונז אפילו דאָס שטילע געוויין
און לאָזט אונז ניט אַפהיטען אונזער אמונה.
א פלוך אויף דמשק!

א פלוך אויף דמשק, דאָס זינדיגע רייך,
וואָס לייקענט אין אַלץ וואָס איז מענשליך און גלייך
און גיהט אויף פערדאַרבענע וועגען און קרומע,

פאַרמער

אַנקעל׳ס פאַרם־גאזונות פלאַקערט
און זיין ארבייט האָט אַ ווערטה...
שוין פון דורות ווי ער אַקערט,
אַקערט מיט׳ן נאָז די ערד...

און אזוי רק שאַפט ער ווער׳מער,
זעעט מיט קברים און מיט געלד...
אָ, ער איז אַ גרויסער פאַרמער,
אונזער יאַנקעל, אונזער העלד!...

הערצל

א וועק דער טרוימער און זיין טרוים,
דער צויבער איז אין שוים צורונען,
דער קאמפף, וואס האט א פאלק געוואונען —
א חלום, וועלכער גלויבט זיך קוים!
דער העלד און דער שטרייט,
דאס פעלד און די צייט,
דער מוט און דער צוועק,
אלסדינג איז אוועק!
דער גייסט, וואס האט צום ליכט געשטרעבט,
האט אויסגעדומפפט, איז אויסגעוועבט.

דער שופר

ניט צום זיעג און ניט צו פרייהייט,
שאלט איצט אונזער אינסטרומענט,
שקלאוון זענען מיר און פרעמדע,
און פון קיינעם ניט דערקענט.

ס׳קען די מענשהייט ניט איהר לעהרער,
ווען האט איהר מיט גיסט בעזעלט.
א, עם קען אונז ניט די פאלשע,
שלעכטע שילערין — די וועלט!

אנדערש רוישט יעצט אונזער שופר
אין דעם שווארצען גלות־תהום:
יעדער „תקיעה" איז א שחיטה,
יעדער „תרועה" — א פאגראם.

אונזער יובל און נצחון
ליעגען אין דער צוקונפט ווייט,
ווען די פעלקער וועלען אויפשטעהן
מיט דעם מארגען פון דער צייט...

גלות

I

וואו טהוט מען הין די מידע ביינער?
וואו גלייכט מען אויס דעם רוקען?
דער וועג זעהט אויס מסוכן...
א יעדער טריט איז פול מיט שטיינער!
וואוהין? וואוהין? דו אַר'מער וויינער!

II

העלפט דעם נע ונד'ן ברודער!
שטרעקט איהם אויס א וואַרמע האַנד!
שטעלט זיך ביי זיין שיקזאַלס רודער
אין זיין נייע היימאַטס־לאַנד!

ער אַנטלויפט פון טויזענד קללות
פון דעם טייפעל'ס שוואַרצען רייך,
העלפט איהם פטר'ן דעם גלות,
ווען ער קומט אַהער צו אייך!

אין גלות

דונקעלע מחשבות, טריבע,
און דאָס האַרץ דערלאַנגט אַ קלאַפּ:
אַך, אַנשטאַט דאָס ליעד פון ליעבע,
זינגען מיר דאָס ליעד פון שאַפּ!

יענע צייט פון פרייד און טוגענד
איז געשטאַרבען, זי איז טויט!
און מיר זעהען אונזער יוגענד
פאַלענדיג אין קאַמפּף פאר ברויט!

אביגיל און שולמית
מוזען טרייבען די מאַשין
אין פערשאַלט'נע ד' אמות,
ביי אַן עקעלהאַפטע שפּין,

און אַבשלום איז אַ פּרעסער,
צי אַ פּעדלער אויפ'ן מאַרק,
און ער האַפּט ניט מעהר אויף בעסער
בויגט צופריעדען איין דעם קאַרק...

צום וואַנדער=שטאַב

ש טעקען, דו מיין אלטער שטעקען,
וועלכער וויים מיין יעדער גאַנג,
וועלכער קען אין צייט פון שרעקען
זיך פערוואַנדלען אין א שלאַנג...

זאַג מיר, אלטער פרייַנד, ביז וואַנען,
יא, ביז וואַנען איז דער שיעור?
זאַג, ווי לאַנג איך וועל נאָך שפּאַנען
און זיך חבר'ן מיט דיר?

געשריען: „גראָבט אַ צינדער!
צושטערט איהר ביז צום גרונד"!

אַ, נידערטרעכט'ג בבל!
דו נאַכט'ס פערשאַלט'נע האַנד!
א לויב צו יענע העלדען
דיין סוף וואָס וועלען מעלדען
און דיך פון פעלקער־טאַווע
אראָב מעקען מיט שאַנד!

ווי קענט איהר דאָס פערלאָנגען
פון אונזער אַר׳מען שטאַנד ?
ווי קענען מיר זיך צווינגען
אויף פרעמדע ערד צו זינגען
די געטליכע געזאַנגען
פון דעם געבענשטען לאַנד ?

אויב איך פערגעס מיך דיינער,
ירושלים מיין,
זאָל וועהטאָג אויף מיר קומען,
זאָל וועלן אַבגענומען
דער רעכטער אַרעם מיינער
און ניט בעוועגליך זיין !

זאָל צוקלעפען אויף אימער
צום גומען מיר די צונג
אויב אויך אין מיינע פריידען
כ׳וועל וועגען דיר ניט רעדען,
ניט גלוסטען נאָך דיין שימער,
צו זעהן דיך וויעדער יונג.

געדיינק, גאָט, אדום׳ס קינדער
ירושלים׳ס וואונד !
וועך זי האָט טיעף געבלוטיגט
האָבען זיי נאָך טויט ערמוטיגט,

על נהרות בבל

בי בבל׳ס שטילע טייכען
פעראומערט און פערצאגט —
דאָרט זיינען מיר געזעסען
אן ציון ניט פערגעסען,
געיאָמערט אהן א גלייכען
דערמאָהנט זיך און געקלאָגט.

אויף יענע וועלבעם שטומע,
דאָרט האָבען מיר מיט וועה
די האָרפען אויפגעהאָנגען,
מיר האָבען גאָט׳ס געזאָנגען
אין יענעם לאָנד פון טומאה —
ניט מעהר געשפיעלט אויף זיי.

דאָרט האָט דער פיינד געבעטען
אונז האָלטענדיג אין צוואָנג —
„א, זינגט אין האָרמאָניען
דאָס פרייליך ליעד פון ציון,
פון אייערע פאָעטען
דעם לוסטיגען געזאָנג“!

צ י ו ן

ג עהט אויף די זונן, מיט זיסען פרייד
מוז איך אַן דיר געדיינקען
און געהט זי אונטער, טיעפעם לייד
בעפאַלט מיך, טיעפעם ביינקען.

אין מזרח איז מיין היים געווען,
אין מערב איז מיין גלות,
ד׳רום פרייט דאָס מיך פערשפרייט צו זעהן
דעם מאַרגענ׳ס גאָלדנע פּאַלעם;

ד׳רום וויין איך ווען עס געהט אַוועק
דער טאָג אויף דונק׳לע וועגען,
און פון דערווייטען ווינקט מיט שרעק
די שוואַרצע נאַכט אַנטקעגען.

און קיינמאל געהאלפען ניט זיין.
און רק זיין אונזיכערהייט פיט׳רען
מיט נייע יסורים און פיין...
ביז וועלט וועט ענדליך ממלא,
וואם איהם האט זיין נביא געזאגט —
און ער וועט אין איינעם מיט א ל ע
דערזעהן וואם די צוקונפט פערמאגט...

צוטאשט אונטער יעטוויעדען בוים,
פער'נבזה'ט מיט זנות אלע וועגען,
גע'חלום'ט דעם זינדיגסטען טרוים...
עס האבען די אידישע טעכטער
געטאנצט אין א שלייער פון חטא,
געלאכט יענעם זיסען געלעכטער,
וואם ווינקט צו א שענדליכע בעט...

זיי האבען געזוכט זיך צו לעקען
צו יעדען, וואם האט דאם געוועלט,
געזוכט זייער שטאם צו פערמעקען,
מזבחות צו געצען געשטעלט.
גע'שחט'ען אויף יעדוויעדער במה,
קרבנות צו שדים געבראכט...
און האבען פערפלעקט די נשמה,
וואם האט פאר א פאלק זיי געמאכט.

נו, שטירצען און זינקען די מוי'רען
דורך בבל'ס טיראנישע האנד.
יהודה וועט אייביג בעדוי'רען
זיין רוהיגע היים און זיין לאנד.
ער וועט מעהר קיין טריסט ניט געפינען
און ביטער וועט זיין איהם און באנג.
א טרעהר נאך א טרעהר וועט איהם רינען
און טרויער וועט זיין זיין געזאנג.
אזוי וועט ער שלוכצען און ציט'רען,

ער וואַרפט ניט דעם שונא אין טעות
און ברעכט ניט זיין אייזען און שטאָל.
ווייל שוועד איז די זינד פון יהודה,
ער האָט דאָס געטריעבען צו וויט —
דרום מאכען כלי זיין אַ סעודה
פון זיינע בעשיצער אין שטרויט.

דערפאַר איז די זיעגערין בבל,
דאָס איז „אל נקמות" בעפעהל:
„פערוואַנדעל דעם פאָלק אין אַ אבל
און מאַך פון זיין מקדש אַ תל;
פערטרייב איהם אין פינסטערען גלות,
עס איז מעהר קיין זכות ניט פאַראַן, —
עס ווערען מקוים די קללות
פון יתום און פון אַרעמאַן.

זיי האָבען דעם אביון בערוסען,
בע'גזל'ט דעם קנעכט פון זיין לוין,
שטאָלצירט מיט אַ שווארצען געווויסען,
געגלאַנצט אין אַ זינדיגע קרוין.
זיי האָבען די צניעות פערשטויסען,
ענטבלויזט זייער נאַקעטע שאַנד,
געפאַרט זיך ווי הינד אין דערוויסען,
געצויגען צו חרפה די האַנד.

זיי זיינען אַהן בושה געלעגען

און ליאַרמען נקמה און בלוט.
עס קעמפֿען און פֿאַלען, און פֿליהען
די קינדער פון „אייניציגען גאָט",
די העלדישע קריעגער פון ציון,
זיי קענען ניט רעטען די שטאָדט.

עס בריה'ן זיך אויף די מצודות,
וואו אידיש בלוט ריקעט און פֿליסט —
די לעצטע גבורים יהודה'ס,
די קריעגער די לעצטע אומזיסט.
א ווילדער געפֿעכט און געשמעטער,
דאָך ברינגט דאָס עקשנות קיין זיעג.
יעהאָוואַ, דער גאָט פון די געטער,
ער נעהמט ניט קיין האַנד אין דעם קריעג.

ער לאָזט ניט קיין נסים ערשיינען,
ער שיקט ניט זיין מלאך אין שלאַכט,
ער שיצט ניט קיין זייד און קיין ליינען,
ער שיצט ניט דאָס געטליכע פֿראַכט...
דער כהן, דער פירסט און דער שופט,
זיי פֿאַלען צוגלייך מיט דעם קנעכט.
עס גילט ניט דער חושן ואפד,
עס גילט ניט דער „שם" אין געפֿעכט.

עס ווייזט ניט דער קריעגם העלד צבאות
זיין פּיי'רדיגען שוועד ווי אמאָל,

פערזינדיגט

יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות
גרון ומשקרות עינים הלוך וטפוף תלכנה
וברגליהם תעכסנה... (ישעיה).
ותפשקי את רגליך לכל עובר ותרבי את
תזנותך... (יחזקאל).

עס קראכען די מעכטיגע טוי'רען,
עס פאלען פאנאנדער די וועגט;
עס שטירצען און זינקען די מוי'רען,
עס בלייבט ניט קיין איין פונדאמענט.
דער בלוטיגער פיינד האט געוויזען
די קראפט פון זיין אייזערנע האנד.
עס מאכען די בבל'שע ריעזען
א תל פון דעם הייליגען לאנד.

עס לויפען אום העלישע שרייער
און וועקען א טייוועלשען מוטה.
און רופען פערווויסטונג און פייער,

„זשא קיוז"*)

(אויפ'ן טויט פון עמיל זאלא)

נ יטא עמיל זאלא, עס איז געשעהן!
פער'יתום'ט ליעגט דער מענשהייט'ס שטארקע פען —
די פרייע האנד איז קאלט, זי שאפט ניט מעהר,
דער אמת ווינט און פרייהייט לאזט א טרער,
און דורך די וועלטען טראגט זיך לויט א כרוז:
די וואהרהייט רופט איך מוז: „זשא קיוז, זשא קיוז"!

און כל זמן ערד וועט געהן ארום איהר אקס,
ביז זי וועט זיך צושמעלצען ווי א וואקס,
און כל זמן עס וועט גליהען נאך איין שטראהל
און אין דער וועלט וועט זיין איין טראפען גאל,
וועט דונערן מיט צארען יענער כרוז
און וועט זיך ענדיגען: „זשא קיוז, זשא קיוז"!

*) דער טיטעל פון דעם בעשולדיגונגס בריעף מיט וועלכען דער גרויסער פראנצויזישער פריהייטס-קעמפפער און דיכטער עמיל זאלא איז ארויסגעטרעטען געגען די בלוטיגע פיינד פון דעם אידישען מערטירער קאפיטאן אלפרעד דרייפוס.

אַ, טהייערע היימאטה, דיין שפראכע,
ערוועקט מיר אַ פרייד און אַ שמערץ,
געפיהלען פון ליעבע און ראַכע,
פערבראַנגען מיין עלענדעס הערץ!

ו י ח ד...

אדער גוטלאנד און בלוטלאנד.

א, גוטלאנד, קוים הער איך דיין שפראכע,
דערפיהל איך א פרייד און א שמערץ,
געפיהלען פון ליעבע און ראכע
ערוואכען גאנץ טיף אין מיין הערץ.

עם שוועבען מיר אום פאר די אויגען,
צוויי בילדער — א, גרויסער קאנטראסט!
מיין מוטער, וואס האט מיך ערצויגען,
מיין היימאטה, וואס האט מיך פערהאסט.

מיין וויעג און מיין קבר צוזאמען.
ווי ליעב און ווי שרעקליך! איך פיהל,
ווי צווייערליי גוואלדיגע פלאמען
פערברענען מיין ברוסט אין דער שטיל.

א, גוטלאנד ווי וואלט איך געקראכען
אויף דר'ערד און געקושט דיינע זאנד!
א, בלוטלאנד ווי וואלט איך צובראכען,
אין שטיקער דיין מערדערישע האנד!

אַ, הייליג איז די ערד אַוואַו איהר טרעט,
די רוינע בלוט, וואָס קלעפט אויף אייער בעט!

אַ, הייליג, הייליג, הייליג יעדער טראָט!
און הייליג, הייליג, הייליג יעדער שפּאָט!
יאָ, הייליג, הייליג, הייליג פונקט ווי גאָט!

אוואו, זאגט, גלויבט איהר וואַרט אויף אייך אַ זכות?
וואו ענדיגט זיך דעם יאָמער'ס טיעפער פלום?

ערפאַהרונגם־בלומען, גראָהע האָאר, און איהר
געבענשטע פרויען־אויגען פול מיט צניעות,
פול מוטער־ליעבע, פייכט פון הייסע בכיות,
איהר לעבענם ברכות, אונזער העכסטע ציער,
ווי וועלט איהר ביליג ביי אַ פרעמדע טהיר!

אַ, וועה, פערפאַלגטע פון דעם שונא'ס האַנד!
אַראַבגעבראַכטע ביז צום קלענסטען שטאַנד,
וואו האָט די ערד פאר אייך אַ פרייען לאָנד?

דער זויגלינג שלומערט ביי דער מוטער'ס ברוסט,
דאָם עלט'רע חלום'ט נעבען קראַנקען טאַטען,
דאָם עלטסטע וואַכט און וואַנדערט מיט, אַ שאַטען!
דער זיידע — מיט אַ בליק פון האָפנונג פוסט,
שלעפט נאָך דעם גוף מיט אַ בית־עולם לוסט.

געשיכטע! דו טראַגעדיעם גרויסער רייך,
וואו יעדע שורה איז אַ בלוטיגער טייך,
דו האָסט קיין בילד צום אידען'ס עלענד גלייך:

נו, געהט! קרבנות פאַר דער מענשהייט'ס חטא,
מסתמא איז די צייט נאָך ניט געקומען
דער דורות־אַלטער חורבן זאָל פערשטומען.

צו די פּאָגראָם קרבנות

געווידמעט דעם רוסיש אידישען מאָלער מינקאָווסקי

כ׳האָב טויזענד מאָל אויף אייער בראָך געקלאָגט
און טויזענד מאָל מיין קול פאר אייך ערהויבען,
די וועלט געפרעגט, דעם יושר און דעם גלויבען
פאַרוואָס איהר ווערט גע׳שחט׳ען און געיאָגט,
דאָך קיינער האָט דעם סוד מיר ניט געזאָגט.

און וויעדער זעה איך מוטער, גרייז און קינד
פערוואונדעט, עלענד, הפקר פאר דעם ווינד.
פערלאָרענע! א, וואָס איז אייער זינד?

צושלאָגען און צובלוטיגט, קראנק און בלאָס,
מיט עפה׳לאָך, צו וועה און שאנד געבאָרען,
קרבנות פון אַן אונגערעכטען צאָרען,
געהעצטע פון אַן איינגערעדטען האָס,
דעם ראכע־גייסט צוליעב, דעם גאָט פון כעס, —

וואוהין פאָרט ציעלט יעצט אייער מיעדער פוס?

דער איד צו קריסטוס

צום קרייץ גענאָגעלט מיט אַ בלייכען פּנים,
מיט ווילדען שמערץ אין די געקוועלטע גליעדער,
בעטראַכטסטו דיינע אונערבאַרמדיגע שונאים,
וואָס רופען זיך מיט אונרעכט דיינע ברידער.
דו רופסט דורך טיעפען יאָמער, פּיין און קוואַלען:
„מיין גאָט, מיין גאָט, וואָס האָסטו מיך פערלאָזען"?
דאָך דיין געבעט ווערט מיט דעם ווינד פערבלאָזען
און דיינע טראָפּענס בלוט צום באָדען פאַלען;
צום קאַלטען באָדען, פון דיין גוף דעם ריינעם!
עס לאָבען זיך די פּייניגער און פרייען
מיט דיינע איבערמענשליך ביט'רע וועהען,
און שפּאָט פערנעהמסטו נאָר, קיין טרייסט פון קיינעם.
כ'קוק טרוי'ריג ד י ך אָן און איך קוק אויף ז י ך,
מען זאָגט מיר דאָס ב י ז ט ו, דאָך דאָס בין א י ך...

נאַציאָנאַלע האַרפּע

דאָך דער הימעל האָט פערנומען
דעם פערלאָרענעם׳ס געבעט
און א מלאך איז געקומען
און האָט פריי דאָס וואָרט געזעדט.

אויף קענטאָקי׳ס גרינע וויזען,
אין א שטיבעל אויפ׳ן פעלד —
איז דער ריעז פון פרייהייטס ריעזען
אָנגעקומען אויף דער וועלט.

„לאָזט איהם לויז"! האָט ער געליאָרמט,
„וועלט דורך זיין פערגעהן ניט רייך!
„גאָט האָט זיך אויף איהם דערבאָרמט,
שוואָרץ צי ווייס, מיר זיינען גלייך"!

און ער האָט די קייט צוריסען
און געלאָזען געהן דעם קנעכט,
און בעפריט א פאָלקס געוויסען
און געקרוינט דאָס מענשענרעכט.

לינקאָלן

דיפצענד האָט דער אר׳מער נעגער
זיין פערלאָרענקייט געמיינט,
און האָט אויף זיין וויסט געלעגער
דורך די שטילע נעכט געווויינט.

מיט די ווייסע ציינער ביסען
פלעגט ער אָפט זיין שוואַרצען לייב,
פלעגט אויף זיך די הויט צורייסען
און דעם סוד פערטרויט זיין ווייב.

נאָר דעם יאָך האָט ער געטראָגען
שטיל און רוהיג ווי א לאָם,
פלעגט זיין שיקזאָל ניט בעקלאָגען,
האָט געשטיקט אין זיך די פלאָם.

אפריקא האָט איהם געצויגען,
נאָך זיין חיים האָט ער געגאָרט,
דורך די מידע זעהנזוכט׳ס אויגען
האָט דער וועה זיך דורכגעשפאָרט.

דער טויטער מאַטראָז

עס בילט דער ווינד ווי אַ משוג׳נער הונד,
די וועללען לויפען ווי פער׳סם׳טע.
און אויף די וואַסערס די צושאמטע,
וואָס רוישען איבער אַ צוקאַכטען גרונד —
מיט שווערען כריפען ווי אַ טעמפּע זעג
איין אר׳מע שיף שניידט דורכ׳ן ים אַ וועג.

און קאַלט, און פינסטער איז די ווילדע נאַכט.
דער דונק׳לער דעק ווערט זאַכט בעטרעטען.
מיט איינגעהאַלטענעם, שטילעם בעטען,
דער טויטער ווערט ארויפגעבראַכט.
דער קאַפּיטאַן, דעם שוואַרצען קרייץ אין האַנד,
דער טויטער, צוגעדעקט מיט שוואַרץ געוואַנד.

איין ארעמער מאַטראָז, האַט טריי געדיענט
די שיף זייט לאַנגע יאָהרען,
געבלאַנדזשעט האַט אין זיין זכרון
דער עכּא פון דעם שטאַרקסטען ווינד.
ער האַט געקענט איידען וויטען פּאַרט,
יעצט איז דער ווילדער ים זיין גוטער אָרט.

אייביגע קולות

עס טראָגט זיך אַ טריימטענדער קול דורך די וועלטען!
„איך וועל אייך פערגעלטען, איך וועל אייך פערגעלטען".
און נאָך אַ קול פול מיט פערצווייפלונג און צאָרען
געריצט דורך דעם שרעקליכען וועהטאָג פון יאָהרען
צוקלינגט מיט אַ פראָגע, וואָס וויל ניט פערשטומען:
„אַ, ווען וועט דאָס קומען? אַ, ווען וועט דאָס קומען"?

„אַבימעלע שפּעטער, אַבימעלע שפּעטער, —
עס דאַרפען נאָך וועלקען און גרינען די בלעטער"...
ערוויעדערט דער טרייסט מיט אַ קול פון רחמנות —
„איך וועל אייך פערגעלטען, אויף מיינע נאָמנות"!
דאָך ווילד רוישט דער וועהטאָג און טענה'ט מיט האָרטען:
„מיר קענען ניט וואַרטען, מיר קענען ניט וואַרטען"!...

עס וועלקט און עס גרינט, און עס בייטען זיך וועטערס,
עס קומען אַלץ צו און פערגעהען די „שפּעטערס"
און אימער נאָך טראָגט זיך אויף בערג און אויף טהאָלען
דער טרייסטענדער קול און ער וועלט ניט פערשאָלען,
און אימער נאָך טראָגט זיך די פראָגע ווי פלאָמען
און מישען זיך בייד אין האָרץ מיר צוזאַמען...

יענע יונגע פרייד ניטאָ מעהר,
יענער הייסער וואונש איז טויט.

אויף דעם עלענד פון די מענשען
האָב איך אויסגעווויינט מיין בליק.
ניין! איך האָב ניט וואָס צו בענשען,
וואָס צו ליעבען. נעהם צוריק!

מוזע, נעהם די כלי דיינע!
נעהם, איך דאַרף ניט דיין געשאַנק!
איך האָב אַלע ליעדער מיינע
אויסגעקלאַגט שוין, איך בין קראַנק.

כ'האָב דעם לעבען׳ס בראַך געזונגען
אין דעם שיקזאַל׳ס שווערסטע טראָפּ.
ניין! עס איז מיר ניט געלונגען
זיך צו פרייען. אַך גיעב אָב!

און האָט פון דעם בלויען בויגען
מיר א האַרפֿ אַראָב דערלאַנגט.

„נא דיר הימעל׳ס העכסטע פרייד‌ען" !
האָט געזאָגט זי, „זיי דערקוויקט !
שפּיעל און זינג, און וויים קיין ליידען !
ליעב און לעב, און זיי בעגליקט" !

און זי האָט די יונגע פינגער
גלייך פער׳קנס׳ט מיר מיט דער האַרפֿ
און געבענשט מיך אַלס א זינגער
און געזאָגט מיר וואָס מען דארפֿ...

איך האָב אונשולדיג געזונגען
ווי א פויגעל אויפ׳ן בוים,
און מיין האַרפֿ, זי האָט געקלונגען,
אָבער וועה ! ניט יענעם טרוים !

יענעם חלום טראָגען ווינדען,
יענער נחת איז געדויבט.
יענע שענע ציים זאָל שווינדען
פלוצלונג, אך ! וער וואָלט געגלויבט ?

איצט איז מיין געזאַנג דער יאָמער,
מיין פאַנטאַזיע איז די נויט.

אבער זי פלעגט שטיל און זאכט
איינבויגען פאר מיר די הימלען
און איך האב דארט אלץ בעטראכט...

וען איך האב מעהר קראפט בעקומען,
האב געכאפט שוין מעהר פערשטעהן,
האט זי מיר די האנד גענומען
און געלעהרענט ווי צו געהן.

איבער מאי און איבער בלומען
האט זי מיר געפיהרט צום גז'אנג.
פרייד איז דורך דער לופט געשוואומען
און בעגריסט מיין ערשטען גאנג.

איבער מיר די גאלד'נע שטראהלען,
מיר ארום — דער גרינער וואלד.
וואו מיין בליק נאר איז געפאלען
האט געגרינט, געבליהט, געשטראהלט.

און אין מיטען די קאפעלע
האט געטרילערט און געשפיעלט ,
און אין מיטען פון מיין זעעלע
האב איך פרישען גליק דערפיהלט.

דארט האט זי דאס אויסגעצויגען
איהרע הענד, עם האט געבלאנקט !

פּאָעזיע און לעבען

גאָר פון אָנפאַנג נאָך, אין וויעגעל
האָט זי זיך צו מיר ענטפלעקט,
מיך מיט איהרע צויבער־פליגעל
ליעב און האַרציג צוגעדעקט.

זי האָט ווי א טרייע מאַמע
אָנגעזויגען מיך מיט לוסט,
די נשמה'ס צאַרטע אַמע
מיט דער וויסער מוזענברוסט.

צאַצקעליך פלעגט זי מיר ברינגען,
הימעל־צאַצקעס וואונדערשען!
און פלעגט שפּיעלען און פלעגט זינגען,
זינגען מיר צום שלאָפען געהן.

איך פלעג ליגען, זי פלעגט זיצען
נעבען מיר און האַלטען וואַך.
זיסע סודות, עד'לע וויצען
אָנפערטרויען מיר א סך.

פּאַר געשמאַקהייט פלעג איך דרימלען,

פאַרוואָס?

ע ס שטרעבט דער מענשליכער פערשטאַנד
די אַלטע וועלט צו מאַכען אינגער.
ער ווייל פערלייכטערען די האַנד,
ווייל מאַכען אונזער פּראַצע גרינגער.

ער רעדט צום שטראַהל, ער זאָגט איהם „טו"!
מאַשינען ארבייטען און פייפען.
עס „ווערט" דו זעהסט קוים ו ו י און ו ו א ו,
דו שטוינסט, דו קענסט עס ניט בעגרייפען.

עס לויפען וועגענער אָהן פערד,
עס בליצט דאָס וואָרט אַריבער ים'ן,
עס ארבייט ווינד און לופט, און ערד,
און גאָט מיט די נאַטור צוזאַמען.

עס שאַפט פאַר דיר דאָס גאַנץ בעשאַפֿ,
א, מענש, פאַרוואָס ביסטו נאָך שקלאַוו?

פרויען-שטימרעכט

ג יט איהר שטימרעכט, גיט עם גערן!
לאָזט די פרוי ניט זיין געקוועלט!
דען איהר שטים איז וואָס מיר הערן
וען מיר פאלען אויף דער וועלט.

א, איהר שטים איז וואָס בעגריסט אונז
דורך דעם לעבענ׳ס וועיטען גאַנג,
און דערקוויקט אונז און פערזיסט אונז
יעדען וועה ווי א געזאַנג.

לאָזט די מוטער און די שוועסטער
העלפען פיהרען אונז דאָס לאַנד,
דען דאָס איז דער וואונש דער גרעסטער
און דער מענשהייטס העכסטער שטאַנד!

צום ארבייטער

אלע ריידען, אלע שרייען,
אלע קריגען זיך פאר דיר
און דו האסט ניט וואס צו „קייען",
און דו האלטסט נאך מיט'ן גביר.

זוכסט איהם דוקא אנצושטאפען
מיט דעם כח וואס דו האסט.
דו בעזינגסט די פילאנטראפען
און פערשטעהסט ניט, וואס דיר קאסט.

אויף א פּעראורטיילטען מיליאָנער

מען היט אונז פון משוגענע הינד,
מען ראַמט זיי אָב פון אונז'רע גאַסען, —
נאָר ניט פון וואוילטאג'ם ווילד געזינד,
וואָס איז געפּעהרליך פּאַר די מאַסען.
משוגע לויפען זיי אַרום,
די רייכע, העסליכע הולטאַיעם,
און שאַפען טויט נאָר און לויות,
און ג'זעץ, און אַרדנונג בלייבען שטום.

דערפּאַר איז דאָס א גרויסע ניי'ס —
ווען פון דעם גאָלדענעם מזבח
ווערט אַבגערימען דער רוצח
און צאָהלט מיט זיך דעם שוואַרצען פּרייז.

זיי קוקען זיך ארום מיט צארן
קלאפענדיג די ביינער־גליעדער:
„עס קומען צייטען, קומען יאהרען,
פאריז וועט זינגען אנד'רע ליעדער.

„וואס גיסטער האבען היים געפריידיגט,
געדאנקען — צו דער ליכט געטריעבען,
נשמות — הימעלדיג פערטהיידיגט
און אין דער ריינער זונן פערשריעבען;

„דאס וועט אומזיסט דער שונא וואַרטען
אין אש און פוס־שטויב צו פערקערען,
דאס וועלען טויזענד באנאפארטען
און ארליאנסער ניט צושטערען".

מיר זיינען אייערע קאמראדען:
פערלאז'נע קינדער פון די גאסען,
פערוואנדעלט אונז אין באריקאדען!"

דאך אימער טומלען נאך און שפוקען
די קנעכט פון יענע נאכט-רעגיערער,
זיי זוכען טהראנען זיך צו בוקען,
זיי ביינקען נאך די פאלקס-פערפיהרער.

זיי מינט'רען נאך דעם טויטען נגון,
וואס בלאנזשעט אום פערפלוכט און טמא —
און קען קיין אויער מעהר ניט קריעגען
און ניט געווינען קיין נשמה.

עס גלגול'ט נאך די שוואַרצע סוויטע
צו קרוינען וויעדער די טייוואלים,
צו שיינקען זיי די אלטע שליטה,
דעם לאנג-פערשוואונד'נעם שוידער-חלום.

נאר אויף דעם פערלאשעז*) דעם שטילען
ערוואכען פרייהייט'ס פאהנען-טרעגער,
זיי הערען קיסר-ליעדער שפיעלען,
עס הויבט זיי אויף פון די גרעלעגער.

---

*) דער פאריזער בית עולם, וואו עס זיינען בעערדיגט די העלדען פון דער קאמונע פון יאהר 1871.

עס גרילצט דער מאָנאַרכיסט דער בלינדער
די אַלטע, פינסטערע ראָמאַנסער,
עס בושעווען דעם טייפעל'ס קינדער:
דער באָנאַפּאַרט דער אָרל־אַנסער.

זיי ציהען די צופּלאַצטע סטרונעס
אויף טיראניי'ס צובראָכ'נע פיעדעל,
און וועקען פון צופוילטע טרונעס
דאָס שטומע, אויסגעשפּיעלטע ליעדעל.

דאָס קלינגט! משונה־ווילד זיך שלעפּען
תכריכים דורך די בלאַסע טענער,
עס טראַמפּלען אום אויף גאָלד'נע טרעפּען
אין בלוט געבאָדען יענע מענער

און יענע פרויען, וועלכע האָבען
מיט שפּאָט געוואַלצערט איבער גריבער
און האָבען ענדליך זיך בעגראָבען,
די צייט איז איבער זיי אריבער.

דען הערט! נאָך דונערען די שטיינער
פון די פּאַריזער טראָטואַרען:
„דאָס צאָהלען אָב די אָר'מע וויינער
די טרערען־לוין צו זיי'רע האַרען!

„אָ, רייסט אונז אויס געטרעט'נע מאַסען!

גלגולים

פאַריז, דעם 16טען מאַי, 1909. היינט האָט זיך דאָ געענדיגט דער דריי־טעגליכער יום־טוב פון די בעשעהנונג פון דעם מאָ־נומענט פאַר די היסטאָריש־לעגענדאַרישע העלדין די יונגפרוי פון אָרליאַנס... א באַנקעט איז געמאַכט געוואָרען, וואו עס האָבען זיך פערזאַמעלט 800 ראָיאַליסטען... מען האָט געזונגען קיסר־ליעדער... סע־נאַטאָר לע ברעטאָן האָט גראַטולירט דעם דוק פון אָרלעאַנס אַלס דעם פראַנצויזישען קעניג... אויפהויבענדיג זיין בעכער, האָט דער סענאַטאָר אויסגעשריען: „לאַנג לע־בען זאָל דער קעניג! אַרונטער מיט די רעפּובליק"!

טעלעגראַפישע ידיעה.

דאָס איז געשעהן? איז פראַנקרייך שכור? איך הער איהר קיסר־ליעדער זינגען! — צוהאַקט די שלאַנג אין טויזענד שטיקער און יעדע שטיק אַפּאַראַט וועט שפּרינגען.

עם צאָפּלען איי׳רע ווייבער,
עם צאָפּלען יונג און אַלט.

איהר האָט קיין זאַך געגאָסען
פון אונזער גרויסע צייט.
געמויערט צו געגאָסען,
איהר זייט פון לעבען ווייט.

אַלץ איינס

אויף די נייעס, דאָס מען וועט אויסגיסען הייזער אין פורמס.

ג
עגאָסען צי געמויערט,
געמויערט צי געזעגט,
דאָך אייער עלענד דויערט
ביז וואַנען איהר פערעקט.

עס האָט נאָך אַ מאַשינע
אייך קיינמאָל ניט געבראַכט
קיין פרייליכערע מינע,
קיין שטראַהל אין אייער נאַכט.

איהר מוזט זיך איצטער ראַנגלען
מיט אייזען און מיט שטאָהל,
כדי אייך זאָל ניט מאַנגלען
צו האָבען אויף דעם מאָל.

עס צאַפּלען איי'רע לייבער
אין די מאַשינ'עס גוואַלד,

וועק אויף די וועלט זי זאל זיך פרייען!
אזא נשמה קומט דא ניט אומזיסט,
זי ברעכט דעם אונטערשייד פון איד און קריסט,
און וויזט וואוהין די פעלקער גיהען...

א מאַטראָז

א גבור: גייסט און בלוט, און אייזען.
פון מח ביז די פום־פינגער א העלד.
עם האָט זיך קיינער נאָך אזוי געשטעלט
ניי רוסלאַנד'ס תחית המתים וויזען.

א איינפאַכער מאַטראָז, זיין בלוזע,
זיין מאַנטעל און זיין הוט פון פראָסט געוואַנד,
דאָך א נשמה מיט א שטאַרקע האַנד,
וואָס לאָזט א פאָלק ניט זיין מבוזה.

איך זעה איהם אין א ים פון שטראָהלען.
א זעעמאַן און ערהאַבען ווי א גאָט —
ער האָט געשטעמפעלט טיראַניי'ס באַנקראָט,
געצייגט ווי קנעכטשאַפט מוז צופאַלען.

א פאָלקס־קינד גרעסער פון א מלך,
א נאַבלער העלד אין פריהייטס ערשטען ראַנג.
אויף, אויף, מיין מוזע, גיעב איהם א געזאַנג,
און מאַך די ארמע מענשהייט פרייליך!

יוניאָן

ג רויסע ארבייטער־משפּחה,
וואָס דו קענסט די גרויע נויט —
העלף דיין פרײַנד, דעם בעל מלאכה,
אין זיין קאַמפּף פאַר רעכט און ברויט!
עס קיין שפּייז און טראָג קיין העמד,
וואָס דיין זיעגעל איז זיי פרעמד...
זאָל דיין קלייד, דיין שוך, דיין הוט
זאָגען עדות אויף דיין מוטה!

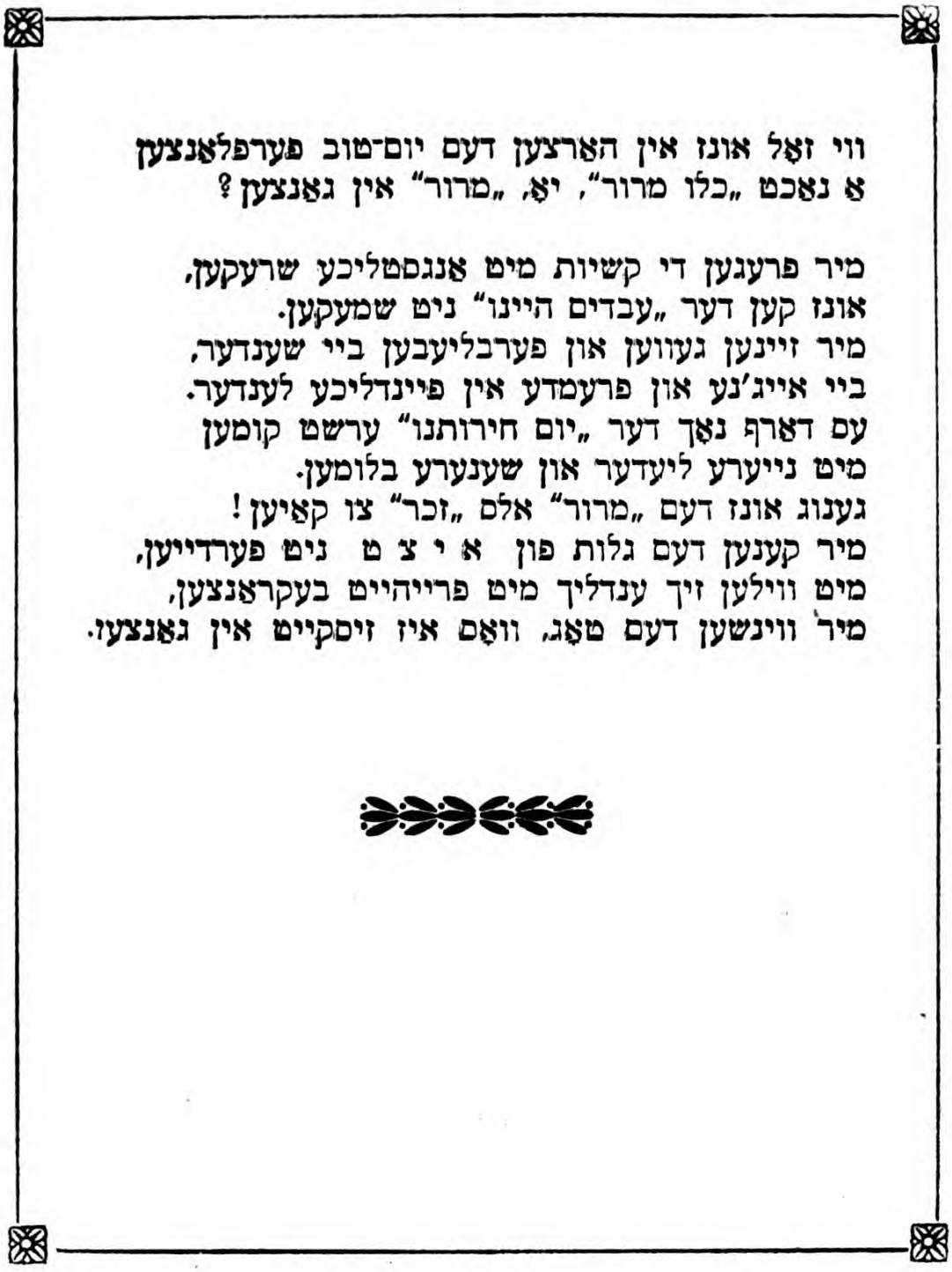

ווי זאל אונז אין האַרצען דעם יום־טוב פערפלאַנצען
א נאַכט „כלו מרור", יא, „מרור" אין גאַנצען?

מיר פרעגען די קשיות מיט אַנגסטליכע שרעקען,
אונז קען דער „עבדים היינו" ניט שמעקען.
מיר זיינען געווען און פערבליעבען ביי שענדער,
ביי אייג'נע און פרעמדע אין פיינדליכע לענדער.
עם דאַרף נאַך דער „יום חירותנו" ערשט קומען
מיט נייערע ליעדער און שענערע בלומען.
געגוג אונז דעם „מרור" אלס „זכר" צו קאַיען!
מיר קענען דעם גלות פון א י צ ט ניט פערדייען,
מיט ווילען זיך ענדליך מיט פרייהייט בעקראַנצען,
מיר ווינשען דעם טאָג, וואַס איז זיסקייט אין גאַנצען.

מען שטעהט איבער אונז מיט פערבלוטיגטע בייטשען
אויף אונזערע ביינער דעם הפקר צו דייטשען...
מיר זיינען א טהייל פון די שטומע מאשינען
ביי וועלכע מיר וועלקען, צו וועלכע מיר דיענען,
פערשפּאַרט אין פערפּעסטעטע, טויטליכע שאַנצען,
א נאַכט „כלו מרור", יא, „מרור" אין גאַנצען.

ניטא מעהר קיין משה, ניטא מעהר קיין „שטעקען"
די גרויזאַמע פּרעה'ס פון היינט צו דערשרעקען;
די שוואַרצע חרטומים דעם כח צו שטערען
און שלאַגען דעם ים פון פערגאַסענע טרערען;
מען נעהמט מעהר קיין מיטעל אַנטגעגען די האַסער,
וואַם שלייפערען אונזערע זיהן אין דעם וואַסער...
און זיינען די טייפעלשע שענדער און שעכטער
פון אונזערע ארעמע פרויען און טעכטער...
עס הוליען די שדים און זינגען, און טאַנצען,
א נאַכט „כלו מרור", יא, „מרור" אין גאַנצען.

ווי זאַל אונז דער נחת פון פּסח בעוועגען
מיט שונאים פון הינטען און שונאים אַנטגעגען?
ווי זאַלען מיר הויבען די כוסות און זינגען
פערלאַנגענדיג קונים, וואַם זאַלען אונז דיענגען?
ווי זאַלען מיר זיצען מיט בריימקייט ביי'ם סדר
אין לעכער פערשטיקטע, אין שמאַטיגע קליידער?
ווי זאַלען מיר שטעלען א כום א פערגאַלטען
מכבד צו זיין אונזער נביא דעם אַלטען?

פון נייעם גלות

א שטיק וואס פעהלט אין דער הגדה.

הלילה הזה כלו מרור.
(הגדה של פסח).

מיר האבען שוין דורכגעלעבט גלות'ן שווערע,
בערויבט און בעריסען פון רעכט און פון עהרע,
פערקויפט צו רשעים פאר אלערליי פרייזען,
נאר שטענדיג א האפענונג פלעגט זיך בעווייזען;
א ליכט, וועלכע פלעגט אונז אין חושך בעגריסען,
און אונזערע ביטערע וועהען פערזיסען,
דאך איצטיגער גלות, דער גלות ביי'ם רייכען,
איז שרעקליך, א פינסטערע נאכט אהן א גלייבען,
קיין טריסט צו דערלאבען, קיין שטערען צו גלאנצען,
א נאכט „כלו מרור", יא, „מרור" אין גאנצען.

מיר מויערען „פתום ורעמסם" אצינדער,
מיר מויערען איין דארטען אונזערע קינדער...
מיר קלייבען די מאגערע שטרוי פאר א לעבען
און מוזען די צאהל פון די ציגעל נאך געבען...

און רויט, ליעבע ברידער, זאָל ווערען געפֿאַרבען
די עדעלע שטאָף פון דעם הערליכען דגל,
דען רויט איז דאָס בלוט פון דעם עלענדען קרבן,
וואָס צאַפּעלט אין שונא׳ס צוריסענדע נעגעל.

א, רויט איז דער קידוש־וויין, וועלכען עס טרינקען
אָט די, וואָס פערצעהרען אונז לעבען און ווסען,
און רויט אונזער זון, ווען זי האַלט אין פערזינקען
און רויט דער מאַמענט ווען זי וועט אונז בעגריסען.

דאָס ליעד פון די רויטע פאָהן

מיר קויפען קיין זיידענס צו פוצען דעם ספר,
וואָס שטעהט אויבען־אָן אין פערהאַנגענעם ארון.
דעם ספר פערפוצען שוין אונזערע קויפער,
די קויפער פון אונזערע בליהענדע יאָהרען.

זיי מוזען איהם פוץ און פערגעטערונג שאַפען,
וויל דאָרט איז געבליבען די פרייד פון די קונים:
דער שרעקליכער דין ווי צו האַנדלען מיט שקלאַפען,
דער פסק, אז עס מוזען זיין אייביג אביונים.

מיר קויפען קיין זיידענס פאר מענטעלאך נייע,
וואָס אָרט אונז כפורת? וואָס אָרט אונז פרוכת?
דערמיט זיינען זיך די כלי־קודש מחיה,
די ברואים, וואָס האַנדלען מיט פינסטערע מחות.

מיר קויפען די זיידענס צו מאכען א פאָהנע,
וואָס זאָל מיט א חיוליגע שטאָלציגקייט פלאַטערן
אויף אַלעמען גלייך מיט דער זעלבער כונה,
אויף מענשען, וואָס דאַרפען זיך מעהרער ניט מאַטערן,

דאָס ליעד פון בעזים

קעהר, בעזימיל, קעהר!
קעהר צום מיליאָנער,
וואָס דאָס פאָלק פערמאָגט!
קעהר ניט וואָס מען זאָגט!...
קעהר, בעזימיל, קעהר,
קעהר אַריין וואָס מעהר!

קעהר אריין זיין קראָפּט,
אַלעס, וואָס ער שאַפּט;
אַלץ, וואָס ער פערדיענט
קעהר אריין געשווינד!
קעהר, בעזימיל, קעהר,
קעהר צום מיליאָנער!

וואָס דעם עולם ניצט,
איז ניט וויכטיג איצט,
וואָס ער קרעכצט און שרייט —
לאָזט מען אַן א זייט...
קעהר, בעזימיל, קעהר,
קעהר אריין וואָס מעהר!

צום ערשטען מאַי

דער ווינטער איז פערגאנגען,
דער ליעבער פריהלינג קומט
מיט פויגעלשע געזאנגען,
מיט פעלדער רייך פערבלומט.

דאך וואס ביסטו דערשלאָגען?
דו ארמער ארבייטס־קינד!
וואס פאר א לייד מוז נאָגען
דיין בייגקעגד האַרץ אציגד?

א, וועלכע שוואַרצע גיימטער
פערדונקעלען דיין בליק?
דו שאפער, העלד און מיימטער,
דו גאָט פון דער פאַבריק!

געוועקט צום אויפשטאַנד געגען מיסטער,
געשלעפט פאַר מענשענרעכט אין שלאַכט!

און הער! זיי וועקען אין מיר וויעדער
דעם יונגען פלאַם, דאַס יונגע בלוט,
וואַס ליעגט אין מיינע ערשטע ליעדער,
זיי ווינקען וויעדער צו מיין מוטה.

זיי ווינקען און איך וועל בעגיסטערט
ווי פון א ווילדען האַרפען־קלאַנג,
ווי פון א צויבערקראַפט בעמיסטערט
קוועלט אויף מיין איניגסטער געזאַנג.

איך זינג אין טויזענד שטאַרקע טענער,
מיין ליעד, — א שטורעמדיגער קאַהר:
שטעהט אויף, שטעהט אויף, איהר ארבייטס־מענער!
פאַר אייך, געדריקטע, זינג איך נאַר!

צורייד איך זיך מיט מיין נשמה,
און פיהל איך בין ניט מעהר אליין...

ערשט דאָן ערוואַכען די געפיהלען,
אַ, דאָן לעבט אויף אין מיר די פיין! —
דאָן שטעהט אויף אַלץ, וואָס קען ניט שטילען,
דאָן וואַכט אויף אַלץ, וואָס שלאָפט ניט איין.

און אָט אין די פערוויעגטע שטונדען
ערהויבען זיך מיט זעלטנער לוסט
די אַלטע שמערצען, אַלטע וואונדען
אויס טיפסטער טיעפקייט פון מיין ברוסט.

זיי וואַכען אַלע אויף צוזאַמען;
מיט אַ צוקאַכטע טומלעריי —
די אַלטע בילדער, אַלטע פלאַמען
זיי לעבען אויף, זיי ווערען נייַ...

עס האָט די צייט זיי מיר געלאָזען,
די ז ע ל ב י ג ע! — איך קען זיי גוט —
עס האָט קיין ווינד זיי ניט פערבלאָזען
און ניט געטויט דעם שיקזאַל'ס רוט...

דאָס זענען יענע אַלטע גייסטער,
וואָס האָבען מיך אמאָל מיט מאַכט

אין מיטען נאַכט

בשעפֿים מחזיונות לילה בנפל תרדמה
על האנשים... פחד קראני ורעדה ורב
עצמותי הפחיד. (איוב).

דן אַלין איז שטיל און איינגעשלאָפֿען,
דער טומעל האָט זיין מויל פערמאַכט,
די וועלט איז מיט אַ טרוים פערלאָפֿען
און אַטהעמט צויבער־לופט און נאַכט,

די ערד איז שאַ, די הימלען שטומען,
דאָס לעבען שווייגט און האָט קיין וואָרט,
חלומות נאָר טשיקאַוונע קומען,
פֿאַנטאַסטיש, ווילד צונויפגעפֿאָרט,

און אומבעוואוסט גאָר פרעפלען ליפֿען
פון דער געוואוינהייט לייכט בעוועגט —
אונמעגליכקייטען בינדען זיך און קניפֿען,
דער מח בלאָנדזשעט און ערשרעקט;

ערשט דאָן געפֿין איך מיין נחמה:
צוואוועהטאָגט, מיט אַ חיים געוויין

TAYLOR INST. OXFORD

זיין שיקזאל טאנט מיר אן די לירע,
א, הימעל׳ס טאכטער! שענעם דאנק
פאר׳ן מאכן א י ה ם מיין לעבענס־שירה!
מיין „זיין" פערבליבט דא מעהר קיין בלאנק,
דען וועז ער וועט זיין מאכט בעקלערען,
זיין גרויסקייט וועט איהם ווערען קלאר,
ערשט דאן וועט זיך מיין שטים דערהערען
צוזאמען מיט דעם גרויסען קאהר...

פון יענע וועלקשטאָט דומפֿ און קליין,
מיין הימעל האָט זיך אויסגעלייטערט,
דאָך דו קומסט אימער נאָך צוגעהן
און ווייזט מיר אַן אויפֿ די קרבנות
פון אונגערעכטע זאָרג און פיין,
און טראָגסט דעם כעס און די רחמנות
מיר וויעדער טיעפֿ אין האָרץ אריין.

און איצטער, פונקט ווי דעמאָלט, קלינגען
די ליעדער מיינע געגען נויט,
און רופען, ציטערען און זינגען
פאָר דעם, וואָס מיהט זיך ביז אין טויט.
א, מעגען טויזענד פויגעל גריסען
דעם פריהלינגס הייליגען פאַראַד,
זיי קען ניט הערען און געניסען
מיין אלטער, עלענדער קאַמ'ראַד.

איך הער א ג'מיש פון נייע טענער,
עס שפיעלט א אינגערע מוזיק,
דאָך מיר איז ליעב און הייליג יענער
פערגעס'נער קרעכץ פון דער פאַבריק,
פון פעלד, פון ים און פון דער מינע,
וואו נאָר מיין חבר שיינקט זיין מיה,
פאָר די, וואָס צאָהלען איהם מיט שנאה,
זיין וועהטאָג איז מיין פאַעזיע.

אויף א י ה ם, דעם גרעסטען פון די ריעזען,
אויף זיין אלמעכטיגקייט, זיין קראפט,
אויף זיין פערשוויצטען, דארען פנים,
זיין אר׳מע היים, פערווייגט און ווייסט —
אויף א י ה ם ,וואס שקלאווט פאר זיינע שונאים
און אפפערט זיך פאר זיי אומזיסט,

און אויף די פעלדער, אויף די ווייטען,
אויף דער נאטור האסטו געצייגט,
אויף אונזער מוטער ערד׳ם גן עדן,
אווא דאס לעבען איז פערצווייגט
אין טויזענד פארפומירטע גליקען,
פאר יעדען פון איהר קינד עגאל —
וואס ווינקען, שמייכלען, רופען, קוויקען
און חן׳ען זיך דורך יעדער שטראהל.

דו האסט פערזעעט אין מיר דעם קערען
פון יענעם פלאמע־ווילדען ליעד,
וואס שיסט זיין פייער צו די שטערען
און פון זיין יעדער נאטע בליהט
אן אנדער בלום בעשפריצט מיט פונקען,
אן אנדער מענשליכער געפיהל
מיט ליכט און ליעבע דורכגעטרונקען,
וואס רייסט זיך צו דעם חעכסטען ציעל,

אציגנד האט מיך די צייט דערווייטערט

דאָם אַלטע ליעד

א, מוזע, הימעל׳ס שענע טאַכטער,
דו געטין פון געזאַנג און פרייד!
געדיינקסטו נאָך ווען א פעריאַכטער,
געשמידט אין ווערקשטאַט׳ס טיעפען לייד —
איך פלעג מיט וועה צו דיר זיך ציהען,
צו דיר, דיין שטראַהלענדעם געזיכט! —
ווי היים מיין יונגעס האַרץ פלעגט גליהען
ווען איך האָב מיך אויף דיר געריכט?

געדיינקסטו ווען איך פלעג פערשמיסען
מיין גרויסע פליכט צו ווייב און קינד,
א יעדען ערדען־באַנד צוריסען
און לאָזען פליהען מיט׳ן ווינד...
און נאָר אין ד י י ן געבענשטע מינע
געזוכט א טרייסט, ביי ד י ר אין בליק
געזעהן די אייביג־יונגע, גרינע,
בעבלומטע לוסטגערטנער פון גליק?

אויף איהם האָסטו מיר דאָן געוויזען,
אויף א י ה ם, ווָאס שטעהט פערצאַגט און שאפט,

ארבייטער נגונים

צו טיעף*)

איך הויב מיין בליק צום הימעל הויך,
די וואלקען ווינען, איך ווין אויך...
און וויעדער בליק איך אויף, עם גליהט,
עם לאכט די זונן און איך לאך מיט...
וואס מיינט מיין לאך און מיין געוויין?
צו־טיעף, איך קען דאס ניט פערשטעהן.

איך הער דעם הערבסט'ס פערצאגטע שטים,
עם ברעכט מיין האַרץ, איך זיפץ מיט איהם...
איך הער דעם פריהלינג'ס ג'זאנג פון יאהר,
מיין האפנונג בליהט, איך זינג אין קאהר.
איך זיפץ, איך זינג, האב קיין בעגריפף,
וואס דאס בעדיוט, עם ליעגט צו־טיעף...

*) דיעזע געדיכט איז איבערזעצט פון מיין ענגלישעם ליעד, וואס געפינט זיך אין דער אנטאלאגיע פון אמעריקא'ס פאעטען, אראיסגעגעבען פון דעם אמעריקאנעם דיכטער און קריטיקער, קלארענס סטעדמאן.

אויך איך פערגעה, און וואויל מיין אונטערגאנג!
וועז כ'זעה, אַ, זונן, דיין ברענענדע גסיסה,
דיין לעצטען, רעכט־פערדיענטען מארטער
און קען נאך מיט אַ שמייכעל זאגען:
„ברוך דיין אמת"!...

פאר שווארצע, יאמערנדע עולות.

דו האסט דאס ניט געטאן!

א, דו גאלדענער לץ, וואס האט געלאכט
צו אלערליי געמיינהייט און פערבראכן!

דו האסט געקושט די האק פון שארפ־ריכטער;
געשפיעלט זיך אויף די שטריק פון תליון;
אויף די פינסט'רע פליגעל פון דער קראה,
וואס האט פערצעהרט די טויטע יוגענד
פון די שלאכטפעלדער.

דו האסט געשיינט אויף שפאניען
און מאראקא, און רומעניען,
אויף קישינעוו און פעטערסבורג, און וואטיקאן,
אויף שויטער הויפענס און אויף צלמים.

איצונד פערגעה!

פערצאפעל אין דיין אייגענעם פייער!
דיין אויסגעלאשענקייט איז דיין קבר,
דיין אייג'נער שאטען בעגליט דיך אין דער נאכט.
וואו ס'וואוירט אויף דיר די אימה'דיגע פוסטקייט
פון אלטע, לאנג־פערשוואונד'נע וועלטען.

נקמה אָן דער זון

דער מענש ביי וועלט־אונטערגאַנג.

(פאַנטאַזיע)

א, דו שטראהלענדע שטערבליכקייט,
וואָס האָסט אזוי לאַנג בעלויכטען דעם
מענשליכען עלענד;
די טייכען בלוט און טרערען פון אונגליקליכע!

אויף דיין אויסגעלאַשענע פלאַמענהאַרץ
שלייַדער איך מיין דורות־אַלטען צאָרען,
פאַר דיין אונפערגעסליכע גלויכגילטיגקייט.

זיסער איז מיין ראַכע ווי דיין וויכער שוין,
וואָס האָט געשמייכעלט האַרצלאָז און קאַקעטיש
אויף די פערפיהרעריש בלומען פון די פעלדער...

פיעל מאָל פלעג איך דיך ציטערענדיג בעטען,
דו זאָלסט בלויז אויף איין אייניציגען טאָג
דיין הימעלש פנים אַבטאָן אַלס א שטראָף

איז אונשטערבליך און שטענדיג דויערענד
דאָס אייביג מענשליכע; דער געניום;
דער שטרעבענדער, ניט־בעזיענטער מענש!

אין אייערע טיטאַנען־ברוסטען וואורצלען
די יאהר־הונדערטען, און אייער איגנאַרירענד
גליווערענדע פעלזען־קאַלטקייט צום מענשען׳ס
רגע־קורצען, מינוטען־דויערענדען פליעגען־טומעל,
מאַכט ציטערען די אונזיכערע שפּינוועב־שוועלען
פון אונזערע חקירות, און דאַך, איהר בערג!
איהר זייט נאַך אַלעם דעם נאָר אויפגעבלאָזענע
הויפענס ערד, און איבערלעבענדיג די וועלטען
מוזט איהר דאַך פערבלייבען צוגעשמידט,
אונריהרעוודיג, פון בחירה — לעער, פון ברירה —
פוסט, אַ באַכמאַטנע מאַסע אונבעהאַלפענקייט
אויף אייערע פון־שיקזאַל־שטרייענג־בעגרענצטע
תחום׳ען, און ניט פערוועהרען קענט איהר מיר
מיין האַנד, די אייביג־טהעטיגע, אריינגראַבען
אין אייערע אוצרות־פולע, קברים־פינסט׳רע
הערצער, און טרעטען מוזט איהר שטיל, געדולדיג
לאָזען מיינע מילבענ־פים אויף אייערע
מיט אייביגקייט־בעדעקטע, דורות גראַהע,
אימער יונגע קעפּ.

עס האַבען מיינע עלטערען אויף אייך אַמאָל
געטרעטען, עס וועלען מיינע קינדער אויך
און מיינע קינדס קינדער אייער הויך בעשטייגען;
ביז אין די אינגסטע אייביגקייט. און פונקט
ווי איהר, אַ, בערג, זייט אונשטערבליך,

אויף די קעמפסקיל בערג

א, איהר אור־אלטע, אונבעזיגבארע עדות פון
אונשטערבליכקייט! גייסט־ערהויבער,
געקרוינט מיט אונענדליכקייט און כח,
אויף וועמעס רוקען די צום הימעל־שוועבענדע,
שטערען־ווינקענדע און לופט־דורכפליגלענדע אדלער
רוהען פון זייערע וואלקען־רייזעס; איהר וועדר־פולע,
גאט־האלטענדע, הייליגקייט־אטמענדע טריבונעס,
פון וועמעס שוידערענד־ערנסטע ריעזען־הויכקייט
עס וועהט דער יצירה־פרישער באלזאם־דופט
פון לעבען; איהר נשמה־גרויסע, צום נסתר־
שטייגענדע מלאכים־לייטערס: — בערג!
א חלום־אונבעדייטענדער קערענדיל שטויב
פון אייער אייגענע ערהאבענע צייט און
פורכט־בילדענדע אלמעכטיגקייט — א שטויב,
א פערניכטענד־שיינענדער קערענדעל נאר, גלאץ
איך אויף אייער געדאנקען־ערוועקענדע,
דורות־טראגענדע, סודות־בעהאלטענדע
און שטח־פערלאכענדע אונבעגרייפליכקייט.

III

א ב ע נ ד.

אויף די פאַלימאַדען רוהט די זונן
וואַרפענדיג איהר לעצטען, זיסען בליק
דעם פערלאַז'נעם האַדסאַן, וועלכער ליעגט
אין זיין קאַלטע זילבער־בעט פערטראַכט
מורמלענדיג א אומ'טיגעם „גוט נאַכט".

גוטע נאַכט דיר, ליכט פרינצעסין, שטום
ווי א יוגענד־חלום אין די בערג
זינקסטו, נעהמענדיג מיט זיך די פרייד:
לייכטענדיג פערגעהסטו אין דיין פראַכט,
לאַזענדיג די וועלט אליין — גוט נאַכט!

באַלד בלייבט איבער נאַר א רויטער פלעק
אויפ'ן האַריזאַנט ווי בלוט, א שמערץ
וועבט זיך אוים אין מערב און א וועה
וויעגט די פעלדער שלעפעריג און זאַכט,
און עם שעפטשעט אומעטום: „גוט נאַכט"...

II

דער מיטען טאג.

דער טאג איז רייף, די זונן דערגרייכט
דעם העכסטען פונקט, עס איז דערהייכט
איהר פולסטער גלאנץ. איהר שטארקע שיין
ברעכט דורך די הימלען בריים און וויט,
און גליהט די ערד, ס'איז מיטאג-צייט,
דאס ליכט איז קרעפטיגער ווי ווין.

עס האלט די וועלט אין מיטען „הב",
עס קען קיין כח און קיין „לאו"
ניט אבהאלטען איהר ווילדען ראש.
עס רוישט דאס לעבען ווי א מיהל,
עס בלייבט צומאל קיין מילב ניט שטיל,
ס'איז נאך ניט אויסגעברענט אויף אש

די ענערגיע, וואס גליהט און שאפט,
עס גוועלטיגט נאך א האלבע קראפט,
וואס ווייל נאך פול מאכען דעם בלאנק
פון האלבען טאג. ס'איז זייגער צוועלף
„גאט העלף דיר, פליים'גע וועלט! גאט העלף"!
און טומלענד קלינגט עס: „שענעם דאנק"...

א טאָג

I

מאָרגען.

מיט הימעל׳ס פייערדיגע פערד —
אין מאָרגענ׳ס רייטוואָגען געשפאַנט
פאָהרט אָן דער טאָג און וואַרפט אויף ד׳ערד
אראָב זיין שטראָהלענדעם געוואַנט.

א שטראָם מיט ליכט פערפלייצט דאָס פעלד,
און זוימט דעם אויפגעוואַכטען טייך.
די בוימער שטעהען שטיל און גלייך
און גלאָצען אָן די יונגע וועלט.

דער פויגעל פעדערט זיך אין נעסט,
קוקט אָן דעם מזרח׳ס גאָלד׳נעם טרעסט —
א תפילה שוועבט פון גרינעם וואַלד
אויף זעפיר־פליעגלען וויך און ריין:
„א דאנק דיר, גאָט, נאָר דו אַליין
מאַכסט ליעב דאָס לעבען, מאַכסט איהם שען".
און אַלץ ארום ערוויעדערט באַלד:
„אמן... אמן... אמן"...

און איך האב די גאסען פערלאזען,
די ווילדע צוקאכטקייט, די דראנג;
איך־זיץ צווישען בוימער און גראזען,
און הער נאר דעם פויגעל׳ס געזאנג.

עס הערשט אזא זעלטענער כשוף,
איך אטהעם די לופט און איך בענש,
און ס׳ציהט מיך צוריק צו א ישוב,
איך בייגק נאך דעם זינדיגען מענש.

נאַטור און מענש

עס ציהט מיך די דופטיגע וויטקייט,
עס רופט מיך די שטימע פון גאָט:
אַנטלויף פון די מענשען׳ס פערשויטקייט,
פון זינדיגען טומעל, פון שטאָדט!

דער וואַלד האָט געווירצען און ליעדער,
און שטילע, און הייליגע פרייד,
און דאָרט איז דיר קיינער צו וויידער
און דאָרט טוט דיר קיינער קיין לייד.

דו קענסט אויף די פעלדער זיך שפרייטען,
זיי זענען אי לופטיג אי גרוים, —
דאָרט שפראָצען פון טויזענדע קווייטען
די שענסטע חלומות ארוים.

דו זעהסט דאָרט דעם פרעכטיגען מאָרגען,
דעם זילבערנעם שימער פון טייך.
דו הערסט ניט פון לעבען די זאָרגען,
דו זעהסט ווי דאָס לעבען איז רייך.

מעגען פויגעל זינגען
יעדער אויף זיין אָרט,
די נשמה גאָרט,
ליעגט בעטריבט און וואָרט
דו זאָלסט טרייסט איהר ברינגען,
אין איהר טיעפקייט דרינגען,
איהרע יאוש־רינגען
שמעלצען מיט דיין פלאָם
פון דעם פייער־ים,
וועלכער ווילד און זים
לאָזט דיין ב׳העלטענים.

א, וועו איך זאָל קענען
פיהלען וואָס דו פיהלסט,
ווייסען וואָס דו ווילסט,
זעהען וואָס דו ענטהילסט,
וואָלט אונז קיין זאָך טרענען,
קרובים, וואָס מיר זענען!
דאָפעלט וואָלטען ברענען
מיינע פערזען דאָן.
וועלט און גאָט, און מאָן
וואָלטען אין מיין ליעד
העדליך אויפגעבליהט...

טרויטען ליעב און העל
פליסען פון דיין קעהל.

זינגסט ניט פון קיין טרערען,
פון קיין שמערץ אראב.
זאט מיט הימעל׳ס גאב
שטראמט דיין הארצען׳ס האב,
הייליג פול און גערען.
זונן און מאי, און שטערען,
מישען זיך און מעהרען
אין דיין זעלטנעם גוסט.
סודות אונבעוואוסט
טרויסטו אן די וועלט,
וועלכע הערט און קוועלט.

לאב אונז, לאב אונז מעהרער!
דורך א יעדער שטראהל
גים אין אונזער גאל
פון דיין ב׳האלטענעם קוואל!
מאך אונז, דיינע הערער,
אין דיין שמחה קלערער.
זאל דער קאמפף דער שווערער
שווינדען פאר דעם גוואלד
וען דיין שטימע שאלט;
וען דיין זעעלע רופט
דורך דער בלויער לופט.

וועקסטו פרייד און לופט,
דיין יעטוויעדער טאן
ריהרט די יוגענד אן.

דאך וואס זאל בעדייטען,
הימעלשער פאעט —
וואס דיין שטימע רעדט,
רופט אראב און גלעט
אונזער ערד פון ווייטען?
לאזט אונז עלענד שטרייטען
שיקזאל'ס ביטערקייטען.
לאזט דעם סאלאווויי
זינגען אונזער וועה,
דו נאר ליגד און ווייך
טרילערסט פון דער הויך...

אך! ווי זאל דיך ארעז
אונזער ערדיש פיין?
הערסט זיך גאר ניט איין
צווישען פריעד און שיין —
אונז'רע גרויסע צער'ן.
לאזט אונז, אלטע נארען,
אויף בית עולם'ס שטארען.
דו ביסט הויך און פריי,
דיין געזאנג איז ניי,

צו א לערכע

הימעל זיסער זינגער
אין די וואָלקען ווייט!
איבער לאַנד און לייט
קלינגט דיין פריילי‌כקייט.
מאַכסט דאָס לעבען אינגער,
שווערע הערצער גרינגער,
ס׳קען קיין מענשען־פינגער
ווייזען וואו דו זיצט,
וואו דיין זעעלע בליצט,
וועלכע הייך דו גריסט
ווען דיין גייסט זיך גיסט.

וועלכע העלע קלאַנגען
שווימען אין דיין ליעד
ווען זיין צויבער ציהט,
ווען זיין כשוף גליהט?
דיינע טרעלען פאַנגען,
טרייבען לייד און באַנגען,
רייצען די פערלאַנגען.
אין אַ יעדער ברוסט,

אויפ'ן פעלד

א ויף די לאַנקעס גרינע ברוסט,
אין די שמעקעדיגע לוסט,
שפרינגט צופריעדען אום דער ביק.
שטילע תמימות אין זיין בליק, —
שפרינגט אַהן זאָרגען דער בוהאי.
יעדער שפרונג איז קראַפט און זעט,
יעדער ברום איז אַ געבעט,
איז אַ קאַמפלימענט דעם מאי...
און צולאַזען, שטאַרק און פריי
שמייסט ער מיט זיין עק די לופט,
ריטשעט תם'אַוואַט און רופט,
און דער וואַסערפאַל מיט רעש
ענטפערט אַב איהם אויף דער פאַש...

טאַנצט דער אָקס און האַט קיין פיין
היינט אזוי ווי נעכטען —
פאַלט אין קאַפּ איהם גאָר ניט איין
אז מען וועט איהם שחט'ען...

וואָס ער האָט אין זיך פערארבט —
און ער זינגט דאָס וועלט ער שטאַרבט.

V

אָט דאָס איז פריהלינג, ליעבער פרויינד,
דער נחת פון די יאָהרען.
עס שפראָצט און גרינט, און זינגט, און שיינט,
די האָפנונג וועלט געבאָרען.

די נשמה פיהרט אַ נייעם שטאָט,
עס קומט דעם גיסט „התחדש".
דאָס לעבען הילכט זיין „הרי את"
ער איז די וועלט מקדש...

מיר ג'ניסען מיט'ן פולען מויל
און אונז'רע הערצער גליהען,
דאָך מאַטערט אונז אַ שטילער גרויל:
אָט דאָס וועט אַלץ פערבליהען!

די קריאת שמע פאר'ן לעצטען שלאָף,
זי קומט אונז אָפט צו חלום...
דאָס שוואַנען-ליעד, דער קאַלטער סוף,
דער בלייכער „עליו השלום".

דעם בעבלומטען ספּלאַנצען־ישוב
און עס שמעקען מירט און וויין.

III

א קיהלער ברכה־רעגען פאַלט,
א הימעלשע מתנה.
„שאו ידיכם" זאָגט דער וואַלד
מיט פרומקייט און כונה.

עס שטייגט צו גאָט זיין הערליך לויב,
ער פרייט זיך מיט זיין חלק
אזן שאָקעלט אָב פון זיך דעם שטויב.
זיין יעדער צווייג איז הייליג...

IV

אויף דעם טהאָל־שטראָם שווימט ארום
דער בע'חן'טער שוואַן פערקלערט.
וואָס ער פיהלט און זעהט, און הערט
בלייבט זיין סוד, פערבלייבט ער שטום.

זיין אלבאַסטאָר־קלאָרער גוף
טוקט זיך אונטער, טוקט זיך אוף
פון דער לערכעם שירה וועלט
זים און באַנג איהם דאָס געמיט
און ער טרוימט זיין אייניגיג ליעד,

בעגינען, נאך א זיסען שלאף —
און פון די שטילע נאכט פערבלייבט
איהר שוועבען אויף די זייד'נע האר
א שאטען פון א חלום אויפ'ן וואהר.

עס טרילערט דער נאטור'ס פאעט
פאר וואלד און פעלד, און אונשולד עדעל
אויף נייעם, גווירציגען טאפעט —
מיט א נשמה־פרומקייט, א געבעט.
א לעבעדיגע תפילה טרעט
דורך טוי און מארגענ־ליכט — דאס מיידעל.

עס שמעקט א בלום אין איהרע הענד
און ריינע ליעבע אין איהר בוזים
און ביידען גלעט מיט לופט'גע כרוזים
דער זינגער פון דעם זיסטען בלענד,
וואס פליעגעלט טריל'רענדיג פערבי
מיט גאלדנע ברכות פאר דעם מאי.

II

זונענליכט און לערכע־קלאנג
פאלען פון דער הויך צוזאמען,
עס צוגיסען זיך אין פלאמען
שטראהל און פריהלינג, און געזאנג.

גאלד און טרעלען טונקען איין
אין א וואונדער־ים פון כשוף

פריהלינג

I

דער סאלאוויי מיט גרוים טאלענט
בעגריסט די פעלדער וויעדער.
דער בוים שטרעקט אויס די גרינע הענד
ווי זוכען.אין די ליעדער

דעם טיף־פערבארגענעם געדאנק,
וואס ציטערט דורך די בלעטער
און שכור'ט אן, ווי א געטראנק,
דעם גאנצען בלויען עטהער...

עם קלינגט געהיימניספול און גליהט
דאס אונערקלערליך — הייליג ליעד
געשאפען פון דעם גרויסען סוד;
די רויז וועלט רויט, די ליליע בלייך,
און אין די בערגער וועבט זיך וויך
דאס שטילע אטהעמען פון גאט.

דאס שענע פאסטוך־מיידעל טרייבט
צום ערשטען מאל ארוים די שאף

דרום זיי מיר געגריסט,
מוטער וואָס דו ביסט,
כל זמן דיינע בריסט
זויגען מיך נאָך אָן!
אויידער איך פערשווינד,
וועל דעם שאָטענ׳ם קינד,
טרוים און אש, און ווינד,
און שפיעל אוים מיין קאָן...

א, ליעבע! זיסע ליעבע,
דו הימעל׳ם העכסטער מיין.
נאָר דו און דו אליין
ביסט שאָפונג׳ס גרויסע סיבה.
ביסט פריהלינג׳ס גרינער טרוים,
וואָס ווינקט פון יעדער בוים.

IV

מזל טוב דיר, ערד!
אָך ווי וואויל דיר ווערט!
אייביג איז בעשערט
דיר צו בלייבען שטן.
דו ביסט לאַנג ניט אַלט,
פרישער לעבנ׳ס גוואלד
וועקט דיין יוגענד באַלד,
מינטערט אויף דיין חן.

דיין געבענשטער בליק,
דיין פערשוואונד׳נער גליק
קעהרט זיך אום צוריק
מיט דעם פריהלינג׳ס פראכט,
נאָר דער מענש אליין
וועלקט און מוז פערגעהן
מיט א שמערצ־געווין
אין די שוואַרצע נאכט.

II

דער בעזער ווינטער פליהט
מיט בליקען קאלט און קרום.
עס טרוימט די שוואלב א ליעד,
די טויטע ערד — א בלום,
דער שטומער וואלד — א קאהר,
דער הוילער בארג — א קרוין,
דאס איז דער טרוים פון יאהר,
זיין צויבער שפינט זיך שוין
און די געטרוימטע לוסט
קלינגט אב ביי מיר אין ברוסט.

III

א, ליעבע! סוד פון לעבען,
דו ציעל פון אונזער „זיין"!
דו דרינגסט אין האַרץ אריין
און מאכסט די זעלע שוועבען
צו יענעם הויכען ארט,
וואו גאט מיט מענש זיך פארט...

וואס איז דער מיין פון בליהען?
פון אלעס, וואס עס גרינט?
וואס וועהט דער לינדער ווינד?
וואס קלינגען מעלאדיען?
עס איז דערפון דער גרונד
צו האלטען ניי דעם בונד...

אַנפאַנג פריהלינג

I

עס איז נאָך קיין פויגעל ניטאָ,
עס האָט נאָך קיין רויז ניט געבליהט,
עס איז נאָך דער הימעל ניט בלאָה,
עס זיינען די וואָלקען נאָך גראָה,
דאָך פיהל איך שוין טיף אין געמיט
זיך רעגען אַ הויליגעס ליעד,
וואָס זאָגט מיר דורך יעדוויעדער טאָן:
„דער ליעבליכער פריהלינג קומט אָן".

שוין וועבט זיך אין האַרצען אַ פרייד,
שוין קוקט די נשמה ארוף;
שוין אַטהעמט די איינבילדונג אוף;
שוין האַלזט זיך דער גייסט מיט'ן גוף,
שוין איז די פאַנטאַזיע בעקלייד'ט,
דער אומעט דער שוואַרצער פערגעהט
און לאַנגזאַם קומט אָן פון דער וויים
דעם לעבעדיגס פערגעטערטע צייט.

הימעל און ערד

פרייהייטס אייביגקייט 287
אהן א פארוואס 288
די מיליאנערען 289
די „פיער הונדערט" 290

לויזע גארבען.

אין שטאם און אין פעלד 292
ערב פריהלינג 298
אנהויב פריהלינג 306
די ערד און איר 313
מענש און אייביגקייט 320
ערד־ציטערנים 328
סצענעס אין די בערג 335
אויפ'ן וועג 341

אונבעשטימט 261
זי דארף 262
א מיאום'ער פלאַנטער 263
אריינגעפאלען 264
דו גלויבסט 265
רעפארם 266
פאליטיק 267
זיידענס 268
א קרומע זאַך 269
רבנים 270
כשר 271
די האַפענונג 272
צדקה 273
מיר פרעגען ניט 274
אידען נאר פאר זיי 275
לאז דעם מאַרק 276
די פאַלקס־שפראך 277
א דעקאַדענט 278
ניט שטענדיג 279
זיי אַ חצוף 280
לצים 281
ביכער 282
גיעב אכטונג 283
זיי מעסיג 284
רעשטלאך און שטיקער 285
די ערנסטע וועלט 286

פונקטן.

בעגיינסטעלונג 236
מוחל 237
גיט צו פערדיינקען 238
פיקסען דעם חומש 239
אויף א געהאנגענע פרוי 240
פראביר 241
פיקסען 242
דאס ערגסטע 243
ליכט 244
רוסלאנד 245
טיטולירטע חתנים 246
אויסגעטראכט 247
א גאַט־זאַך 248
די נייע פרוי 249
אמאָל און א־צט 250
צוליעב דער ווייב 251
א ווייב 252
סכנה 253
א בליק 254
פשט 255
מזומן 256
דער כח 257
איתר כונה 258
דער קארסעט 259
א פרוי 260

פארטשריט ... 177
א חבר ... 178
נאטור'ס נקמה ... 179
דורך העלע ברילען ... 180
ראשעל ... 182

שניידעריי... סאטירע, הומאר און פאלעמיק.

הפקר פעטרישקע ... 184
די „גענע בלעטער" ... 186
א „דאקטאר" ... 188
דער פאנטאן ... 191
די רעפארמער ... 194
דעם שטן'ס ציימונג ... 196
דער חדר ... 201
די וועלט ... 206
דער מארטירער ... 207
אן עצה ... 208
„לאטוטים" נומער צוויי ... 210
דער שניידער ... 213
בור און מענש ... 214
קאמפף ... 216
זיי צופריעדען ... 220
צום יענקי ... 222
די פערקעהרטע וועלט ... 224
אויסגעשפיעלט ... 226
פאליטיק ... 228
די פאסיפישע פלאטע ... 230

די קעניגין 136
ליעבע 137
עלוויר 138
א בארהאפטיגע ווערבע 145
מיין רויז איז אליין 146
תיראגליפען 147
א דונקעלע נאַכט 149

פערשיעדענעם.

צו דער מוזע 152
אויפ'ן שיף 153
שיקזאל 155
מיט'ן וואַנדערשטאב 156
נאַכט 158
א קבר 159
אומזיסט 160
ביים ברעג וואַסער 161
צו א קאַמפאַזיטאָר 163
צו א יונגען דיכטער 164
עס קלינגט און קלינגט ניט 165
צו משה בלוי 166
דער פתרון פון לעבען 167
דער שלעכטער געשפאן 169
געטער 171
דער מענש 172
דער פייער 175

א פלוך אויף דמשק 92
דאונען 94
ישראל 95
די סוכה 96
שפראך 98
שלאפלאזע נאכט 99
אויף די ערמארדונג פון פ... 101
דער „פתח" מיט'ן „קמץ" 103
אונשטערבליכקייט 105
צום אתרוג 107
צוויי בעכער 110
א שמחת־תורה טענציל 113
אלטע פרייַנד 116

מיט'ן ליעבעס גאָט.

אויפ'ן טייך 122
פראגמענט 124
טראָגעדיע 125
די טויטע וועלט 126
צו א פויגעל 128
צו... 129
פרטיסט צו זיין מאָדעל 130
דער פתרון 131
זעלדע און שולמית 132
צו שפעט 134
א יוגענד־חלום 135

א מאַטראָז 49
אלץ איינס 51
גלגולים 53
אויף א פעראורטיילטען מיליאנער 57
צום ארבייטער 58
פרויען שטימרעכט 59
פארוואָס? 60
פּאָעזיע און לעבען 61
אייביגע קולות 65
דער טויטער מאַטראָז 66
לינקאָלן 67

נאציאנאלע הארפע.

דער איד צו קריסטוס 70
צו די פּאָגראָם קרבנות 71
ויחד... 74
„זשאָ קיוז" 76
פערזינדיגט 77
ציון 82
על נהרות בבל 83
צום וואנדער־שטאָב 86
אין גלות 87
גלות 88
דער שופר 89
הערצעל 90
פּאַרמער 91

אינהאַלטס=פערצייכנים:

הימעל און ערד.

אנפאנג פריהלינג 7
פריהלינג 11
אויפ'ן פעלד 15
צו א וועלבע 16
נאַטור און מענש 20
א טאג 22
אויפ די קעטסקיל בערג 25
נקמה אָן דער זון 28
צו טויפ 31

ארבייטער נגונים.

דאָס אַלטע ליעד 34
אין מיטען נאַכט 38
צום ערשטען מאַי 41
דעם ליעד פון בעזים 42
דאָס ליעד פון די רויטע פאָהן 43
פון נייעם גלות 45
יוניאן 48

Copyright, 1910.
By The International Library Publishing Co.

די אינטערנאַציאָנאַלע ביבליאָטהעק.

THE WORKS OF MORRIS ROSENFELD VOL. IV

שריפטען

פון

מאררים ראזענפעלד

פיערטער באנד

(פאעזיע)

ארויסגענעבען פון

די אינטערנאציאָנאלע ביבליאָטהעק פערלאג קאָמפּ.

ניו־יאָרק.

די אינטערנאַציאָנאַלע ביבליאָטהעק.

THE WORKS OF MORRIS ROSENFELD VOL. IV

שריפטען

פון

מאררים ראזענפעלד

פיערטער באנד

(פּאעזיע)

ארויסגעגעבן פון

די אינטערנאציאנאלע ביבליאטהעק פערלאג קאמפ.

ניו־יארק.